

กลวิธีการตอบปฏิเสธในภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร

โดย

นางสาวธีรดา กิตติศิริประเสริฐ

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาและการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม

ภาควิชาภาษาตะวันตก

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2554

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

กลวิธีการตอบปฏิเสธในภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร

โดย

นางสาวธีรดา กิตติศิริประเสริฐ

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาและการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม

ภาควิชาภาษาตะวันตก

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2554

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

**ENGLISH REFUSAL STRATEGIES USED BY SILPAKORN UNIVERSITY
POSTGRADUATE STUDENTS**

By

Theerada Kittisiriprasert

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF ARTS

Department of Western Languages

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2011

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้การค้นคว้าอิสระเรื่อง “กลวิธีการตอบ
ปฏิเสธในภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร” เสนอโดย นางสาว
ธีรดา กิตติศิริประเสริฐ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาและการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ธารทศนวงศ์)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ
อาจารย์ ดร. ปาจริย์ นิพาสพงษ์

คณะกรรมการตรวจสอบการค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร. กำไลทิพย์ ปัตตะพงศ์)
...../...../.....

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. ปาจริย์ นิพาสพงษ์)
...../...../.....

52113312 : สาขาวิชาภาษาและการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม

คำสำคัญ : กลวิธีการตอบปฏิเสธในภาษาอังกฤษ/การรับรู้ทางวัฒนธรรมปฏิบัติศาสตร์

ธีรดา กิตติศิริประเสริฐ : กลวิธีการตอบปฏิเสธในภาษาอังกฤษของนักศึกษา
ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร. อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ : อ.ดร.ปาจริย์
นิพาสพงษ์. 82 หน้า.

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีการตอบปฏิเสธในภาษาอังกฤษและปัญหา
เกี่ยวกับการใช้ภาษาอังกฤษในการตอบปฏิเสธของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย
ศิลปากร การเก็บข้อมูลทำโดยการให้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 19 คนทำแบบทดสอบชนิดเติมเต็มบท
สนทนา (discourse completion test: DCT) โดยการเขียนตอบปฏิเสธในสถานการณ์ต่างๆรวม 12
สถานการณ์ แบบทดสอบนี้รวมตัวแปรทางสังคมจำนวน 2 ตัวแปร คือ ความเหลื่อมล้ำทางอำนาจ
และระยะห่างทางสังคมระหว่างคู่สนทนา ข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบถูกนำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการ
วิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) เพื่อรวบรวมกลวิธีการปฏิเสธและปัญหาในการตอบปฏิเสธใน
ภาษาอังกฤษของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการใช้กลวิธีการตอบปฏิเสธทั้งทางตรงและทางอ้อม
โดยพบว่าจากกลวิธีการปฏิเสธทางอ้อม 5 กลวิธีที่ได้กำหนดไว้ในกรอบการศึกษา กลุ่มตัวอย่างมี
การใช้กลวิธีการให้เหตุผลมากที่สุด รองลงมาคือ การขอโทษ การเสนอทางเลือก การแสดงความ
คิดเห็นเชิงบวก และการขอบคุณ เรียงตามลำดับ นอกจากนี้ ยังพบกลวิธีการปฏิเสธทางอ้อมอื่นๆอีก
8 กลวิธี ได้แก่ การแสดงความยินดีและปรารถนาดี การแสดงความลังเล การตอบตกลงแบบมี
เงื่อนไข การขอความเห็นใจ การให้คำสัญญา การแสดงความคิดเห็นเชิงลบ การแสดงเจตนาของ
ผู้พูด และการแสดงความเป็นห่วงคู่สนทนา ส่วนผลการศึกษาเรื่องปัญหาในการใช้ภาษาอังกฤษใน
การตอบปฏิเสธของกลุ่มตัวอย่างพบปัญหาหลัก 3 ประการ คือ การใช้สำนวนผิดหน้าที่ การใช้
สำนวนไม่ตามธรรมเนียมปฏิบัติ และการใช้ภาษาผิดไวยากรณ์

ภาควิชาภาษาตะวันตก

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2554

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

52113312 : MAJOR : LANGUAGE AND INTERCULTURAL COMMUNICATION

KEY WORD : ENGLISH REFUSAL STRATEGIES/ PRAGMATICS AWARENESS

THEERADA KITTISIRIPRASERT : ENGLISH REFUSAL STRATEGIES USED BY
SILPAKORN UNIVERSITY POSTGRADUATE STUDENTS. INDEPENDENT STUDY ADVISOR
: PAJAREE NIPASPONG, Ph.D. 82 pp.

The objectives of this study are to examine English refusal strategies and problems in making English refusals of postgraduate students, Silpakorn University. A total of 19 participants filled their English refusal expressions in a discourse completion test (DCT). The 12-item test included two social variables—relative power and social distance. The data collected were analyzed using content analysis technique to find the participants' common refusal strategies and their language problems in making refusals.

The findings reveal that the participants employed both direct and indirect refusal strategies. Among the five indirect strategies in the research framework, giving reason is found to be the most predominantly used strategy, followed by apologizing, giving advice, expressing positive opinion and expressing gratitude, respectively. Other indirect strategies reported from the study are hesitation, accepting with condition, asking for sympathy, promising, expressing negative opinion, showing intention and caring. The participants' problems in making English refusals are found in three main areas, which include the lack of knowledge in language function, using unconventional expressions, and making grammatical mistakes.

Department of Western Languages Graduate School, Silpakorn University Academic Year 2011

Student's signature

Independent Study Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาจากอาจารย์ ดร. ปาจริย์ นิพาตพงษ์ อาจารย์ที่ปรึกษางานค้นคว้าอิสระ ผู้ที่สละเวลาอันมีค่าของท่านให้ความช่วยเหลือและคำแนะนำที่มีประโยชน์ต่างๆต่องานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณะอาจารย์ภาควิชาภาษาเพื่อการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม คณะโบราณคดีทุกท่าน ที่ได้ถ่ายทอดวิชาความรู้ทางภาษาศาสตร์และการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม ให้แก่ผู้วิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งรองศาสตราจารย์ ดร. พรพิมล เสนะวงศ์ และ อาจารย์ ดร. กำไลทิพย์ ปัตตะพงษ์ ที่ได้กรุณาให้ข้อคิดและคำแนะนำต่างๆที่เป็นประโยชน์อย่างที่สุด

ขอกราบขอบพระคุณ คุณวันเพ็ญ กิตติศิริประเสริฐ ผู้เป็นมารดา และคุณสุรชัย กิตติศิริประเสริฐ ผู้เป็นบิดา ที่เป็นกำลังใจที่สำคัญอย่างยิ่ง และเนื่องจากขณะงานวิจัยนี้ได้ดำเนินขึ้น ผู้วิจัยต้องย้ายกลับไปยังจังหวัดอุดรธานีจึงต้องเดินทางไป-กลับระหว่างจังหวัดอุดรธานีและกรุงเทพฯเพื่อเข้ามาหาอาจารย์ที่ปรึกษา จึงอยากขอบพระคุณบิดาและมารดาที่ช่วยสนับสนุนทุนทรัพย์ในการเดินทางของผู้วิจัย

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คุณจำเริญ วิทวานิชย์ ผู้เป็นยาย และคุณครูณัฏฐิ อัสวชัยณรงค์ ผู้เป็นน้า ที่ให้ที่พักอาศัยแก่ผู้วิจัยตลอดช่วงเวลาของการเรียนปริญญาโทและการทำงานวิจัย และขอขอบพระคุณ คุณชนิษฐา อัสวชัยณรงค์ ผู้เป็นน้า ที่ได้ให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือในการวิเคราะห์งานวิจัยด้านสถิติ

สุดท้ายขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นเพื่อนๆบัณฑิตศึกษาศาษาภาษาและการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่กรุณาสละเวลาและให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลอันมีค่ายิ่งต่องานค้นคว้าอิสระฉบับนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของหัวข้อที่ศึกษา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	5
สมมติฐานการวิจัย	5
ขอบเขตของการศึกษาวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
2 ทบทวนวรรณกรรม.....	7
แนวคิดและทฤษฎีทางด้านงานปฏิบัติศาสตร์และงานกรรม	7
งานปฏิบัติศาสตร์	7
งานกรรม	9
ทฤษฎีเรื่องความสุภาพในภาษา.....	13
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้กลวิธีในการตอบปฏิเสธ	16
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	20
การเก็บข้อมูลงานวิจัย.....	20
กลุ่มตัวอย่าง.....	20
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	21
การเก็บรวบรวมข้อมูล	23
การวิเคราะห์ข้อมูลและการประมวลผล.....	24
4 ผลการวิจัย	28
ผลการศึกษากลวิธีการตอบปฏิเสธ	28
ผลการศึกษาเกี่ยวกับกลวิธีการตอบปฏิเสธของกลุ่มตัวอย่าง.....	33

บทที่	หน้า
ผลการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการใช้ภาษาอังกฤษในกลวิธีการตอบปฏิเสธของกลุ่มตัวอย่าง	42
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	49
สรุปผลการวิจัย	49
อภิปรายผล	50
กลวิธีการตอบปฏิเสธของกลุ่มตัวอย่าง	50
ปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษในการตอบปฏิเสธของกลุ่มตัวอย่าง	52
ข้อจำกัดในงานวิจัยและปัญหา	55
ข้อเสนอแนะ	56
บรรณานุกรม	57
ภาคผนวก	59
ภาคผนวก ก แบบสอบถามจากสถานการณ์สมมติ	60
ภาคผนวก ข ข้อมูลการตอบปฏิเสธของกลุ่มตัวอย่าง	65
ประวัติผู้วิจัย	82

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	สรุปโครงสร้างสถานการณ์การปฏิเสธที่ใช้ในงานวิจัยนี้	22
2	กรอบในการศึกษาพฤติกรรมการตอบปฏิเสธ	24
3	ภาพรวมความถี่ของพฤติกรรมการตอบปฏิเสธ.....	33
4	ความถี่ของพฤติกรรมการตอบปฏิเสธในสถานการณ์ที่คู่สนทนามีอำนาจมากกว่า และมีความสนิทสนมกัน	34
5	ความถี่ของพฤติกรรมการตอบปฏิเสธในสถานการณ์ที่คู่สนทนามีอำนาจมากกว่า และไม่สนิทสนมกัน	35
6	ความถี่ของพฤติกรรมการตอบปฏิเสธในสถานการณ์ที่คู่สนทนามีอำนาจเท่ากัน และสนิทสนมกัน	36
7	ความถี่ของพฤติกรรมการตอบปฏิเสธในสถานการณ์ที่คู่สนทนามีอำนาจเท่ากัน และไม่สนิทสนมกัน	37
8	ความถี่ของพฤติกรรมการปฏิเสธอื่นๆของกลุ่มตัวอย่าง	38

บทที่ 1

บทนำ

1. ที่มาและความสำคัญของหัวข้อที่ศึกษา

ภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่มนุษย์ใช้ในการติดต่อสื่อสาร ซึ่ง Ruben & Stuart (อ้างจาก จุฑาพรรธ (จามจุรี) ผดุงชีวิต 2551: 34) ได้ให้คำจำกัดความเรื่องการสื่อสารไว้ว่า การสื่อสารหมายถึง กระบวนการซึ่งปัจเจกแต่ละบุคคลมีปฏิสัมพันธ์ตอบสนองและสร้างข้อมูลข่าวสารเพื่อที่จะปรับตัวเองให้เข้ากับบริบทหรือสภาพแวดล้อมและผู้อื่นในสังคม มนุษย์ใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อความคิด ความต้องการ แสดงอารมณ์ต่างๆ และใช้ภาษาในการสร้างความสัมพันธ์และรักษาความสัมพันธ์ที่สร้างขึ้นกับบุคคลในสังคมให้คงอยู่ต่อไป (วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์ 2519: 19) ในการสื่อสารนั้น เมื่อผู้พูดกล่าวข้อความออกมา ผู้พูดต้องการสื่อบางสิ่งไปยังผู้ฟังและต้องการให้เกิดผลหรือการกระทำบางอย่างผ่านทางคำพูด ซึ่งการกระทำโดยผ่านทางคำพูดเรียกว่า วัจนกรรม (speech act) (Searle 1974, อ้างจาก แก้วใจ ก้างอนตา 2550: 1)

ด้วยเหตุที่วัจนกรรมมีความสำคัญเทียบเท่ากับการกระทำเพราะเป็นการกระทำที่ผ่านทางคำพูด จึงเกิดงานศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการใช้วัจนกรรมต่างๆ ขึ้นมากมาย เช่น วัจนกรรมการโน้มน้าว การขอโทษ การโต้แย้ง การปฏิเสธ การคำหนิ การขอบคุณ การแสดงความไม่พอใจ และการแสดงความผิดหวัง งานวิจัยเหล่านี้ถือเป็นการศึกษาภาษาในแง่มุมของการศึกษาภาษาแนวปฏิบัตินิยม หรือที่เรียกว่า วัจนปฏิบัติศาสตร์ (pragmatics) ซึ่งเป็นการศึกษาภาษาในสาขาที่ผู้วิจัยให้ความสนใจ วัจนปฏิบัติศาสตร์มุ่งศึกษาความหมายที่เกิดจากการใช้ภาษาโดยเน้นบทบาทของบริบท (context) ของการสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับผู้พูดและผู้ฟังในการตีความเพื่อทำความเข้าใจภาษาในสถานการณ์ของการสื่อสาร ซึ่งผู้ฟังต้องตีความสารนั้นๆ ว่าผู้พูดต้องการให้ถ้อยคำที่พูดออกไปสื่อความหมายอะไร วัจนปฏิบัติศาสตร์จึงเป็นการศึกษาที่ต้องคำนึงถึงความหมายอ้างอิงกับแง่มุมต่างๆ ของบริบท (กฤษดาวรรณ หงส์ถาวรภัก และ ชีรนุช โชคสุวนิช 2551: 1-2)

ในการดำเนินชีวิตประจำวัน มนุษย์ใช้ภาษาเพื่อการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลในสังคม การที่มนุษย์จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขได้นั้น มนุษย์ควรรักษาน้ำของกันและกัน ดังที่บราวน์และเลวินสัน (Brown & Levinson 1978, อ้างจาก กฤษดาวรรณ หงส์ถาวรภัก และ ชีรนุช โชคสุวนิช 2551: 128 – 129) ได้อธิบายความสุภาพในการใช้ภาษาจากมุมมองเรื่องหน้าไว้ว่า กลวิธีความสุภาพ คือ วิธีการต่างๆ ที่ผู้ใช้ภาษาเลือกใช้ในการ

สื่อสารโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อการสื่อสารนั้นเป็นการคุกคามหน้า บราวน์และเลวินสันยืมแนวคิดเรื่องหน้ามาจากกอฟฟ์แมน (Goffman 1967, quoting Jacob 1998: 262) ซึ่งกล่าวว่า หน้าคือภาพลักษณ์สาธารณะซึ่งคนในสังคมต้องการได้สำหรับตัวเอง และเมื่อได้มาแล้วก็เสียไปได้เนื่องจากหน้าเป็นสิ่งที่ละเอียดอ่อนและสามารถสูญเสียไปเมื่อเราสื่อสารกันเพราะฉะนั้นเป้าหมายในการสื่อสารก็คือการปกป้องหน้าหรือภาพลักษณ์ทั้งของตนและของผู้อื่นไว้ การรักษาหน้าจึงถือเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการสนทนา

ในการศึกษาวิจัยภาษาแนววจนปฏิบัติศาสตร์นี้ วจนกรรมการปฏิเสธเป็นวจนกรรมที่ผู้วิจัยให้ความสนใจ เมื่อพิจารณามุมมองเรื่อง “หน้า” จะเห็นว่าการปฏิเสธเป็นวจนกรรมที่คุกคามหน้าของกลุ่มสนทนา เนื่องจากการปฏิเสธเป็นวจนกรรมที่ก่อให้เกิดทัศนคติด้านลบระหว่างกลุ่มสนทนา การใช้วจนกรรมนี้จึงมักทำให้กลุ่มสนทนาทั้งสองฝ่ายรู้สึกไม่สบายใจ โดยผู้พูดอาจรู้สึกอึดอัดเนื่องจากเกรงว่าจะสูญเสียภาพลักษณ์ของตนในสายตาของผู้ฟังไป ขณะเดียวกันผู้ฟังก็อาจรู้สึกว่ภาพลักษณ์ของตนไม่ได้รับการยอมรับหรือไม่ได้รับการยกย่องจากผู้อื่น ดังนั้นในการปฏิเสธ ผู้พูดจึงต้องเลือกกลวิธีในการปฏิเสธกลุ่มสนทนาอย่างระมัดระวังเพื่อให้เหมาะสมกับการนำไปใช้ในสถานการณ์โดยไม่ทำลายความสัมพันธ์ทั้งของตนเองและกลุ่มสนทนา (แก้วใจ ก้างออนดา 2550: 2, 18) วจนกรรมการปฏิเสธจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อเราได้รับการขอร้อง การแนะนำ การเชิญชวน หรือการเสนอ จึงทำให้ผู้พูดมีเวลาจำกัดในการเลือกใช้กลวิธีการปฏิเสธการเข้าร่วมการกระทำที่เสนอจากกลุ่มสนทนา (Chen, Ye and Zhang 1995: 121, อ้างจาก Taguchi 2009: 201) เมื่อผู้พูดใช้กลวิธีการปฏิเสธ มักจะประกอบไปด้วยการใช้กลวิธีอื่นๆ เช่น การแสดงความเสียใจ การขอโทษ การเสนอทางเลือก หรือการหลีกเลี่ยง นอกจากนี้ยังมีกลวิธีอื่นๆ ให้เลือกใช้มากกว่ากลวิธีที่ใช้ในการแสดงวจนกรรมรูปแบบอื่น ส่งผลให้การปฏิเสธเป็นวจนกรรมที่กระทำได้ยากที่สุด (Gass & Houck 1999, อ้างจาก แก้วใจ ก้างออนดา 2550: 2) การปฏิเสธไม่ได้ทำหน้าที่เพียงเพื่อปฏิเสธการกระทำตามข้อเสนอของกลุ่มสนทนาเท่านั้น แต่ยังแฝงนัยของการปฏิเสธความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มสนทนาอีกด้วย ดังนั้นการปฏิเสธจึงอาจส่งผลกระทบต่ออนาคตและหน้าที่การงานของผู้ตอบปฏิเสธ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อต้องตอบปฏิเสธผู้บังคับบัญชาในการทำงาน นอกจากนี้การปฏิเสธในสังคมไทยซึ่งเป็นสังคมที่คนพึ่งพาอาศัยช่วยเหลือเกื้อกูลกันอาจเป็นการบั่นทอนความสัมพันธ์และอาจถูกคนในสังคมมองว่าไม่มีน้ำใจอีกด้วย

จากข้อมูลที่ได้กล่าวมานั้นจะเห็นว่า การปฏิเสธเป็นวจนกรรมที่อาจก่อให้เกิดปัญหาได้ ไม่ว่าจะเป็นปัญหากับกลุ่มสนทนาที่อยู่ในวัฒนธรรมเดียวกัน หรือที่มาจากต่างวัฒนธรรม เนื่องจากการปฏิเสธเป็นสถานการณ์หนึ่งที่ทำให้กลุ่มสนทนาเสียหน้า จึงเป็นสถานการณ์ที่เป็นการใช้ภาษาในแง่ลบ ผู้พูดจึงต้องระมัดระวังในการใช้ถ้อยคำเพื่อให้ข้อความที่กล่าวออกมามีความเหมาะสมและ

เป็นที่ยอมรับ การพูดปฏิเสธไม่ว่าในสถานการณ์ใดก็ตาม จะเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้พูดรู้สึกอึดอัด หรือมีความลำบากใจที่จะพูดอยู่แล้วถึงแม้ว่าจะพูดปฏิเสธในภาษาที่ผู้พูดเป็นเจ้าของภาษาเอง และพูดกับคนภายในวัฒนธรรมเดียวกัน ดังนั้นจึงมีความเป็นไปได้ที่การใช้วัจนกรรมการปฏิเสธในภาษาอื่น และใช้กับคู่สนทนาที่มาจากต่างวัฒนธรรม ซึ่งมีความคิด ความเชื่อ ทศนคติ และมุมมองที่ต่างจากผู้พูด ก็ดูเหมือนมีความยากลำบากในการใช้วัจนกรรมการปฏิเสธมากยิ่งขึ้น เพราะนอกจากผู้พูดซึ่งใช้ภาษาต่างกันจะต้องพยายามสื่อความในภาษานั้นให้คู่สนทนาเข้าใจให้ได้แล้ว ยังต้องคำนึงถึงความเหมาะสมในวัฒนธรรมนั้นอีกด้วย ดังเช่นในวัฒนธรรมของชาวญี่ปุ่น ซึ่งการปฏิเสธด้วยคำว่า “ไม่” นั้นไม่เพียงแต่เป็นการปฏิเสธการขอร้องหรือเชิญชวนของคู่สนทนาเท่านั้น แต่ยังเป็นการปฏิเสธความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอีกด้วย ดังนั้นชาวญี่ปุ่นจึงให้ความสำคัญระมัดระวังเป็นพิเศษกับการใช้กลวิธีการตอบปฏิเสธเพื่อไม่ให้เป็นการทำลายมิตรภาพของคู่สนทนา (Kanemoto 1993) จากเหตุผลนี้จึงทำให้นักวิจัยจำนวนมากให้ความสนใจในการศึกษาการใช้วัจนกรรมการปฏิเสธอย่างแพร่หลาย เพราะผู้พูดที่อยู่ต่างวัฒนธรรมกันมักจะมีการเลือกใช้กลวิธีการปฏิเสธที่หลากหลายและมีความแตกต่างกันไป

การศึกษากลวิธีการปฏิเสธในงานวิจัยต่างๆ พบว่ามีศึกษากลวิธีการปฏิเสธในสถานการณ์ที่ต่างกัน เช่น การขอร้อง การยื่นข้อเสนอ การเชิญชวน การแสดงความปรารถนาดี ซึ่งในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยมีความสนใจจะศึกษากลวิธีการปฏิเสธในสถานการณ์การชักชวน (persuasion) ซึ่งการชักชวนในที่นี้ หมายถึง การชักชวนหรือชักจูงให้ทำตามที่ผู้พูดต้องการ การชักชวนเป็นสถานการณ์ที่น่าสนใจสถานการณ์หนึ่ง เนื่องจากการที่มนุษย์ชักชวนกันนั้นเป็นการแสดงให้เห็นถึงความต้องการในการมอบโอกาส และการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันและกัน การที่เรากระทำตามที่คู่สนทนาชักชวนจึงถือเป็นการสร้างหรือเพิ่มสัมพันธภาพอันดีกับเขา ในขณะที่การตอบปฏิเสธอาจนำมาซึ่งการลดหรือทำลายสัมพันธภาพนั้นได้ ดังนั้นการตอบปฏิเสธในบริบทของการถูกชักชวน ผู้พูดจึงต้องหากลวิธีการปฏิเสธที่จะลดปัญหาที่จะเกิดขึ้นระหว่างคู่สนทนา

นอกจากการเลือกพูดปฏิเสธแบบใดนั้นยังมีปัจจัยอื่นมาเกี่ยวข้อง เช่น ความเหลื่อมล้ำทางอำนาจระหว่างคู่สนทนา และระยะห่างทางสังคมเข้ามาเป็นตัวแปรในการกำหนดรูปแบบการใช้ภาษาในการตอบปฏิเสธในสถานการณ์ต่างๆ ทำให้ผู้พูดส่วนใหญ่มักจะระมัดระวังคำพูดของตนเพื่อไม่ให้เป็นการทำลายหรือบั่นทอนมิตรภาพของตนและคู่สนทนาจนเกินไป ดังเช่นในวัฒนธรรมไทย ซึ่งคนไทยมักจะคำนึงถึงสถานภาพของคู่สนทนาเป็นสำคัญ เพราะคนไทยได้รับการปลูกฝังในเรื่องของการให้ความเคารพต่อผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าตน (สุภาสิณี โพธิวิทย์ 2547: 2) จากงานวิจัยจำนวนมากที่ศึกษาวัจนกรรม เช่น การขอโทษ การขอร้อง การปฏิเสธ หรือการขอบคุณ พบว่าการ

แสดงวัฒนธรรมจะมีการแปรตามบริบทต่างๆ ทั้งบริบทในเรื่องของวัฒนธรรม สถานที่ที่คุย หรือ บริบทของกลุ่มสนทนา ว่ามีความสนิทสนมกันหรือไม่ มีสถานภาพทางสังคมต่างกับเราหรือมีความเหลื่อมล้ำของอำนาจแตกต่างกันมากน้อยเพียงไร นักภาษาศาสตร์สังคมวิทยาได้มีการศึกษาวิเคราะห์การใช้ภาษาในสังคมตามสถานะความเป็นจริงที่เกิดขึ้น โดยมีการศึกษาการแปรทางภาษา (language variation) การเปลี่ยนสภาวะของภาษา (language change) ตลอดจนการเปลี่ยนบทบาท และหน้าที่ของภาษา (language function) ในสังคมต่างวัฒนธรรม นักภาษาศาสตร์สังคมวิทยามีความเชื่อว่า มนุษย์นอกจากจะมีความรู้ทางภาษาในด้านไวยากรณ์ หรือ grammatical competence แล้ว มนุษย์ยังมีความรู้ในการใช้ภาษาเพื่อสื่อความ หรือ communicative competence กล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่ามนุษย์ทุกคนในสังคมมีความสามารถที่จะแสดงพหุภาษา (multi-dialect) หรือ พหุลีลา (multi-stylistic) เนื่องจากสามารถปรับการใช้ภาษาของตนให้เหมาะสมกับเหตุการณ์และสถานการณ์ได้ (พิณทิพย์ ทวยเจริญ 2543: 178-179) นอกจากนี้มนุษย์ยังสามารถปรับภาษาของตนในการสื่อสารกับผู้ฟังซึ่งมีตัวแปรคือสถานภาพทางสังคมที่กำหนดได้อีกด้วย ประกอบกับข้อมูลจากงานวิจัยอีกจำนวนมากพบว่า สถานภาพทางสังคมเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อกลวิธีการปฏิเสธของชาวเอเชีย (Beebe, Takahashi & Uliss – Weltz 1990; Widjaja 1997, อ้างจาก ธนพรพรชัย 2542: 2) ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเห็นว่า สถานภาพของกลุ่มสนทนา ไม่ว่าจะเป็นระยะห่างทางสังคม ความเหลื่อมล้ำทางอำนาจระหว่างกลุ่มสนทนาและสถานการณ์ในการสนทนาเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้พูดภาษาเลือกประโยคการตอบปฏิเสธด้วยกลวิธีที่มีความแตกต่างกัน ดังนั้นในงานวิจัยเรื่องกลวิธีการตอบปฏิเสธการชักชวน ผู้วิจัยจึงได้นำปัจจัยเกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำทางอำนาจระหว่างกลุ่มสนทนา และระยะห่างทางสังคมมาพิจารณาไปด้วย

สำหรับการศึกษาวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้เลือกศึกษากลวิธีการตอบปฏิเสธการชักชวนในภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาภาษาเพื่อการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้และประสบการณ์ทางภาษาและการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม ผลการศึกษาจึงจะช่วยให้เห็นถึงรูปแบบกลวิธีการตอบปฏิเสธของผู้เรียนภาษาอังกฤษชาวไทยที่มีลักษณะเฉพาะคือมีประสบการณ์ทางภาษาอังกฤษและมีความรู้เกี่ยวกับการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมได้

นอกจากนี้ผลการศึกษายังสามารถบอกถึงความสามารถทางวัฒนธรรมปฏิบัติศาสตร์ระหว่างภาษาของกลุ่มตัวอย่าง จึงอาจนำผลการศึกษาไปประกอบการวางแผนการเรียนการสอนวิชาทางวัฒนธรรมปฏิบัติศาสตร์และภาษาและการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมได้ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษากลวิธีและรูปแบบการใช้ภาษาอังกฤษในการตอบปฏิเสธการชักชวนของ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร

2.2 เพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการใช้ภาษาอังกฤษในกลวิธีการตอบปฏิเสธของกลุ่ม ตัวอย่าง

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 กลุ่มตัวอย่างจะใช้กลวิธีการปฏิเสธแบบอ้อมเป็นส่วนใหญ่เพื่อเป็นการรักษาหน้าคู่ สันทนาและหลีกเลี่ยงความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้น

3.2 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการใช้ภาษาอังกฤษในการตอบปฏิเสธ โดยเฉพาะ ปัญหาการใช้ไวยากรณ์และปัญหาการแทรกแซงของภาษาแม่ในการใช้ภาษาอังกฤษ

4. ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

งานศึกษาวิจัยนี้มุ่งศึกษากลวิธีการปฏิเสธเป็นภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับ บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาภาษาและการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยศึกษา กลวิธีการใช้ภาษาอังกฤษในการตอบปฏิเสธในสถานการณ์การถูกชักชวน โดยไม่รวมถึงการ ปฏิเสธการขอร้อง การยื่นข้อเสนอ และการให้คำแนะนำ งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาการตอบปฏิเสธการ ชักชวนใน 2 กรณี คือ การชักชวนให้ไปไหนมาไหนด้วย และการชักชวนให้ทำในสิ่งที่คู่สนทนา ต้องการ ในการศึกษาผู้วิจัยจะพิจารณาตัวแปรทางสังคม 2 ตัวแปรคือ ความเหลื่อมล้ำทางอำนาจ ระหว่างคู่สนทนา และระยะห่างทางสังคมร่วมด้วย

5. นิยามคำศัพท์เฉพาะ

5.1 การปฏิเสธ หมายถึง วัจนกรรมการปฏิเสธ โดยมุ่งศึกษาเฉพาะการตอบปฏิเสธ การชักชวนให้ไปไหนด้วยกัน และการชักชวนให้ทำอะไรบางอย่างตามที่คู่สนทนาต้องการ

5.2 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร หมายถึง นักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาภาษาและการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม ภาควิชาภาษาตะวันตก คณะ โบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 การศึกษาวิจัยนี้สามารถบอกรูปแบบและกลวิธีการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการตอบ
ปฏิบัติการซักชวนของกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาอังกฤษชาวไทยที่มีความสามารถทางภาษาอังกฤษดี

6.2 ผลการศึกษาที่ได้สามารถนำไปประกอบการวางแผนการเรียนการสอนวิชาทาง
วินปฏิบัติศาสตร์และการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมได้

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาภาษาและการสื่อสารสำหรับงานวิจัยเรื่อง “กลวิธีการตอบปฏิเสธในภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร” นี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้ศึกษาข้อมูลและจัดระเบียบในประเด็นต่างๆดังรายละเอียดต่อไปนี้

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีทางด้านวัจนปฏิบัติศาสตร์และวัจนกรรม

1.1 วัจนปฏิบัติศาสตร์

วัจนปฏิบัติศาสตร์ (pragmatics) เป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยเรื่องของภาษากับการสื่อสาร โดยศึกษาและตีความความหมายที่เกิดขึ้นจากบริบท (context) ในการสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับผู้พูดและผู้ฟังเพื่อให้เข้าใจภาษาในสถานการณ์ของการสื่อสารที่แตกต่างและให้ความสำคัญกับเจตนาของผู้พูดภาษา การศึกษาความหมายที่เกิดขึ้นในทางวัจนปฏิบัติศาสตร์นั้นศึกษาทั้งความหมายที่ตรงกับความหมายประจำรูปของภาษาและไม่ตรงความหมายประจำรูปของภาษา การศึกษาเช่นนี้จึงต้องตีความจากบริบทของการสื่อสารหรือความรู้พื้นฐานที่ผู้พูดและผู้ฟังมีร่วมกัน

วัจนปฏิบัติศาสตร์เป็นแนวทางหรือมุมมองหนึ่งในการศึกษาและทำความเข้าใจการใช้ภาษาโดยเน้นความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับผู้ใช้ การศึกษาทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ไม่ได้มุ่งศึกษาเพียงตัวภาษาเท่านั้น แต่จะศึกษาการใช้ภาษาและความสัมพันธ์ระหว่างรูปภาษากับการใช้ เน้นความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับผู้ใช้โดยให้ความสำคัญกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่มีผลต่อการใช้เป็นสำคัญ ในการศึกษาวัจนปฏิบัติศาสตร์นั้น นักวัจนปฏิบัติศาสตร์ไม่ได้ศึกษาความหมายของภาษาโดยการมองข้อเท็จจริงจากคำ สำนวน หรือประโยค แต่นักวัจนปฏิบัติศาสตร์จะวิเคราะห์ความหมายของภาษาจากถ้อยคำ ซึ่งถ้อยคำที่ศึกษาไม่จำเป็นต้องเป็นประโยคที่สมบูรณ์เสมอไป และจะศึกษาถ้อยคำนั้นโดยดูเจตนาของผู้พูดภาษาประกอบด้วย การวิเคราะห์เจตนาในการใช้ถ้อยคำของผู้พูดขึ้นอยู่กับการตีความซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาทางวัจนปฏิบัติศาสตร์

วาทปฏิบัติศาสตร์เป็นศาสตร์ที่นักภาษาศาสตร์ให้ความสนใจเป็นอย่างมากและมุ่งศึกษาความหมายของศาสตร์นี้ ซึ่งความหมายของวาทปฏิบัติศาสตร์สามารถสรุปได้จากคำกล่าวของนักปรัชญาภาษา ลุดวิก วิทท์เกนสไตน์ (Wittgenstein 1958) ที่กล่าวว่า “ความหมายของวาทปฏิบัติศาสตร์อยู่ที่การใช้” และจากชื่อหนังสือของเจนี โทมัส (Thomas 1995) ที่ว่า Meaning in Interaction “ความหมายอยู่ที่การปฏิสัมพันธ์ (ระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง)” หลักการทางวาทปฏิบัติศาสตร์เกิดขึ้นได้เพราะผู้ใช้ภาษามีการใช้ภาษาปฏิสัมพันธ์กัน ซึ่งเป็นหลักการให้ความร่วมมือในการสนทนา หากปราศจากหลักการนี้การสนทนาจึงจะไม่สัมฤทธิ์ผล เพราะหลักการเหล่านี้เป็นสิ่งที่จะทำให้การสื่อสารระหว่างคู่สนทนาเป็นไปอย่างราบรื่นและสัมฤทธิ์ผล (กฤษฎาวรรณ หงส์คารมภ์ และธีรนุช โชคสุวนิช 2551: 6)

จากการศึกษาข้อมูลทางวาทปฏิบัติศาสตร์สามารถกล่าวได้ว่าวาทปฏิบัติศาสตร์เป็นเรื่องของ “วาทศิลป์” คือ การใช้ภาษาในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพตรงตามจุดประสงค์ของผู้พูด อย่างไรก็ตามไม่ว่าผู้พูดภาษาแต่ละคนจะสามารถใช้ภาษาได้ตามใจปรารถนา การใช้ภาษาต้องเป็นไปตามหลักการที่คนในสังคมเห็นพ้องต้องกันและมีเรื่องของความเหมาะสมเข้ามาเกี่ยวข้อง หลักการเหล่านี้เป็นสิ่งที่จำกัดพฤติกรรมทางภาษาดังที่ เมย์ (Mey 1993; 2001, อ้างจากกฤษฎาวรรณ หงส์คารมภ์ และ ธีรนุช โชคสุวนิช 2551: 10) เรียกว่า “ข้อจำกัดทางสังคม” (social constraints) ข้อจำกัดนี้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้ภาษา เช่น ทำให้ผู้พูดหยุดพูดและเปิดโอกาสให้บุคคลที่เขาสนทนาด้วยมีโอกาสได้พูดบ้าง ข้อจำกัดนี้ทำให้ผู้ใช้ภาษาในบางวัฒนธรรมไม่กล้าปฏิเสธเมื่อถูกขอร้องให้กระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะเมื่อเขามีสถานภาพทางสังคมต่ำกว่าผู้ขอร้อง

การศึกษาวาทปฏิบัติศาสตร์นั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดพื้นฐานทางวาทปฏิบัติศาสตร์ซึ่งเป็นมโนทัศน์สำคัญของวาทปฏิบัติศาสตร์ ได้แก่ บริบทกับน้ำหนักของถ้อยคำในการใช้ภาษาในการศึกษาด้านบริบทนั้น ลิช (Leech 1983: 13) พูดถึงบริบทซึ่งเกี่ยวข้องกับศาสตร์นี้ไว้ว่า บริบทเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของสถานการณ์ที่มีการพูด บริบท คือ ความรู้ที่เป็นภูมิหลังที่ผู้พูดผู้ฟังมีอยู่ร่วมกัน ความรู้นี้ช่วยให้ผู้ฟังตีความสิ่งที่ผู้พูดพูด ในขณะที่เลวินสัน (Levinson 1983: 49) มองว่าบริบทประกอบด้วยความสัมพันธ์ทางพื้นที่ เวลา และสังคมระหว่างคู่สนทนา รวมทั้งเจตนาและความเชื่อของพวกเขากในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร นอกจากนี้ ธรรมเนียมการปฏิบัติในสังคมที่เห็นได้เด่นชัดและที่เห็นได้ไม่เด่นชัดก็ถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของบริบทเช่นกัน ธรรมเนียมการปฏิบัตินี้ผู้ใช้ภาษาซึ่งเป็นสมาชิกในสังคมจะต้องเรียนรู้ในการปฏิบัติตาม ธรรมเนียมปฏิบัติส่วนใหญ่เป็นธรรมเนียมปฏิบัติที่เห็นได้ไม่เด่นชัด ธรรมเนียมเช่นนี้ไม่มีการเรียนการสอนตามโรงเรียน แต่มันเป็นธรรมเนียมปฏิบัติในสังคมที่สมาชิกในสังคมมีการรับรู้ร่วมกัน เช่น การที่คนไทยต้องขับรถทางซ้ายมือ การตอบสนองด้วยการส่งสัญญาณว่ากำลังฟังอยู่ในขณะที่สนทนากับผู้พูด การที่

ผู้ชายและผู้หญิงที่ไม่ใช่ญาติพี่น้องไม่เดินจับมือกันในที่สาธารณะ เป็นต้น (กฤษดาพรรณ หงศ์คารมภ์ และ ธีรนุช โชคสุวนิช 2551: 19-20) มโนทัศน์อีกประการของการศึกษาวัจนปฏิบัติศาสตร์ คือ น้ำหนักของถ้อยคำ โดยถ้อยคำเป็นส่วนที่สำคัญในการนำมาวิเคราะห์ทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ น้ำหนักของถ้อยคำที่เปล่งออกมานั้นมีความสัมพันธ์กับเจตนาของผู้พูดที่แฝงไว้ในถ้อยคำประเภทต่างๆ น้ำหนักของถ้อยคำคือความหมายหลักของถ้อยคำที่แสดงเจตนาของผู้พูด ถ้อยคำสองถ้อยคำอาจมีความหมายคล้ายคลึงกันแต่น้ำหนักที่ต่างกัน เช่น ถ้อยคำแสดงการออกคำสั่งกับถ้อยคำแสดงความขอร้อง เช่น “หยิบปากกาขึ้นมา” กับ “หยิบปากกาขึ้นมาให้หน่อยนะ” คำลงท้าย “ให้หน่อยนะ” ช่วยลดน้ำหนักของถ้อยคำที่อยู่ในรูปการสั่งให้อ่อนลงได้ การบอกเจตนาที่สื่อผ่านน้ำหนักของถ้อยคำยังแสดงให้เห็นได้ดังตัวอย่างต่อไปนี้ (กฤษดาพรรณ หงศ์คารมภ์ และ ธีรนุช โชคสุวนิช, 2551: 92)

1. เสียใจด้วยนะ
2. สาบานได้ว่าไม่ได้เอาไป
3. ไปไหนมา
4. เทียวให้สนุกนะ

ถ้อยคำที่ยกตัวอย่างมานี้เป็นถ้อยคำที่แสดงการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ได้แก่ การแสดงความเสียใจ การปฏิเสธข้อกล่าวหา การทักทาย และการแสดงความปรารถนาดี การกระทำที่ถ่ายทอดทางคำพูดเช่นนี้เรียกว่า “วัจนกรรม”

1.2 วัจนกรรม

วัจนกรรม (speech acts) เป็นแนวคิดหนึ่งของวัจนปฏิบัติศาสตร์ วัจนกรรมเป็นการศึกษาถ้อยคำ (utterance) ของมนุษย์ที่ถ่ายทอดออกมา ผู้ริเริ่มแนวคิดเรื่องวัจนกรรม คือ จอห์น ออสติน (John Austin 1962, อ้างจาก อรวี บุญนาค 2550: 21-23) ออสตินเห็นว่าถ้อยคำที่มนุษย์กล่าวออกไปนั้นไม่ได้เพียงเพื่อแสดงข้อเท็จจริงในเรื่องต่างๆ เท่านั้น แต่มนุษย์ยังกล่าวถ้อยคำเพื่อให้เกิดการกระทำด้วย แนวคิดนี้ออสตินได้แสดงออกผ่านหนังสือเรื่อง *How to Do Things with Words* (1962) ซึ่งเป็นหนังสือที่รวบรวมบทบรรยายของเขาหลังจากที่เขาได้เสียชีวิตไปแล้ว คำกล่าวในหนังสือเรื่องนี้เสนอแนวคิดสำคัญว่าผู้พูดไม่เพียงใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายเท็จจริงหรือบอกข้อความที่อ้างถึง แต่ยังใช้ภาษาเพื่อกระทำการต่างๆ ออสตินได้แบ่งถ้อยคำออกเป็น 2 ประเภท คือ ถ้อยคำกล่าวบอกเล่า (constatives) และถ้อยคำบ่งการกระทำ (performatives) ซึ่งมีความแตกต่างกัน คือ ถ้อยคำกล่าวบอกเล่าสามารถนำไปตัดสินค่าความจริงเท็จได้ เช่น “เขากำลังวิ่ง” สามารถตัดสิน

ได้ว่าคนนั้นกำลังวิ่งอยู่จริงหรือไม่ ส่วนถ้อยคำป้องกันการกระทำไม่สามารถนำไปตัดสินความจริงเท็จได้ เป็นถ้อยคำที่สื่อเนื้อหาที่กล่าวถึงรวมทั้งการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วย ซึ่งออสตินได้ยกตัวอย่างถ้อยคำป้องกันการกระทำดังนี้

I do (ข้าพเจ้ายอมรับ)

ถ้อยคำของเจ้าบ่าวและเจ้าสาวในพิธีแต่งงานในโบสถ์ตามประเพณีของศาสนาคริสต์และคาทอลิก ในการตอบคำถามของบาทหลวงว่าเจ้าบ่าวและเจ้าสาวจะยอมรับเป็นสามีภรรยาหรือไม่

I give and bequeath my watch to my brother.

ข้อความในพินัยกรรมที่ผู้ตายยกมรดกให้น้องชายของตน

การกล่าวถ้อยคำหรือวัจนกรรมตามแนวคิดของออสตินไม่เพียงแต่บอกถึงข้อความที่อ้างถึงแต่ยังบอกการกระทำผ่านภาษา ซึ่งสามารถตีความการกระทำผ่านภาษาได้ 3 ประเภท คือ

1. วัจนกรรมตรงตามคำ (locutionary act) คือ ถ้อยคำที่กล่าวออกมาจะมีความหมายตามรูปแบบทางไวยากรณ์และคำที่ประกอบเป็นถ้อยคำ
2. วัจนกรรมปฏิบัติ (illocutionary act) เป็นการแสดงที่เกี่ยวข้องกับวัจนกรรมหรือเจตนาของผู้พูด ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการปฏิบัติ
3. วัจนผล (perlocutionary act) คือ ถ้อยคำที่ผู้พูดตั้งใจให้เกิดผลต่อผู้ฟัง เช่น พูดว่า “มีดจิ้ง” ก็จะมีคนเดินไปเปิดไฟให้

ในการกล่าวถ้อยคำนั้นยังมีเงื่อนไขบางประการกำหนดอยู่ คือ เงื่อนไขความเหมาะสม ซึ่งเป็นความเหมาะสมในสังคม ขึ้นอยู่กับธรรมเนียมปฏิบัติในสังคมที่สมาชิกในสังคมรับรู้ร่วมกันและยอมรับ เช่น ในการแต่งงานตามประเพณีไทย ผู้ที่จะขึ้นมาอวยพรคู่บ่าวสาวจะต้องเป็นผู้อาวุโสเท่านั้น ไม่สามารถจะให้เด็กขึ้นมากล่าวคำอวยพรได้เพราะถือว่ายังไม่มีประสบการณ์ในการใช้ชีวิต

แนวคิดของออสตินซึ่งกล่าวถึงถ้อยคำเป็นสิ่งที่บ่งบอกการกระทำนั้นได้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ถ้อยคำป้องกันการกระทำอย่างชัดเจน (primary/explicit performative) เป็นการกล่าวถ้อยคำประกอบกับการแสดงกริยา หรือ สัญญา ในถ้อยคำเพื่อสื่อว่าผู้พูดต้องการแสดงการกระทำอะไร ถ้อยคำประเภทนี้ในภาษาอังกฤษจะมีโครงสร้างชัดเจนประกอบด้วยประธานเป็นสรรพนาม

บุรุษที่หนึ่งเอกพจน์ และกริยาแสดงวัจนกรรม ซึ่งอาจมีกริยาวิเศษณ์ช่วยในการเน้นเจตนาของถ้อยคำ

2. ถ้อยคำบ่งการกระทำอย่างไม่ชัดเจน (secondary/implicit performative) ถ้อยคำประเภทนี้จะไม่มีกริยาแสดงวัจนกรรม อาจเป็นประโยคบอกเล่าธรรมดา เช่น “พื้นเพ็งจะดู” ซึ่งเป็นการบอกเล่าเชิญชวน หรือเตือน (ต้องสังเกตน้ำเสียงและหน้าตาของผู้พูด) โดยไม่มีกริยาเชิญชวนเตือน หรือ ชู ปรากฏอยู่ ความหมายของถ้อยคำนี้จึงขึ้นอยู่กับบริบท เช่น “พื้นเพ็งดู เห็นไหมว่าสะอาดเชียว” (เชิญชวนให้ดูพื้น) “พื้นเพ็งดู ระวังจะลื่นนะ” (เตือน) หรือ “พื้นเพ็งดูยังไม่แห้งดี อย่าเพิ่งเดินผ่านนะประเดี๋ยวพื้นจะสกปรก” (เตือน และห้าม)

เซอร์ล (Searle 1969, อ้างจาก ธนพรพรชัย สายหรั่ง 2542: 5-6) ได้นำแนวคิดเรื่องถ้อยคำบ่งการกระทำอย่างไม่ชัดเจนมาพัฒนาเป็นแนวคิดเรื่อง “วัจนกรรมอ้อม” เซอร์ลให้คำจำกัดความของวัจนกรรมไว้ว่า วัจนกรรมคือการกระทำโดยใช้ถ้อยคำเพื่อแสดงเจตนาของผู้กล่าวถ้อยคำนั้น เมื่อมีการกล่าวถ้อยคำใดถ้อยคำหนึ่ง บางครั้งก็อาจจะมีความหมายตรงไปตรงมา แต่ความหมายที่แท้จริงของถ้อยคำนั้น บางครั้งก็มิได้แสดงออกอย่างตรงไปตรงมา ผู้พูดอาจจะหมายความว่าสิ่งที่เขาพูดออกมาก็ได้ เซอร์ลเรียกถ้อยคำเช่นนี้ว่า วัจนกรรมอ้อม (indirect speech act) เซอร์ลได้ยกตัวอย่างวัจนกรรมอ้อมเป็นบทสนทนา ดังนี้

X: Let's go to the movie tonight.

Y: I have to study for an exam.

จากตัวอย่างที่กล่าวมานี้ X เชิญชวน Y ไปดูหนังคืนนี้ แต่ Y ตอบว่าต้องดูหนังสือสอบ ซึ่งการกล่าวเช่นนี้เป็นการปฏิเสธคำเชิญชวนตามแนวคิดเรื่องวัจนกรรมอ้อมของเซอร์ล ถ้อยคำที่ Y กล่าวเป็นการแสดงเจตนาในระดับลึก คือการแสดงเจตนาที่ไม่ตรงกับถ้อยความที่ปรากฏอยู่อย่างแท้จริง การแสดงเจตนาในระดับลึกในถ้อยคำนี้คือ การปฏิเสธคำเชิญชวนไปดูหนังนั่นเอง

เซอร์ลอธิบายว่าวัจนกรรมอ้อมบางประเภท ผู้ใช้ภาษาอาจทราบได้ทันทีว่าถ้อยคำที่กล่าวออกมาแสดงวัจนกรรมอะไรบ้างแม้ว่าผู้พูดจะไม่ได้พูดอย่างตรงไปตรงมา ทั้งนี้เพราะรูปภาษาที่ใช้เป็นรูปภาษาแบบอ้อมแต่เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป (conventionally indirect) เช่น คำว่า “ทำไม” ในภาษาไทยมักจะเป็นการใช้เพื่อแสดงการตำหนิหรือบ่น ไม่ใช่ใช้เพื่อถาม ดังเช่นตัวอย่างการนัดพบเพื่อนแต่เพื่อนมาช้า เราอาจถามเพื่อนว่า “ทำไมมาช้าจัง” การกล่าวเช่นนี้ไม่ใช่เพื่อถามเหตุผลแต่เป็นการบ่นที่เพื่อนมาช้า

นอกจากแนวคิดเรื่องวัจนกรรมอ้อม เซอร์ลยังได้ศึกษาเรื่องวัจนกรรมอื่นๆร่วมกับ ทฤษฎีของออสตินจากหนังสือ How to Do Things with Words จนสามารถหาลักษณะร่วมของ วัจนกรรมและสามารถจำแนกวัจนกรรมออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. วัจนกรรมบรรยายเหตุการณ์ (representatives) เป็นการพรรณนาหรือบรรยาย เหตุการณ์หรือสภาพที่ผู้พูดทำให้ตนเองถูกผูกมัดอยู่กับความเป็นจริงของถ้อยคำนั้นๆ เช่น ถ้อยคำ บอกเล่าต่างๆ การรายงานข่าว การยืนยัน การสรุป การคาดการณ์ เป็นต้น
2. วัจนกรรมกำหนดให้ทำ (directives) เป็นการที่ผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังกระทำการซึ่งผู้ พูดปรารถนาหรือเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง เช่น การสั่ง การขอร้อง การแนะนำ เป็นต้น น้ำหนักของ การสั่งหรือการขอร้องนั้นขึ้นอยู่กับสถานภาพทางสังคมระหว่างผู้พูดและผู้ฟังเป็นสำคัญ
3. วัจนกรรมผูกมัด (commissives) เป็นการกล่าวสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงการผูกมัด เช่น การสัญญา การสาบาน การรับประกัน รวมถึงการพนันและการรับคำท้าพนัน
4. วัจนกรรมแสดงอารมณ์ความรู้สึก (expressives) เป็นการแสดงอารมณ์ความรู้สึก ของผู้พูด เช่น การขอบคุณ การขอโทษ การยินดี เป็นต้น
5. วัจนกรรมประกาศ (declaratives) เป็นการกล่าวประกาศว่าจะกระทำการบางสิ่ง บางอย่างขึ้น เช่น การไล่ออก การประกาศสงคราม การประกาศเลิกประชุม การตั้งชื่อ เป็นต้น

จากการจัดประเภทวัจนกรรม 5 ประเภทของเซอร์ล จะเห็นว่าประโยค “การตอบ ปฏิเสธคำเชิญชวน” ของนักศึกษาชาวไทยอาจถูกจัดกลุ่มให้อยู่ในทั้งประเภท วัจนกรรมแสดง อารมณ์ความรู้สึก วัจนกรรมประกาศ รวมถึงวัจนกรรมผูกมัด เนื่องจากสังคมไทยเป็นสังคมที่เน้น การอิงบริบทสูง (high context) ดังนั้น ในการที่จะตอบปฏิเสธจึงไม่พูดตรงๆ สั้นๆ ให้จบไปใน คราวเดียว แต่จะพูดอ้อมค้อม มีการใช้วัจนกรรมอ้อมให้ผู้ฟังตีความว่าถูกปฏิเสธ ตัวอย่างเช่น

A: “เย็นนี้เราไปกินข้าวด้วยกันนะ”

B: “ขอบคุณที่ชวนค่ะ แต่ฉันมีนัดกับหมอฟัน ยังไงเราไปกินข้าวด้วยกันวันศุกร์แทน นะคะ”

ในประโยคนี้แสดงให้เห็นถึงวัจนกรรมอ้อม ซึ่ง B ไม่ได้กล่าวปฏิเสธไปตรงๆแต่ บอกว่าเธอมีนัดกับหมอฟันแทน ประโยคการตอบปฏิเสธนี้ยังแสดงให้เห็นถึงวัจนกรรมแสดง อารมณ์ความรู้สึกขอบคุณ เนื่องจากสังคมไทยสอนให้คนมีความเกรงใจซึ่งกันและกันจึงเน้นบริบท

ของ “การไว้หน้า” โดยใช้ถ้อยคำที่จะสามารถรักษาน้ำของคู่สนทนาไว้ นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมผูกมัด ซึ่งในประโยคนี้คือการให้คำสัญญาว่าจะไปกินข้าวด้วยกันในวันศุกร์แทน

อย่างไรก็ตามการใช้วัจนกรรมในการตอบปฏิเสธของนักศึกษาชาวไทย อาจจะไม่ได้อิงอยู่กับวัจนกรรมรูปแบบเช่นนี้เสมอไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทในการสนทนา สถานภาพและอำนาจทางสังคมของคู่สนทนา และวัฒนธรรมของคู่สนทนาเป็นตัวกำหนดถ้อยคำที่ใช้ในการตอบปฏิเสธ

2. ทฤษฎีเรื่องความสุภาพในภาษา

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาศาสตร์ พบว่ามีงานวิจัยจำนวนมากไม่น้อยที่ศึกษาการใช้ภาษาในแง่ของการใช้กลวิธีแสดงถ้อยคำหรือวัจนกรรมต่างๆ โดยการแสดงวัจนกรรมที่พบในงานวิจัยนั้น กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ใช้ภาษาส่วนมากจะมีการแสดงวัจนกรรมโดยคำนึงถึงเรื่องความเหมาะสมและหลีกเลี่ยงการแสดงวัจนกรรมที่อาจก่อให้เกิดความผิดพลาดในการสื่อสาร โดยเฉพาะวัจนกรรมที่ถือว่าการคุกคาม “หน้า” ของผู้ฟัง เช่น วัจนกรรมการขอร้อง ปฏิเสธ คำนิหิต หรือ ขอโทษ เป็นต้น

แนวคิดเรื่อง “หน้า” เป็นแนวคิดสำคัญในทฤษฎีความสุภาพในภาษาของ บราวน์และเลวินสัน (Brown & Levinson 1978, 1987, อ้างจาก กฤษดาพรรณ หงศ์ลดารมภ์ และ ชีรณัฐ โชคสุวรรณ 2551: 121-123, 129) ทฤษฎีนี้มองว่าความสุภาพเป็นการลดการคุกคามหน้าของผู้ฟัง เนื่องจากในการสนทนาผู้พูดและผู้ฟังอาจมีการใช้ถ้อยคำที่ทำให้อีกฝ่ายต้องเสียหน้า จึงต้องคิดถ้อยคำที่จะกล่าวอย่างรอบคอบ แนวคิดนี้มีผู้เรียกว่า มุมมองการรักษาหน้า (face-saving view) หรือ มุมมองการจัดการหน้า (face-managing view) ในการใช้กลวิธีความสุภาพ ผู้ใช้ภาษาต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของสถานการณ์เป็นหลัก บราวน์และเลวินสันมองว่ามีปัจจัย 3 ประการที่มีความสำคัญต่อการประเมินน้ำหนักหรือความรุนแรงของสถานการณ์ ได้แก่

1. ลักษณะของการกระทำว่ามีความรุนแรงในวัฒนธรรมนั้นๆหรือไม่
2. สถานภาพทางสังคมและระยะห่างทางอำนาจระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง
3. ความสนิทสนมคุ้นเคยระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง ปัจจัยเหล่านี้มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีสื่อสารในกรณีที่ผู้ใช้ภาษาต้องใช้วัจนกรรมที่มีการคุกคามหน้า

นอกจากปัจจัย 3 ประการของบราวน์และเลวินสันแล้ว ปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดใช้ภาษาสุภาพของ กง (Kong 1998, อ้างจาก กฤษฎาธรรม หงส์ดามรงค์ และ ชีรนุช โชคสุวนิช 2551: 122) ก็เป็นอีกปัจจัยที่น่าสนใจ กงเสนอปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการค้าถึงความสัมพันธ์ในอนาคตกับคู่สนทนา สถานการณ์ที่เขายกตัวอย่างคือ การติดต่อขอใบสมัครเข้ารับความช่วยเหลือเรื่องที่อยู่อาศัยของชาวฮ่องกงกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ติดต่อจะใช้ภาษาสุภาพ มีการทักทาย ขอโทษเมื่อเรียกและลาจาก ในขณะที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ใช้กลวิธีเหล่านั้น เมื่อผู้สมัครคนหนึ่งถามเจ้าหน้าที่เรื่องวันสุดท้ายของการรับสมัครคือวันไหน แทนที่จะตอบคำถาม เจ้าหน้าที่กลับบอกให้ดูในใบสมัครเอง สาเหตุอาจเป็นเพราะเจ้าหน้าที่ของรัฐคิดว่าไม่จำเป็นต้องทำดีกับผู้สมัครเนื่องจากอนาคตเขาคงไม่ต้องขอความช่วยเหลือจากผู้สมัครคนนี้ การค้าถึงความสัมพันธ์ในอนาคตกับคู่สนทนาเป็นเรื่องที่น่าสนใจอย่างยิ่ง ปัจจัยนี้สามารถอธิบายได้ว่าทำไมเราถึงรู้สึกกระอักกระอ่วนใจที่คนที่เราสนิทสนมด้วยขอให้เราทำในสิ่งที่เราไม่อยากทำ หรือทำไมเราถึงไม่กล้าที่จะปฏิเสธใครโดยทันทีหรือปฏิเสธจริงๆ เหตุผลเพราะเราสนใจกับสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต หากเราปฏิเสธใคร เราก็มักจะกลัวว่าอนาคตเขาจะโกรธเรา หรืออาจปฏิเสธที่จะช่วยเหลือเราเพราะเราเคยปฏิเสธเขาในอดีตเราจึงหลีกเลี่ยงที่จะใช้ภาษาที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง

บราวน์และเลวินสันกล่าวว่า “หน้า” ของคนเราประกอบด้วยสองส่วน คือ หน้าด้านบวก และหน้าด้านลบ หน้าด้านบวก (positive face) คือความต้องการพื้นฐานที่จะให้ผู้อื่นชื่นชมคุณสมบัติที่ผู้ใช้ภาษามี หน้าด้านลบ (negative face) คือความต้องการพื้นฐานที่จะไม่ถูกผู้ใดรบกวนหรือลิดรอนสิทธิ และต้องการมีอิสระในการกระทำ บราวน์และเลวินสันเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีความต้องการพื้นฐานสองประการนี้ ในการสนทนาผู้ร่วมสนทนาจึงต่างก็รักษาหน้าของฝ่ายตรงข้ามและหวังให้ฝ่ายตรงข้ามรักษาน้ำหน้าของตนเช่นกัน

บราวน์และเลวินสันเห็นว่าวัจนกรรมต่างๆ ที่เป็นการกระทำที่คุกคามหน้า คือ ทำให้คู่สนทนาเสียหน้าเป็นวัจนกรรมที่ควรหลีกเลี่ยง เพื่อลดความเสี่ยงในการคุกคามหน้าของผู้ฟัง ยกเว้นในกรณีที่ผู้พูดต้องการความตรงไปตรงมา อย่างไรก็ตามรูปแบบของวัจนกรรมที่คุกคามหน้าของผู้ฟังมีการแปรต่างกันไปตามวัฒนธรรม เช่น ในสังคมจีน การให้คำแนะนำไม่ถือเป็นการคุกคามหน้าด้านบวกของผู้ฟังแต่เป็นการแสดงเจตนาดีของผู้พูด วัจนกรรมที่ทำให้เกิดการคุกคามหน้าสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. วัจนกรรมที่คุกคามหน้าด้านลบของผู้ฟัง คือ วัจนกรรมที่แสดงความคาดหวังกำหนดการกระทำในอนาคตของผู้ฟัง ซึ่งถือเป็นวัจนกรรมที่คุกคามความเป็นอิสระของผู้ฟัง เช่น วัจนกรรมการสั่ง การขอร้อง การแนะนำ การเตือน การข่มขู่ การชม เป็นต้น

2. วัจนกรรมที่คุกคามหน้าด้านบวกของผู้ฟัง คือ เป็นวัจนกรรมที่แสดงความขัดแย้งต่อผู้ฟัง ไม่ว่าจะเป็นการกระทำ คำพูด หรือทัศนคติ ซึ่งเป็นการคุกคามความต้องการการยอมรับจากสังคมของผู้ฟัง เช่น การตำหนิติเตียน การกล่าวโต้แย้ง การดูถูก การทำทนาย การแสดงความไม่เคารพ การไม่ให้ความร่วมมือ เป็นต้น

3. วัจนกรรมที่คุกคามหน้าด้านลบของผู้พูด คือ วัจนกรรมที่คุกคามความเป็นอิสระของผู้พูด เช่น การขอรบกวน (เป็นการสร้างความรู้สึกรับผิดชอบของผู้ฟัง) การแก้ตัว (ถ้าเหตุผลไม่เป็นที่ยอมรับ อาจเกิดการเผชิญหน้าทั้งสองฝ่าย) การยอมรับข้อเสนอ การสัญญาโดยที่ผู้พูดอาจไม่เต็มใจ เป็นต้น

4. วัจนกรรมที่คุกคามหน้าด้านบวกของผู้พูด คือ วัจนกรรมที่คุกคามความต้องการการยอมรับจากสังคมของผู้พูด เช่น การถ่อมตัว การยอมรับผิดหรือการสารภาพ การขอโทษ การประณามตัวเอง การควบคุมอารมณ์ความรู้สึกไม่ได้ (การแสดงความโกรธ)

การแสดงวัจนกรรมที่มีความเสี่ยงต่อการคุกคามหน้าดังที่กล่าวมาข้างต้นนั้นอาจทำให้ผู้พูดไม่เลือกที่จะแสดงวัจนกรรมใดๆหรือเลือกใช้กลวิธีลดความเสี่ยงในการคุกคามหน้า หรืออาจเลือกแสดงวัจนกรรมด้วยกลวิธีความสุภาพ ซึ่งบราวน์และเลวินสันจำแนกกลวิธีความสุภาพออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่ กลวิธีตรงประเด็น และกลวิธีแบบไม่ตรงประเด็น

1. กลวิธีตรงประเด็น (on record) เป็นการกล่าวถ้อยคำอย่างชัดเจนตรงประเด็น ไม่มีการตกแต่งคำพูด กลวิธีนี้จะใช้เมื่อผู้ใช้ภาษาเห็นว่าวัจนกรรมนั้นเสี่ยงต่อการคุกคามหน้าน้อย อย่างไรก็ตามกลวิธีตรงประเด็นยังสามารถแบ่งเป็นกลวิธีตรงประเด็นแบบมีการตกแต่งคำพูดได้ ซึ่งกลวิธีแบบตกแต่งคำพูดแบ่งเป็นสองประเภทย่อยคือ กลวิธีความสุภาพด้านบวก(positive politeness strategies) และกลวิธีความสุภาพด้านลบ (negative politeness strategies) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 กลวิธีความสุภาพด้านบวก เป็นการใช้กลวิธีตกแต่งคำพูดเพื่อรักษาหน้าด้านบวกของกลุ่มสนทนา เช่น แสดงความสนใจหรือใส่ใจในตัวผู้ฟัง หลีกเลี่ยงการไม่เห็นด้วย แสดงให้เห็นว่าผู้พูดรู้ความปรารถนาของผู้ฟัง การเสนอหรือสัญญาว่าจะทำอะไร การมองโลกแง่ดี ให้เหตุผล การแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ร่วมกัน

1.2 กลวิธีความสุภาพด้านลบ เป็นกลวิธีตกแต่งคำพูดเพื่อรักษาหน้าด้านลบของผู้ฟัง ความสุภาพในกลวิธีนี้เป็นพฤติกรรมที่แสดงความนับถือต่างจากความสุภาพด้านบวกซึ่งเป็นการแสดงความเป็นมิตรและแสดงความตกลงขบขัน การใช้รูปภาษาในกลวิธีความสุภาพด้านลบ ได้แก่

การใช้ภาษาทวนซ้ำหรืออ้อมค้อม การใช้ภาษาแบบมองโลกในแง่ร้าย (เช่น “ฉันไม่คิดว่า คุณจะ...ได้นะ”) การปรับภาษาที่ล่อลวงใจให้ดูเป็นการคุกคามผู้ฟังน้อยลง (เช่น “มาทักกันแค่แป๊บเดียวเอง”) การใช้รูปภาษาที่แสดงการนับถือ ยกย่องผู้ฟัง และถ่อมตัว การขอโทษ และขอบคุณ

2. กลวิธีแบบไม่ตรงประเด็น หรือ กลวิธีแบบอ้อม (off record) เป็นการใช้ภาษาแบบกล่าวอ้อมค้อม กลวิธีนี้ผู้พูดจะไม่แสดงเจตนาของตนออกมาอย่างชัดเจนผู้ฟังจึงต้องตีความเอาเอง กลวิธีนี้มีรูปแบบการใช้ภาษาหลายแบบ เช่น การอุปมา การประชดประชัน การพูดน้อยหรือเกินความเป็นจริง การพูดกำกวม เป็นต้น

ทฤษฎีความสุภาพมีความเกี่ยวเนื่องกับเรื่องหน้าหรือการคุกคามหน้าระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง การตอบปฏิเสธก็เป็นวัจนกรรมประเภทหนึ่งซึ่งเป็นการใช้ภาษาที่คุกคามหน้าด้านบวกของกลุ่มสนทนา ดังนั้นเมื่อผู้พูดต้องการใช้วัจนกรรมการปฏิเสธจึงต้องนำกลวิธีความสุภาพเข้าช่วยเพื่อรักษาหน้าของผู้ฟัง อย่างไรก็ตามตัวแปร เช่น ความเหลื่อมล้ำทางอำนาจระหว่างกลุ่มสนทนา สถานภาพของกลุ่มสนทนา ความสนิทสนม หรือการคำนึงถึงความสัมพันธ์ในอนาคตระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง ดังที่ได้กล่าวมาในข้างต้นเป็นสิ่งสำคัญที่ควบคุมการใช้กลวิธีความสุภาพให้มีความแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคลและสถานการณ์ ผู้วิจัยได้นำสิ่งเหล่านี้มาใช้เป็นตัวแปรเพื่อกำหนดการใช้ภาษาในการตอบปฏิเสธของกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยครั้งนี้

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้กลวิธีในการตอบปฏิเสธ

จากการศึกษาทางงานวิจัยปฏิบัติศาสตร์พบว่าผู้วิจัยชาวไทยหลายท่านให้ความสนใจและศึกษาการใช้วัจนกรรมซึ่งมีความเกี่ยวเนื่องกับงานปฏิบัติศาสตร์ เช่น งานวิจัยเกี่ยวกับวัจนกรรมในการขอร้อง การโน้มน้าว การตำหนิ การโต้แย้ง การสัญญา การปฏิเสธ การขอโทษ และการแสดงความไม่พอใจ วัจนกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยของผู้วิจัย ได้แก่ การใช้วัจนกรรมในการปฏิเสธ ผู้วิจัยเลือกศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้วัจนกรรมหลายประเภท โดยเน้นงานวิจัยที่ใช้วัจนกรรมปฏิเสธเป็นหลัก ในการศึกษาจะมุ่งเน้นความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกใช้กลวิธีในการตอบปฏิเสธและปัจจัยหรือตัวแปรที่มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีความสุภาพ งานวิจัยที่ผู้วิจัยสนใจศึกษามีหลักๆดังนี้

วิมลพักตร์ พรหมศรีมาศ (2543) เสนองงานวิจัยเรื่อง “กลวิธีการปฏิเสธในการตอบวัจนกรรมที่แสดงความปรารถนาดีในภาษาไทย” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลัก คือ 1. หากกลวิธีในการปฏิเสธที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบวัจนกรรมที่แสดงความปรารถนาดี 2. หากความสัมพันธ์

ของการเลือกใช้กลวิธีการปฏิเสธกับปัจจัย 2 ปัจจัย คือ ประเภทของวัจนกรรมที่แสดงความปรารถนาดี และ วิเคราะห์บทบาทของ “หน้า” ว่ากลุ่มตัวอย่างจะเลือกใช้กลวิธีใดในการปฏิเสธเมื่อต้องคำนึงถึง “หน้า” ของคู่สนทนา โดยศึกษาจากคนไทยที่มีอาชีพต่างกันจำนวน 50 คน ผลการศึกษาพบว่า กลวิธีทางภาษาที่แสดงการปฏิเสธในการตอบวัจนกรรมที่แสดงความปรารถนาดีมี 18 วิธี ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ กลวิธีการปฏิเสธแบบตรง และกลวิธีการปฏิเสธแบบอ้อม กลวิธีการปฏิเสธแบบตรงมี 2 กลวิธี ได้แก่ การปฏิเสธอย่างตรงไปตรงมา และการปฏิเสธโดยบังความไม่สามารถตอบสนอง สำหรับกลวิธีการปฏิเสธแบบอ้อมมี 16 กลวิธี ได้แก่ การให้เหตุผล การขอขอบคุณ การปลอบใจไม่ให้กังวล การขอโทษ การแสดงความงัดเงา การแสดงความยินดีและความปรารถนาดี การแนะนำ การแสดงความต้องการหรือความรู้สึกส่วนตัวของผู้ปฏิเสธ การขอความเห็นใจจากผู้ถูกปฏิเสธ การชมเชย การผลักดันการให้คำตอบการแสดงความเสียสละที่รับความปรารถนาดีไม่ได้ การแสดงความปรารถนาที่จะทำตามการบอกทางเลือกอื่นของผู้ปฏิเสธ การตอบถึงตอบรับ การกล่าวติดตลก การเลือกใช้กลวิธีเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับตัวแปรคือ สถานภาพของคู่สนทนา บทบาทและอำนาจของผู้ปฏิเสธ ในการวิเคราะห์มัลพิกตร์พบว่ากลุ่มตัวอย่างได้คำนึงถึงหน้าของผู้ถูกปฏิเสธมากกว่าหน้าของตนเอง

นัทธฤทัย สีหะเกรียงไกร (2549) เสนองานวิจัยเรื่อง “กลวิธีการปฏิเสธเพื่อปกปิดความจริงในภาษาไทยของวัยรุ่น” งานวิจัยนี้ได้นำปัจจัย คือ เพศและน้ำหนักร่างกายของความผิดมาเป็นตัวแปรในการใช้กลวิธีการปฏิเสธ โดยศึกษาจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิค นครปฐมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพจำนวน 180 คน ผลการศึกษาพบว่า กลวิธีการปฏิเสธเพื่อปกปิดความจริงของกลุ่มตัวอย่างมีทั้งสิ้น 12 กลวิธี ได้แก่ การให้เหตุผล การปฏิเสธ การกล่าวโทษ สิ่งอื่น การตั้งคำถาม การคาดคะเน การตำหนิ การขอโทษ การแนะนำ การอ้างพยานบุคคล การผลักดัน การปลอบใจ และการขอร้อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีปฏิเสธกับตัวแปรพบว่าตัวแปรมีผลต่อการใช้กลวิธีการปฏิเสธเพื่อปกปิดความจริงโดยเพศหญิงจะเลือกใช้กลวิธีการปฏิเสธเพื่อปกปิดความจริงมากกว่าเพศชาย ส่วนตัวแปรน้ำหนักของความผิดนั้น ในกรณีที่สถานการณ์มีน้ำหนักความผิดน้อย จำนวนการใช้กลวิธีการปฏิเสธเพื่อปกปิดความจริงก็จะน้อยด้วย แต่ถ้าสถานการณ์มีน้ำหนักความผิดมาก จำนวนการใช้กลวิธีการปฏิเสธเพื่อปกปิดความจริงก็จะมากขึ้น

ธนพรธ สหายรุ่น (2542) เสนองานวิจัยเรื่อง “กลวิธีการปฏิเสธในภาษาอังกฤษของนักศึกษาไทยที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ: การศึกษาการถ่ายโอนทางวัจนปฏิบัติศาสตร์” งานวิจัยนี้เก็บข้อมูลจากแบบสอบถามบทสนทนาที่ให้เติมความเพิ่มให้สมบูรณ์ โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษามอริกันและนักศึกษาไทย กลุ่มละ 50 คน ผลการวิจัยพบว่า กลวิธีการปฏิเสธของนักศึกษาไทยต่างจากกลวิธีของนักศึกษามอริกัน กล่าวคือ นักศึกษาไทยนิยม

ใช้กลวิธีการปฏิเสธแบบอ้อม มักใช้คำกล่าวที่แสดงความลังเลในการปฏิเสธ ขณะที่นักศึกษาอเมริกันใช้กลวิธีการปฏิเสธแบบตรงไปตรงมา นอกจากนี้ นักศึกษาไทยยังให้ความสำคัญกับการกล่าวขอโทษและขอขอบคุณมากกว่านักศึกษอเมริกัน นักศึกษาไทยที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศได้ใช้ภาษาอังกฤษในรูปแบบคล้ายคลึงกับการใช้ภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาแม่ของตน ชนพรรณยังพบว่าตัวแปรอีกอย่างคือ สถานภาพทางสังคมระหว่างผู้ปฏิเสธกับผู้ร้องมีบทบาทต่อการเลือกใช้กลวิธีการปฏิเสธของนักศึกษาไทยในขณะที่สถานภาพทางสังคมมีบทบาทไม่มากนักต่อการเลือกใช้กลวิธีการตอบปฏิเสธของนักศึกษอเมริกัน

Kanemoto, M. (1993) เสนองานวิจัยเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบการกล่าวปฏิเสธในประเทศสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น” (A comparative study of refusal assertion in the United States and Japan) งานวิจัยนี้ Kanemoto ได้ศึกษาข้อมูลจากสื่อตีพิมพ์ซึ่งเป็นที่ยอมรับจำนวนทั้งสิ้น 5 ฉบับ โดยเป็นสื่อตีพิมพ์เกี่ยวกับวัจนกรรมการปฏิเสธในภาษาอังกฤษแบบอเมริกันและภาษาญี่ปุ่น เพื่อเปรียบเทียบกลวิธีการปฏิเสธและค่านิยมที่แฝงอยู่ในกลวิธีการปฏิเสธระหว่างสองวัฒนธรรม ผลการศึกษาวิจัยพบว่าชาวญี่ปุ่นมีการใช้กลวิธีการปฏิเสธ 3 กลวิธี คือ การหลีกเลี่ยงการปฏิเสธตรงๆ อ้างเหตุผลในการปฏิเสธ และการโกหกเหตุผลในการปฏิเสธ ซึ่งจากผลที่ได้นั้น Kanemoto ให้ข้อสรุปว่าในวัฒนธรรมของชาวญี่ปุ่นนั้น การปฏิเสธไม่ได้มีความหมายแค่การตอบปฏิเสธการขอร้องเท่านั้น แต่ยังเป็นการปฏิเสธความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอีกด้วย ดังนั้นการโกหกเหตุผลในการปฏิเสธหรือการใช้กลวิธีอื่นๆจึงเป็นสิ่งที่นำมาใช้เพื่อลดน้ำหนักในการปฏิเสธ ส่วนกลวิธีการปฏิเสธแบบอเมริกัน คือ การปฏิเสธแบบตรงไปตรงมาและชัดเจนโดยไม่มีความจำเป็นในการอ้างเหตุผลใดๆในการปฏิเสธดังเช่นชาวญี่ปุ่น

Kitao, S. K. (1996) เสนองานวิจัยเรื่อง “ความสามารถในการสื่อสาร การเลือกใช้รูปแบบและการใช้วัจนกรรมการปฏิเสธในภาษาอังกฤษ” (Communicative competence, preference organization, and refusals in British English) การศึกษาวิจัยนี้เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเติมเต็มบทสนทนา (discourse completion test: DCT) โดยมีสถานการณ์การขอร้องจำนวนทั้งสิ้น 12 สถานการณ์ แบ่งเป็นสถานการณ์การขอร้องที่มีความสำคัญมากจนถึงสถานการณ์การขอร้องที่มีความสำคัญน้อย กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้พูดภาษาอังกฤษแบบอังกฤษ (british english) จำนวน 40 คน โดยมีตัวแปรทางสังคม ได้แก่ ความเหลื่อมล้ำทางอำนาจระหว่างคู่สนทนา และระยะห่างทางสังคม เข้ามำกำหนดสถานการณ์ในการสนทนา ผลการวิจัยพบว่ากลวิธีที่มีการใช้มากที่สุด คือ การแสดงความเสียใจ ตามด้วยการขอโทษหรือการให้เหตุผล (พบความถี่ในการใช้กลวิธีร้อยละ 30) กลวิธีการตอบปฏิเสธที่พบอีกร้อยละ 20 คือ การเพิกเฉยต่อคำขอร้อง หรือการใช้กลวิธีอื่นๆ ได้แก่ การให้คำสัญญาว่าจะทำตามคำขอร้องนั้นในอนาคต หรือการแสดงความไม่เต็มใจ เช่นเดียวกับในผู้ใช้

ภาษาอังกฤษแบบอเมริกันซึ่งมีการให้เหตุผลมากที่สุด โดยเหตุผลที่ให้มีจะมีความชัดเจน การแสดงความเสียใจเป็นอีกกลวิธีที่พบได้มากกว่าครึ่งโดยเฉพาะในการปฏิเสธการขอร้องเรื่องเล็กน้อยโดยคู่สนทนาที่มีสถานภาพเท่ากัน ส่วนการขอโทษพบได้มากในสถานการณ์การขอร้องที่มีความสำคัญ

Ikoma, T., and A, Shimura. (1993) เสนองานวิจัยเรื่อง “การถ่ายโอนทางวัจนปฏิบัติศาสตร์จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาญี่ปุ่น: การใช้วัจนกรรมการปฏิเสธ” (Pragmatic transfer from English to Japanese: The speech act of refusals) การศึกษาวิจัยนี้ผู้วิจัยศึกษาการถ่ายโอนทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ในกลุ่มชาวอเมริกันที่เรียนภาษาญี่ปุ่นขั้นสูง (นักเรียนปีที่ 4 ของมหาวิทยาลัยฮาวาย) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้พูดภาษาญี่ปุ่นจำนวน 10 คน และกลุ่มผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นซึ่งเป็นชาวอเมริกันจำนวน 10 คน การเก็บข้อมูลกระทำโดยการให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามชนิดเติมเต็มบทสนทนาในสถานการณ์การขอร้อง การเชิญชวน การยื่นข้อเสนอ และการให้คำแนะนำ ผลการศึกษาวិจัยพบว่าผู้เรียนภาษาชาวอเมริกันมีการถ่ายโอนภาษาทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ในเชิงลบ 3 รูปแบบ คือ ผู้ใช้ภาษาชาวอเมริกันไม่มีการเลือกใช้กลวิธีบางกลวิธีที่ผู้พูดภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาแม่เลือกใช้ และผู้ใช้ภาษาชาวอเมริกันมีการใช้ถ้อยคำที่ไม่เหมาะสม เช่น “ไม่, ขอบคุณ” ในการสนทนากับเพื่อนเช่นเดียวกับการใช้สำนวนในภาษาอังกฤษว่า “No, thank you” นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ใช้ภาษาชาวอเมริกันไม่ใช้ประโยชน์การตอบปฏิเสธที่สมบูรณ์ ซึ่งจะช่วยลดความอึดอัดในการสนทนา และแสดงความสุภาพโดยเฉพาะกับบุคคลที่มีสถานภาพสูงกว่าตน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง กลวิธีการตอบปฏิเสธในภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากรนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูล จัดระเบียบข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การเก็บข้อมูลงานวิจัย

ในขั้นตอนการเก็บข้อมูลงานวิจัย ผู้วิจัยเริ่มจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่จะนำมาศึกษา และจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล หลังจากนั้นจึงนำเครื่องมือที่จัดทำขึ้นไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 กลุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยเลือกนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาภาษาและการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร ทั้งสาขาจำนวนรวมทั้งสิ้น 19 คน กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ได้ผ่านการสอบวัดระดับภาษาอังกฤษ พร้อมกับได้ศึกษาวิชาความรู้ต่างๆ เกี่ยวกับการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารต่างวัฒนธรรมเช่น วิชาภาษาศาสตร์สังคม (Language and Society), วิชาภาษาและการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม (Language and Intercultural Communication), และ จิตวิทยาภาษา (Psychology of Language and Communication) ซึ่งมีการสอดแทรกความรู้ทางวินปฏิบัติศาสตร์ในรายวิชาด้วย ความสามารถทางภาษาอังกฤษทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับตั้งแต่ระดับกลาง (intermediate) จนถึงระดับกลางขั้นสูง (high-intermediate) กลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง 24 – 45 ปี โดยร้อยละ 85 เป็นนักศึกษาหญิง ตัวแปรสำคัญในการเลือกกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้คือ ความรู้และประสบการณ์ด้านภาษาอังกฤษ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างทุกคนมีคุณสมบัติเหมือนกันคือ สามารถจัดว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมและเป็นผู้มีประสบการณ์ในการทำงานที่ต้องใช้ภาษาอังกฤษ

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามกลวิธีการตอบปฏิเสธ เครื่องมือนี้เป็นแบบสอบถามกลวิธีการตอบปฏิเสธจากสถานการณ์สมมติ โดยผู้วิจัยได้สร้างสถานการณ์สมมติขึ้นจากการสำรวจเอกสารและงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับ กลวิธีการตอบปฏิเสธในภาษาอังกฤษ แบบสอบถามชุดนี้ใช้รูปแบบเครื่องมือการตอบแบบสอบถามชนิดเติมเต็มบทสนทนา (Discourse Completion Test: DCT) ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่เป็นการเติมข้อความที่เว้นว่างไว้ในบทสนทนาให้สมบูรณ์ แบบสอบถามชนิดนี้ประกอบด้วยบทบรรยายสถานการณ์ในการสนทนาโดยย่อ การกำหนดสถานภาพให้แก่คู่สนทนาทั้งระยะห่างทางสังคมและความเหลื่อมล้ำทางอำนาจระหว่างคู่สนทนา และบทสนทนาในรูปแบบคำถามเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้ตอบคำถามในการสนทนานั้น ในการเก็บข้อมูลกลวิธีการตอบปฏิเสธ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามชนิดเติมเต็มบทสนทนา (DCT) เนื่องจากวิธีการวิจัยโดยเก็บข้อมูลจากสถานการณ์จริงต้องใช้เวลามาก อีกทั้งยากที่จะควบคุมปัจจัยต่างๆในการแสดงวัฒนธรรม เช่น ความสนิทสนม และสถานภาพทางสังคม เป็นต้น ผู้วิจัยจึงได้พิจารณาเลือกใช้เครื่องมือการเก็บข้อมูลแบบเติมเต็มบทสนทนา (DCT) จากสถานการณ์สมมติโดยให้กลุ่มตัวอย่างเติมข้อความที่เว้นว่างในที่นี้ คือ กลวิธีการตอบปฏิเสธไว้ในบทสนทนาให้สมบูรณ์ โดยเน้นให้กลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงหลักความเป็นจริงและธรรมชาติในการตอบปฏิเสธการสนทนา การเก็บข้อมูลวิธีนี้มีข้อดีคือประหยัดเวลาในการเก็บข้อมูล และยังสามารถควบคุมตัวแปรที่ต้องการจะศึกษาได้

ผู้วิจัยได้กำหนดสถานการณ์สมมติขึ้นจำนวนทั้งสิ้น 12 สถานการณ์ โดยเป็นสถานการณ์ที่ให้กลุ่มตัวอย่างตอบปฏิเสธการชักชวน (persuasion) ซึ่งการชักชวนในที่นี้เป็นการชักชวนหรือชักจูงให้ผู้ฟังทำตามที่ผู้พูดต้องการโดยใช้ตัวแปรทางสังคม (social variable) 2 ตัวแปร ในการกำหนดสถานการณ์ ได้แก่ ตัวแปรด้านความเหลื่อมล้ำทางอำนาจ (power) ของคู่สนทนา 6 สถานการณ์ และตัวแปรด้านระยะห่างทางสังคม (social distance) 6 สถานการณ์ ในสถานการณ์ซึ่งแบ่งตามตัวแปรทั้ง 2 นี้ ผู้วิจัยได้แบ่งข้อย่อยของสถานการณ์สมมติตามตัวแปรออกเป็น 4 กลุ่มใหญ่ กลุ่มละ 3 สถานการณ์ คือ สถานการณ์ที่คู่สนทนามีอำนาจมากกว่าและมีความสนิทสนมกัน สถานการณ์ที่คู่สนทนามีอำนาจมากกว่าและไม่สนิทกัน สถานการณ์ที่คู่สนทนามีอำนาจเท่ากันและสนิทสนมกัน และสถานการณ์ที่คู่สนทนามีอำนาจเท่ากันและไม่สนิทกัน ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 สรุปโครงสร้างสถานการณ์การปฏิเสศที่ใช้ในงานวิจัยนี้

ข้อ	สถานการณ์	P	D
1	พ่อแม่ชวนไปเที่ยวเชียงใหม่	H	-
2	หัวหน้าชวนทานข้าวเย็นพร้อมคุยเรื่องงาน	H	+
3	เพื่อนสนิทชวนดูหนัง	E	-
4	ญาติของเพื่อนร่วมงานชวนไปฟังบรรยายธุรกิจขายตรง	E	+
5	ผู้อำนวยการให้ไปสอนแทนคุณครูที่ลาคลอด	H	-
6	ผู้จัดการแผนกคนใหม่จะขับรถไปส่งที่บ้าน	H	+
7	เพื่อนร่วมงานชาวจีนชวนไปเลี้ยงสังสรรค์	E	-
8	เพื่อนชาวต่างชาติชวนทำงานอาสาสมัคร	E	+
9	เจ้านายชวนไปงานเปิดร้านของลูกค้าคนสำคัญ	H	-
10	หัวหน้าแผนกชวนไปร่วมงานแต่งงานของเขา	H	+
11	พี่สาวชวนไปสระว่ายน้ำกับหลานๆ	E	-
12	พนักงานคนละแผนกชวนแชร์ห้องนอนงานสัมมนา	E	+

P = อำนาจของกลุ่มสนทนา, D = ระยะห่างทางสังคม

จากตารางที่ 1 ช่อง P แสดงอำนาจ (power) ของกลุ่มสนทนา H (higher) หมายถึง กลุ่มสนทนาที่มีอำนาจมากกว่า E (equal) หมายถึง กลุ่มสนทนาที่มีอำนาจเท่ากัน ในช่อง D แสดงระยะห่างทางสังคม (social distance) ของกลุ่มสนทนา สัญลักษณ์ + หมายถึง กลุ่มสนทนาที่มีระยะห่างทางสังคมมาก (ไม่สนิท) และ - หมายถึง กลุ่มสนทนาที่มีระยะห่างทางสังคมน้อย (สนิท)

ในการทำสถานการณ์สมมติทั้ง 12 สถานการณ์ ผู้วิจัยได้เขียนอธิบายบริบทของสถานการณ์บทสนทนาเป็นภาษาไทย เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นคนไทยที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศมีความเข้าใจที่ตรงกันเกี่ยวกับสถานการณ์ในการสนทนา และได้เขียนประโยคคำถามในการชักชวนเป็นภาษาอังกฤษเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างที่ต้องใช้ภาษาอังกฤษในการตอบปฏิเสธการชักชวนในบทสนทนาได้เชื่อมโยงความคิดของตนเข้ากับประโยคคำถามซึ่งเป็นภาษาอังกฤษเช่นกัน ทั้งยังเป็นการใช้ทักษะทางด้านภาษาอังกฤษของกลุ่มตัวอย่างด้วย

ตัวอย่างสถานการณ์ในแบบสอบถาม

สถานการณ์ที่ 9: เจ้านายชวนไปงานเปิดร้านของลูกค้าคนสำคัญ

คู่สนทนา: Mr. Bruce Hover, เจ้านายของคุณ

คุณ: พนักงานบริษัท (คุณทำงานในบริษัทนี้มานาน และสนิทกับเจ้านายคุณ)

สถานที่: ที่ห้องทำงานของ Mr. Hover

Mr. Bruce Hover ได้รับบัตรเชิญจาก Mr. Lee ลูกค้ารายใหญ่ของบริษัทที่เป็นชาวเกาหลีให้ไปร่วมงานฉลองเปิดร้านซูเปอร์มาร์เก็ตสาขาที่ 2 ของเขาในวันอังคารหน้า Mr. Hover ต้องการให้คุณไปร่วมงานฉลองเปิดร้านพร้อมกับเขาเนื่องจากคุณเป็นคนติดต่องานให้กับซูเปอร์มาร์เก็ตสาขาแรกของ Mr. Lee และ Mr. Lee ก็รู้จักกับคุณด้วย แต่คุณไม่สามารถไปงานฉลองเปิดร้านกับเจ้านายคุณได้เนื่องจากคุณมีแผนการจะขอลาหยุดอาทิตย์หน้าทั้งสัปดาห์เพื่อกลับบ้านไปเยี่ยมพ่อแม่ของคุณ ซึ่งคุณได้กลับไปเยี่ยมท่านเพียงแค่นี้ปีละครั้งเท่านั้น

Mr. Bruce: A, Mr. Lee is arranging the opening ceremony for his second supermarket next Tuesday. I will join the ceremony and I need you to go with me.

You:

เมื่อผู้วิจัยสร้างเครื่องมือวิจัยแล้วเสร็จ ได้ตรวจสอบความถูกต้องของตัวแปรทางสังคมในแบบสอบถาม เมื่อผู้วิจัยตรวจสอบข้อมูลของแบบสอบถามเรียบร้อยแล้วได้ส่งแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 12 ข้อให้แก่ผู้เชี่ยวชาญทางภาษาศาสตร์และวินยปฏิบัติศาสตร์เป็นผู้ตรวจภาษาและประเมินเครื่องมือวิจัยเพื่อให้แบบสอบถามที่ได้มีความถูกต้องต่อการนำไปใช้ในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้สอบถามข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับชื่อ เบอร์โทรศัพท์ และอีเมลของกลุ่มตัวอย่าง นอกจากนี้ยังได้สอบถามเกี่ยวกับความต้องการในการรับแบบสอบถามการวิจัยจากผู้วิจัย ซึ่งกลุ่มตัวอย่าง 18 คนขอรับแบบสอบถามผ่านทางอีเมล และอีก 1 คนขอรับแบบสอบถามซึ่งพิมพ์ใส่กระดาษโดยผู้วิจัยใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลรวมทั้งสิ้นประมาณ 4 สัปดาห์

2. การวิเคราะห์ข้อมูลและการประมวลผล

เมื่อเก็บข้อมูลได้ครบตามจำนวนที่ต้องการแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดมาจัดระเบียบ โดยวิเคราะห์แบบสอบถามจากสถานการณ์สมมติซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อมูลคำตอบของแบบสอบถามทั้ง 19 ชุดมารวมกัน และแยกคำตอบตามกลุ่มตัวแปรในสถานการณ์ที่ได้กำหนดไว้เพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้กลวิธีการตอบปฏิเสธ ซึ่งการวิเคราะห์การใช้กลวิธีการปฏิเสธในแบบสอบถามเป็นการวิเคราะห์กลวิธีการตอบปฏิเสธในภาษาอังกฤษของกลุ่มตัวอย่างต่อสถานการณ์สมมติจำนวน 12 สถานการณ์ โดยวิเคราะห์จากแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 19 ชุด และใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลโดย การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหาในการตอบปฏิเสธ เป็นวิธีการประเมินคำพูดจากถ้อยคำ โดยการแบ่งข้อความในการตอบปฏิเสธออกเป็นข้อความย่อยและวิเคราะห์ข้อมูลในข้อความออกเป็นกลวิธีในการตอบปฏิเสธ และประเมินผลของการใช้กลวิธีการตอบปฏิเสธกับคู่สนทนาที่มีตัวแปรทางสังคมร่วมด้วย ว่ามีผลต่อการใช้กลวิธีการตอบปฏิเสธอย่างไร โดยมีกระบวนการวิเคราะห์ดังนี้

2.1 การสร้างกรอบในการศึกษาวิจัยกลวิธีการตอบปฏิเสธ ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้สร้างกรอบในการศึกษาการใช้กลวิธีการปฏิเสธโดยอ้างอิงจากงานวิจัยทางด้านวินัยปฏิบัติศาสตร์เกี่ยวกับการใช้วินัยกรรมการปฏิเสธของ Beebe, L. M. et. Al (1990) และธนพรพรชัย หุ่น (2542) ซึ่งในกรอบการศึกษานี้ได้รวบรวมกลวิธีการปฏิเสธที่เป็นที่นิยมใช้แพร่หลายในการปฏิเสธด้วยภาษาอังกฤษ จำนวนทั้งสิ้น 6 กลวิธี ได้แก่

ตารางที่ 2 กรอบในการศึกษาการใช้กลวิธีการตอบปฏิเสธ

กลวิธีการตอบปฏิเสธ	
1	การให้เหตุผล
2	การปฏิเสธแบบตรงไปตรงมา
3	การขอโทษ
4	การเสนอทางเลือก
5	การแสดงความคิดเห็นเชิงบวก
6	การขอบคุณ

นอกจากกลวิธีการตอบปฏิเสธตามกรอบในการศึกษาที่สร้างขึ้นแล้ว ผู้วิจัยได้แยกการใช้กลวิธีการตอบปฏิเสธอื่นๆซึ่งพบในงานวิจัยนอกเหนือจากที่ได้กล่าวมาในกรอบการศึกษา โดยแยกการศึกษาออกเป็นกลวิธีการตอบปฏิเสธอื่นๆที่พบในงานวิจัยนี้

2.2 จัดระเบียบแบบสอบถามเพื่อการนำไปวิเคราะห์โดยแยกคำตอบออกตามหมวดหมู่ของสถานการณ์ซึ่งมีตัวแปรทางสังคม 2 ตัวแปรควบคุม ได้แก่ ความเหลื่อมล้ำทางอำนาจระหว่างคู่สนทนา (power) และระยะห่างทางสังคม (social distance)

2.3 เมื่อแยกคำตอบของสถานการณ์สมมติออกเป็นหมวดหมู่ตามตัวแปรทั้ง 2 แล้ว ผู้วิจัยได้นำคำตอบทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์หาวิธีการในการตอบปฏิเสธทั้งหมด

ในการวิเคราะห์สำนวนหรือกลวิธีการตอบปฏิเสธนั้น ผู้วิจัยได้พิจารณาคำตอบจากบทสนทนาที่กลุ่มตัวอย่างใช้ตอบปฏิเสธคู่สนทนา โดยในแต่ละสถานการณ์กลวิธีการปฏิเสธที่กลุ่มตัวอย่างใช้นั้น สามารถจำแนกออกเป็นข้อความย่อยได้ ดังนั้นในการวิเคราะห์ประโยคคำพูดของกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยจึงพิจารณาข้อความย่อยเหล่านั้นโดยตีความหมายของกลวิธีจากรูปภาษาและเจตนาของผู้พูดที่สื่อสารออกมา ดังตัวอย่างสถานการณ์ที่ 2 หัวหน้านางชวนร่วมรับประทานอาหารเย็นพร้อมทั้งคุยเรื่องงานไปในเวลาเดียวกัน

สถานการณ์ที่ 2: หัวหน้านางชวนทานอาหารเย็นพร้อมคุยเรื่องงาน

“I am glad to discuss with you about the project, but I am so sorry that I cannot go with you this evening because I have an appointment with the dentist, what about tomorrow evening?”

จากประโยคข้างต้น เมื่อพิจารณาสำนวนการปฏิเสธทั้งหมดจะเห็นว่าสามารถแบ่งเป็นข้อความย่อยได้ทั้งหมด 5 ข้อความย่อย ข้อความย่อยแรกคือ “I am glad to discuss with you about the project” ตีความจากรูปภาษาได้ว่า ผู้พูดกล่าวแสดงความยินดีที่ได้พูดคุยกับคู่สนทนา เป็นการเกริ่นนำเพื่อสร้างความรู้สึที่ดีในการสนทนากัน ข้อความย่อยที่ 2 คือ “but I am so sorry” คือการขอโทษคู่สนทนาเพื่อแสดงความรู้สึกเสียใจที่ไม่สามารถทำตามที่คู่สนทนาเชิญชวนได้ ข้อความย่อยที่ 3 คือ “I cannot go with you this evening” เป็นข้อความที่ตอบปฏิเสธอย่างตรงไปตรงมาเมื่อพิจารณาจากรูปภาษา ข้อความย่อยที่ 4 คือ “because I have an appointment with the dentist” เป็นข้อความซึ่งผู้พูดมีเจตนาจะบอกเหตุผลที่ไม่สามารถกระทำตามคำเชิญชวนของคู่สนทนาได้ และข้อความย่อยสุดท้ายคือ “What about tomorrow evening?” เป็นการเสนอแนะหรือเสนอทางเลือกอื่นให้แก่คู่สนทนา เมื่อพิจารณาข้อความย่อยในประโยคตอบปฏิเสธนี้ผู้วิจัยสามารถ

สรุปกลวิธีที่กลุ่มตัวอย่างนำมาใช้ในประโยคได้ทั้งสิ้น 5 กลวิธี คือ การกล่าวแสดงความยินดีและปรารถนาดีต่อคู่สนทนา การขอโทษ การปฏิเสธอย่างตรงไปตรงมา การให้เหตุผล และการเสนอทางเลือก

2.4 เพื่อความสะดวกในการนำเสนอข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์หาค่าความถี่ของกลวิธีการตอบปฏิเสธที่กลุ่มตัวอย่างใช้ด้วยวิธีสถิติร้อยละ (%) เมื่อวิเคราะห์รูปแบบกลวิธีการตอบปฏิเสธทั้งหมดแล้ว ผู้วิจัยได้ประมวลผลอัตราการใช้กลวิธีที่พบแต่ละกลวิธีเพื่อนำไปหาค่าความถี่ในการปรากฏ อย่างไรก็ตามหากผู้วิจัยพบกลวิธีเดิมมากกว่า 1 ครั้งใน 1 คำตอบจะไม่นับรวมเป็นกลวิธีเดียวกัน 2 ครั้ง แต่จะนับว่าในคำตอบนี้มีการพบกลวิธีนี้ 1 กลวิธี ดังตัวอย่างต่อไปนี้

สถานการณ์ที่ 6: ผู้จัดการแผนกคนใหม่จะขับรถไปส่งคุณที่บ้าน

“Thank you for your generosity. I’m going to dine out with my parents at the downtown Thai restaurant this evening. If you don’t mind I will join you for a ride home next time, thank again.”

จากข้อความดังกล่าว ข้อความย่อยที่ขีดเส้นใต้ นับเป็นค่าความถี่ของกลวิธีการกล่าวขอบคุณได้ 2 ครั้ง แต่ผู้วิจัยจะนับค่าความถี่ที่พบเพียง 1 ครั้งหรือนับเป็น 1 กลวิธีเท่านั้น

ในการแปลงค่าความถี่ในการปรากฏของกลวิธีการตอบปฏิเสธตามกรอบการศึกษาวิจัยให้อยู่ในรูปร้อยละของการปรากฏ ผู้วิจัยใช้สูตรการคำนวณต่อไปนี้

$$A = B/C * 100$$

A หมายถึง ค่าร้อยละของการปรากฏกลวิธีการตอบปฏิเสธ

B หมายถึง ความถี่ในการปรากฏกลวิธีการตอบปฏิเสธแต่ละกลวิธีที่พบในงานวิจัย

C หมายถึง ความถี่ของกลวิธีการตอบปฏิเสธทั้งหมดที่ได้จากการเก็บข้อมูล

นอกจากการคำนวณร้อยละการปรากฏของกลวิธีการตอบปฏิเสธตามกรอบการศึกษาวิจัยแล้ว ผู้วิจัยยังได้คำนวณร้อยละการปรากฏของกลวิธีการตอบปฏิเสธอื่นๆที่พบนอกเหนือจากกลวิธีตามกรอบการศึกษา โดยวิธีการคำนวณกลวิธีการตอบปฏิเสธอื่นๆมีการคำนวณแตกต่างกับการคำนวณร้อยละการปรากฏที่กล่าวมา เนื่องจากกลวิธีการตอบปฏิเสธอื่นๆที่พบในงานนี้เป็นกลวิธีที่พบในเฉพาะบางกลุ่มสถานการณ์การสนทนา ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์ค่าความถี่โดยรวมของกลวิธีการตอบปฏิเสธนี้ คือ หาค่าความถี่จากสถานการณ์ทั้งหมด 12

สถานการณ์ร่วมกันโดยไม่แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็นกลุ่มสถานการณ์ย่อยตามตัวแปรทางสังคม โดยใช้สูตรการคำนวณต่อไปนี้

$$A = B/D * 100$$

A หมายถึง ค่าร้อยละของการปรากฏพฤติกรรมการตอบปฏิเสธ

B หมายถึง ความถี่ในการปรากฏพฤติกรรมการตอบปฏิเสธแต่ละกลวิธีที่พบในงานวิจัย

D หมายถึง จำนวนข้อคำตอบทั้งหมดในแบบสอบถาม

2.5 นำรูปแบบกลวิธีที่ได้วิเคราะห์มาเปรียบเทียบ โดยดูความแตกต่างหรือความเหมือนของรูปแบบกลวิธีที่กลุ่มตัวอย่างใช้ เปรียบเทียบคำตอบระหว่างสถานการณ์โดยดูความสัมพันธ์ของกลุ่มสนทนาจากตัวแปรทางสังคม 2 ตัวแปร คือ ความเหลื่อมล้ำทางอำนาจระหว่างคู่สนทนา และระยะห่างทางสังคม

2.6 วิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการใช้ภาษาอังกฤษในการตอบปฏิเสธของกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการใช้ภาษาอังกฤษจากคำตอบที่กลุ่มตัวอย่างใช้ตอบปฏิเสธคู่สนทนาในสถานการณ์สมมติ โดยวิเคราะห์ตั้งแต่ปัญหาขั้นพื้นฐาน คือ ปัญหาด้านการใช้ไวยากรณ์ เช่น การผันคำกริยา การใช้คำผิด การใช้บุพบทเชื่อมประโยค ไปจนถึงปัญหาที่ยากขึ้น เช่น ปัญหาด้านการใช้สำนวนภาษาอังกฤษต่างๆ

บทที่ 4

ผลการวิจัย

จากการจัดระเบียบและวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามสถานการณ์สมมติในงานวิจัย เรื่อง กลวิธีการตอบปฏิเสธในภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยโดยนำเสนอเป็น 2 ส่วนตามลำดับดังนี้ ส่วนแรก คือ การสรุปผลการศึกษารื่องกลวิธีการตอบปฏิเสธซึ่งได้เริ่มจากการนำเสนอภาพรวมของกลวิธีการตอบปฏิเสธของกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นจึงนำเสนอผลการวิจัยแยกออกตามตัวแปรทางสังคม 2 ตัวแปร คือ ความเหลื่อมล้ำทางอำนาจระหว่างคู่สนทนา และ ระยะห่างทางสังคม โดยการนำเสนอผลการวิจัยในส่วนนี้ได้แบ่งสถานการณ์ตามตัวแปรออกเป็น 4 กลุ่มสถานการณ์ คือ 1. สถานการณ์ที่คู่สนทนามีอำนาจมากกว่าและมีความสนิทสนมกัน 2. สถานการณ์ที่คู่สนทนามีอำนาจมากกว่าและไม่สนิทกัน 3. สถานการณ์ที่คู่สนทนามีอำนาจเท่ากันและสนิทสนมกัน และ 4. สถานการณ์ที่คู่สนทนามีอำนาจเท่ากันและไม่สนิทกัน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้สรุปกลวิธีการปฏิเสธอื่นๆซึ่งเป็นกลวิธีที่อยู่นอกเหนือจากกลวิธีที่ใช้ในกรอบการศึกษาวิจัยที่พบในการศึกษารั้งนี้ไว้ด้วย ส่วนที่สองของการนำเสนอผลการวิจัย คือ การสรุปผลการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาด้านการใช้ภาษาอังกฤษในการตอบปฏิเสธของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งสามารถสรุปปัญหาหลักได้ 3 ข้อ คือ 1. การใช้สำนวนในภาษาอังกฤษผิดหน้าที่ 2. การใช้สำนวนไม่ตามธรรมเนียมปฏิบัติ และ 3. การใช้ภาษาอังกฤษผิดไวยากรณ์

ผลการศึกษากลวิธีการตอบปฏิเสธ

ผลการศึกษากลวิธีการตอบปฏิเสธในงานวิจัยนี้พบกลวิธีการตอบปฏิเสธหลักๆตามกรอบการศึกษาวิจัยรวมทั้งสิ้น 6 กลวิธี ได้แก่ การให้เหตุผล การปฏิเสธตรงไปตรงมา การขอโทษ การเสนอทางเลือก การแสดงความคิดเห็นเชิงบวก และการขอบคุณ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การให้เหตุผล เป็นกลวิธีที่ผู้พูดกล่าวอ้างเหตุผลหรือความจำเป็นต่างๆที่ทำให้ไม่สามารถกระทำตามที่คู่สนทนาชักชวนได้ เหตุผลที่ผู้พูดใช้อ้างเพื่อปฏิเสธนั้นมีความหลากหลาย ตั้งแต่เหตุผลที่มีความเฉพาะเจาะจงน้อย ไปถึงเหตุผลที่มีความเฉพาะเจาะจงมาก เหตุผลที่มีความเฉพาะเจาะจงน้อยเป็นการกล่าวเหตุผลสั้นๆไม่บอกรายละเอียดของเหตุผล ส่วนเหตุผลที่มีความเฉพาะเจาะจงมากมักจะมีภาระบุชื้อบุคคล สถานที่ วัน เวลา หรือสถานการณ์ที่แน่ชัด ตัวอย่างเช่น

สถานการณ์ที่ 4: ญาติของเพื่อนร่วมงานชวนไปฟังบรรยายธุรกิจขายตรง

“Thank you very much, I’d love to but I have another engagement then.”

ข้อความที่ขีดเส้นใต้เป็นการให้เหตุผลที่มีความเฉพาะเจาะจงน้อย คือ ไม่ลงรายละเอียดของเหตุผล

สถานการณ์ที่ 11: พี่สาวชวนไปสระว่ายน้ำกับหลานๆ

“I really can’t help you because I have urgent meeting on tomorrow morning and now my presentation is still not finish.”

การให้เหตุผลในข้อความนี้เป็นการให้เหตุผลที่มีความเฉพาะเจาะจงมาก มีการให้รายละเอียดของเหตุผลเพิ่มเติม ได้แก่ ธุระของผู้พูด รวมถึงการบอกวัน และเวลาด้วย

การให้เหตุผลในงานวิจัยครั้งนี้โดยส่วนใหญ่มักจะพบร่วมกับการใช้กลวิธีอื่นๆ เช่น การปฏิเสธ การขอบคุณ การขอโทษ การเสนอทางเลือก การแสดงความคิดเห็นเชิงบวก ฯลฯ ซึ่งอาจจะพบร่วมกับกลวิธีอื่นๆเพียงกลวิธีเดียว หรือพบร่วมกับหลายกลวิธี ตัวอย่างเช่น

สถานการณ์ที่ 11: พี่สาวชวนไปสระว่ายน้ำกับหลานๆ

“Sorry sis, I have a lot of works to do and it has to submit tomorrow.”

สถานการณ์ที่ 11: พี่สาวชวนไปสระว่ายน้ำกับหลานๆ

“I have so much work to do for presenting my boss tomorrow morning. Why don’t you go another day?”

สถานการณ์ที่ 6: ผู้จัดการแผนกคนใหม่จะขับรถไปส่งที่บ้าน

“Thank you for inviting me. I’d live to, but I have an appointment with my dentist.”

การใช้กลวิธีให้เหตุผลในการตอบปฏิเสธยังสามารถพบร่วมกับการใช้วิธีการเพิ่มน้ำหนักในการตอบปฏิเสธร่วมด้วย เพื่อให้เหตุผลที่ผู้พูดกล่าวฟังดูมีน้ำหนักมากยิ่งขึ้น ตัวอย่างเช่น

สถานการณ์ที่ 5: ผู้อำนวยการให้ไปสอนแทนคุณครูที่ลาคลอด

“I’m so sorry I can’t because in my free time I set for my student to come to consult about their future education. It’s necessary for them, they need a teacher who can introduce the right way for them.”

ข้อความที่ขีดเส้นใต้ “because in my free time I set for my student to come to consult about their future education.” เป็นการใช้กลวิธีการให้เหตุผล ส่วนข้อความต่อมา “It’s necessary for them, they need a teacher who can introduce the right way for them.” เป็นการให้น้ำหนักเหตุผลที่กล่าวมาก่อนหน้านี้ว่าเหตุผลที่กล่าวมานั้นสำคัญสำหรับนักเรียนของผู้พูดมาก เพราะฉะนั้นนักเรียนเหล่านั้นต้องการคุณครูที่จะสามารถแนะนำทางที่ถูกต้องให้พวกเขาได้ ทำให้เหตุผลที่กล่าวมามีน้ำหนักและความสำคัญมากขึ้นสำหรับการใช้ในการตอบปฏิเสธ

2. การปฏิเสธแบบตรงไปตรงมา จากการศึกษาวิเคราะห์คำตอบปฏิเสธของกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยครั้งนี้ พบว่าผู้ตอบปฏิเสธมีการใช้กลวิธีการปฏิเสธทั้งสิ้น 2 รูปแบบ คือ การแสดงคำปฏิเสธตรงๆ เช่น “No”, “can’t” หรือข้อความที่ผู้ฟังฟังแล้วสามารถรับรู้ได้ทันทีว่าผู้พูดตอบปฏิเสธการชักชวนของเขา เช่น “I don’t wanna see movie”, “I will not go”, “I’m not interested in this business” นอกจากนี้ ในการศึกษาวิจัยยังพบการปฏิเสธตรงไปตรงมาอีกรูปแบบหนึ่ง คือ การตอบปฏิเสธโดยใช้คำพูดบอกเป็นนัย ซึ่งคำพูดที่บอกเป็นนัยนั้นไม่มีการใช้คำพูดปฏิเสธการชักชวน แต่ผู้พูดจะกล่าวข้อความที่ทำให้ผู้ฟังทราบในทันทีว่าผู้พูดไม่ต้องการหรือไม่ตอบรับการชักชวนของกลุ่มสนทนา การตอบปฏิเสธโดยใช้คำพูดบอกเป็นนัยแสดงให้เห็นดังตัวอย่างต่อไปนี้

สถานการณ์ที่ 3: เพื่อนสนิทชวนไปดูหนัง

“Well, it’s not my kind of movie. May be next time.”

สถานการณ์ที่ 1: พ่อแม่ชวนไปเที่ยวเชียงใหม่

“Thank you Dad, but I’d rather stay at home as a security guards. I will definitely go travel with you next time.”

จากการวิเคราะห์คำตอบทั้งหมดในงานวิจัยครั้งนี้ไม่พบการใช้กลวิธีปฏิเสธอย่างตรงไปตรงมาเพียงอย่างเดียว กลวิธีการปฏิเสธอย่างตรงไปตรงมามักใช้ร่วมกับกลวิธีอื่นๆ เช่น การเสนอทางเลือก หรือ การขอบคุณ เพื่อลดน้ำหนักของการปฏิเสธตรงๆ

3. การขอโทษ กลวิธีการขอโทษสามารถวิเคราะห์ได้จากการใช้คำกล่าวขอโทษทั่วไป ได้แก่ “sorry”, “apologize” ทั้งยังมีการใช้คำ เช่น “so”, “very”, “really” และ “sincere” เพื่อเพิ่มความหนักแน่นในการกล่าวขอโทษ กลวิธีการขอโทษที่พบในงานวิจัยมีดังตัวอย่างต่อไปนี้

สถานการณ์ที่ 2: หัวหน้าชวนลูกน้องทานข้าวเย็นพร้อมคุยเรื่องงาน

“Oh! Really sorry Boss, I must to see the dentist this evening otherwise waiting for 2 months later, anyway can we postpone to tomorrow evening? Boss.”

สถานการณ์ที่ 4: ญาติของเพื่อนร่วมงานชวนไปฟังบรรยายธุรกิจขายตรง

“Thank you very much for telling this good chance, Mrs. Bell. But I’m very busy at this time and have to work over time everyday. I’m afraid that I can’t join it. Sincere apologies.”

4. การเสนอทางเลือก กลวิธีการเสนอทางเลือกสามารถจำแนกออกเป็นกลวิธีย่อยได้ 2 กลวิธี ได้แก่ การเสนอการเปลี่ยนแปลงวันและเวลา และการเสนอแนะทางเลือกอื่น

การเสนอการเปลี่ยนแปลงวันและเวลา ผู้ปฏิเสธจะบอกคู่สนทนาว่าตนไม่สามารถกระทำตามที่คู่สนทนาขอร้องได้ในวันหรือเวลาดังกล่าว แต่อาจสามารถกระทำตามได้ในเวลาอื่น ในการเสนอการเปลี่ยนแปลงวันและเวลานั้น บางครั้งผู้ปฏิเสธก็จะระบุวันและเวลาที่แน่นอน และบางครั้งผู้ปฏิเสธก็จะไม่ระบุวันและเวลาเลย ซึ่งรูปแบบที่พบมีทั้งประโยคบอกเล่าและประโยคคำถาม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

สถานการณ์ที่ 2: หัวหน้าชวนลูกน้องทานข้าวเย็นพร้อมคุยเรื่องงาน

“I’m glad to hear that Boss but I’m afraid, I can’t have dinner with you. I have a dental appointment. How about tomorrow evening?”

สถานการณ์ที่ 6: ผู้จัดการแผนกคนใหม่จะขับรถไปส่งที่บ้าน

“Oh, that’s very kind of you. But I’m waiting for my friends. Maybe some other time. Anyway, thank you so much for your generosity.”

ส่วนการเสนอแนะทางเลือกอื่น หรือการแนะนำคู่สนทนา สามารถพบได้ทั้งในประโยคบอกเล่าและประโยคคำถาม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

สถานการณ์ที่ 7: เพื่อนร่วมงานชาวจีนชวนไปงานเลี้ยงสังสรรค์เลื่อนตำแหน่ง

“I’m sorry Cheng, I can’t go that day. My mom asked me to bring her to grandma home. Let’s go to have lunch instead.”

สถานการณ์ที่ 5: ผู้อำนวยการให้คุณครูไปสอนแทนคุณครูอีกคนซึ่งลาคลอด

“I’m afraid that I can’t teach on behalf of her. Although this is my free time but I have only this time to give advice about this examination and entrance examination for my students. Would you mind if I would like to suggest another one?”

5. การแสดงความคิดเห็นเชิงบวก เป็นกลวิธีที่แสดงให้ผู้ชักชวนเข้าใจว่าผู้ตอบปฏิเสธมีความต้องการจะตอบรับคำชวนแต่ไม่สามารถทำได้พร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบ ดังนั้นจึงมักจะพบกลวิธีนี้ควบคู่ไปกับกลวิธีการให้เหตุผลในการตอบปฏิเสธเสมอ ตัวอย่างเช่น

สถานการณ์ที่ 8: เพื่อนชาวต่างชาติชวนทำงานอาสาสมัคร

“It sounds interesting for me. But I’m afraid I cannot do that because I want to live with my family. Thank you for your invitation.”

สถานการณ์ที่ 2: หัวหน้าชวนลูกน้องทานข้าวเย็นพร้อมคุยเรื่องงาน

“That’s would be great Sir, but I have some appointment today. If it possible can we talk this issue in office tomorrow?”

สถานการณ์ที่ 3: เพื่อนสนิทชวนดูหนัง

“I would love to but I have an appointment with my mother.”

กลวิธีการแสดงความคิดเห็นเชิงบวกที่ได้ยกตัวอย่างทั้ง 3 มานั้น หากพิจารณาแล้วจะพบว่าผู้ตอบปฏิเสธมีการใช้สำนวนแสดงความคิดเห็นเชิงบวกที่แตกต่างกัน แต่มีการสื่อความหมายที่เหมือนกันคือต้องการสื่อให้ผู้ชวนทราบดีว่าผู้ปฏิเสธมีความสนใจและปรารถนาจะทำตามคำชักชวนของเขาหากแต่มีเหตุจำเป็นที่ทำให้ไม่สามารถกระทำได้

นอกจากนี้ กลวิธีการแสดงความคิดเห็นเชิงบวกยังหมายถึง การแสดงความชื่นชมคู่สนทนา และการสนับสนุนคำพูดของคู่สนทนาเพื่อสร้างความรู้สึที่ดีให้แก่คู่สนทนาอีกด้วย

6. การขอบคุณ เป็นการใช้กลวิธีการขอบคุณสำหรับการชักชวนของกลุ่มสนทนา มีการใช้คำว่า “Thanks” หรือ “Thank you” ควบคู่ไปกับการให้เหตุผลในการตอบปฏิเสธ เช่น “Thank you for....but...” หรือ “Thank you but....”

1. ผลการศึกษาเกี่ยวกับกลวิธีการตอบปฏิเสธของกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ภาพรวมกลวิธีการตอบปฏิเสธของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 3 ด้านล่างนี้แสดงภาพรวมกลวิธีการตอบปฏิเสธของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเจ้านับอัตราความถี่จากคำตอบทั้งหมดในแบบสอบถามสถานการณ์สมมติจำนวน 12 ข้อ จากกลุ่มตัวอย่าง 19 คน ซึ่งรวมแล้วได้คำตอบจำนวนทั้งสิ้น 228 ข้อ

ตารางที่ 3 ภาพรวมความถี่ของกลวิธีการตอบปฏิเสธ

กลวิธีการปฏิเสธ	จำนวนครั้ง	ร้อยละ (%)
1. การให้เหตุผล	207	32.86
2. การปฏิเสธแบบตรงไปตรงมา	131	20.79
3. การขอโทษ	80	12.70
4. การเสนอทางเลือก	72	11.43
5. การแสดงความคิดเห็นเชิงบวก	71	11.27
6. การขอบคุณ	69	10.95

จากตารางที่ 3 จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีการใช้กลวิธีการให้เหตุผลมากที่สุด คือ จำนวน 207 ครั้ง จากคำตอบทั้งหมด 228 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 32.86 ของคำตอบทั้งหมด รองมาคือ การใช้กลวิธีการปฏิเสธแบบตรงไปตรงมาพบร้อยละ 20.79 ส่วนกลวิธีการขอโทษ กลวิธีการเสนอทางเลือก กลวิธีการแสดงความคิดเห็นเชิงบวก และกลวิธีการขอบคุณพบอัตราการใช้ในจำนวนที่ใกล้เคียงกันคือ ร้อยละ 12.70 ร้อยละ 11.43 ร้อยละ 11.27 และร้อยละ 10.95 เรียงตามลำดับ

1.2 กลวิธีการตอบปฏิเสธในสถานการณ์ที่คู่สนทนามีอำนาจมากกว่าและมีความสนิทสนมกัน

ค่าความถี่ในกลุ่มสถานการณ์ที่คู่สนทนามีอำนาจมากกว่าและมีระยะห่างทางสังคมน้อย (สนิทสนม) ได้เจ้านับจากคำตอบในสถานการณ์สมมติจำนวน 3 สถานการณ์ จากกลุ่มตัวอย่าง 19 คน รวมจำนวนคำตอบในเงื่อนไขสถานการณ์นี้ทั้งสิ้น 57 คำตอบ

ตารางที่ 4 ความถี่ของกลวิธีการตอบปฏิเสธในสถานการณ์ที่คู่สนทนามีอำนาจมากกว่าและมีความสนิทสนมกัน

กลวิธีการปฏิเสธ	จำนวนครั้ง	ร้อยละ (%)
1. การให้เหตุผล	51	35.42
2. การปฏิเสธแบบตรงไปตรงมา	40	27.78
3. การขอโทษ	23	15.97
4. การเสนอทางเลือก	18	12.50
5. การแสดงความคิดเห็นเชิงบวก	8	5.55
6. การขอบคุณ	4	2.78

จากตารางที่ 4 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีการใช้กลวิธีการให้เหตุผลมากที่สุด คือ จำนวน 51 ครั้งจากคำตอบทั้งหมด 57 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 35.42 ของคำตอบทั้งหมด รองมาคือการใช้กลวิธีการปฏิเสธแบบตรงไปตรงมาพบร้อยละ 27.78 การขอโทษหรือร้อยละ 15.97 การเสนอทางเลือกร้อยละ 12.50 การแสดงความคิดเห็นเชิงบวกพบร้อยละ 5.55 และที่พบน้อยที่สุดคือการใช้กลวิธีการขอบคุณพบเพียง 4 ครั้งหรือร้อยละ 2.78

1.3 กลวิธีการตอบปฏิเสธในสถานการณ์ที่คู่สนทนามีอำนาจมากกว่าและไม่สนิทกัน

ในกลุ่มสถานการณ์ที่คู่สนทนามีอำนาจมากกว่าและมีระยะห่างทางสังคมมาก (ไม่สนิทสนม) ได้เจงนับค่าความถี่จากคำตอบในสถานการณ์สมมติจำนวน 3 สถานการณ์ จากกลุ่มตัวอย่าง 19 คน รวมจำนวนคำตอบในเงื่อนไขสถานการณ์นี้ 57 คำตอบ ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5 ความถี่ของกลวิธีการตอบปฏิเสธในสถานการณ์ที่คู่สนทนามีอำนาจมากกว่าและไม่สนิทกัน

กลวิธีการปฏิเสธ	จำนวนครั้ง	ร้อยละ (%)
1. การให้เหตุผล	53	30.64
2. การเสนอทางเลือก	30	17.34
3. การขอขอบคุณ	27	15.61
4. การแสดงความคิดเห็นเชิงบวก	25	14.45
5. การขอโทษ	20	11.56
6. การปฏิเสธแบบตรงไปตรงมา	18	10.40

จากตารางที่ 5 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีการใช้กลวิธีการให้เหตุผลมากที่สุด คือ จำนวน 53 ครั้งจากคำตอบทั้งหมด 57 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 30.64 ของคำตอบทั้งหมด รองมาคือการใช้กลวิธีการเสนอทางเลือกซึ่งพบการใช้ร้อยละ 17.34 กลวิธีการขอขอบคุณและการแสดงความคิดเห็นเชิงบวกพบในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 15.61 และร้อยละ 14.45 ตามลำดับ การขอโทษพบร้อยละ 11.56 และกลวิธีที่พบการใช้น้อยที่สุด คือ การปฏิเสธแบบตรงไปตรงมาซึ่งพบร้อยละ 10.40

1.4 กลวิธีการตอบปฏิเสธในสถานการณ์ที่คู่สนทนามีอำนาจเท่ากันและสนิทสนมกัน

ในกลุ่มสถานการณ์ที่คู่สนทนามีอำนาจเท่ากันและมีระยะห่างทางสังคมน้อย (สนิทสนม) เมื่อเจนนับคำตอบทั้งหมด 57 คำตอบ จากสถานการณ์สมมติจำนวน 3 สถานการณ์ จากกลุ่มตัวอย่าง 19 คน ได้ค่าความถี่ของกลวิธีการตอบปฏิเสธดังนี้

ตารางที่ 6 ความถี่ของกลวิธีการตอบปฏิเสธในสถานการณ์ที่คู่สนทนามีอำนาจเท่ากันและสนิทสนมกัน

กลวิธีการปฏิเสธ	จำนวนครั้ง	ร้อยละ (%)
1. การให้เหตุผล	54	36.24
2. การปฏิเสธแบบตรงไปตรงมา	35	23.49
3. การขอโทษ	21	14.10
4. การเสนอทางเลือก	20	13.42
5. การแสดงความคิดเห็นเชิงบวก	13	8.72
6. การขอบคุณ	6	4.03

จากตารางที่ 6 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีการใช้กลวิธีการให้เหตุผลมากที่สุด คือ จำนวน 54 ครั้งจากคำตอบทั้งหมด 57 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 36.24 ของคำตอบทั้งหมด รองมาคือการใช้กลวิธีการปฏิเสธแบบตรงไปตรงมาซึ่งพบอัตราการใช้ร้อยละ 23.49 กลวิธีการขอโทษพบร้อยละ 14.10 ใกล้เคียงกับการใช้กลวิธีเสนอทางเลือกซึ่งพบร้อยละ 13.42 ส่วนกลวิธีการแสดงความคิดเห็นเชิงบวกพบการใช้กลวิธีร้อยละ 8.72 และกลวิธีที่พบน้อยที่สุดในสถานการณ์นี้คือกลวิธีการขอบคุณซึ่งพบเพียงร้อยละ 4.03

1.5 กลวิธีการตอบปฏิเสธในสถานการณ์ที่คู่สนทนามีอำนาจเท่ากันและไม่สนิทสนมกัน

ค่าความถี่ในกลุ่มสถานการณ์ที่คู่สนทนามีอำนาจเท่ากันและมีระยะห่างทางสังคมมาก (ไม่สนิทสนม) ได้เจนนับจากคำตอบในสถานการณ์สมมติจำนวน 3 สถานการณ์ จากกลุ่มตัวอย่าง 19 คน รวมคำตอบในเงื่อนไขสถานการณ์นี้ 57 คำตอบ

ตารางที่ 7 ความถี่ของกลวิธีการตอบปฏิเสธในสถานการณ์ที่คู่สนทนามีอำนาจเท่ากันและไม่สนิทสนมกัน

กลวิธีการปฏิเสธ	จำนวนครั้ง	ร้อยละ (%)
1. การให้เหตุผล	50	30.67
2. การปฏิเสธแบบตรงไปตรงมา	36	22.09
3. การขอรุณ	32	19.63
4. การแสดงความคิดเห็นเชิงบวก	25	15.34
5. การขอโทษ	16	9.82
6. การเสนอทางเลือก	4	2.45

จากตารางที่ 7 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีการใช้กลวิธีการให้เหตุผลมากที่สุด คือ จำนวน 50 ครั้งจากคำตอบทั้งหมด 57 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 30.67 ของคำตอบทั้งหมด รองมาคือการใช้กลวิธีการปฏิเสธแบบตรงไปตรงมาซึ่งพบอัตราการใช้ร้อยละ 22.09 กลวิธีการขอรุณพบร้อยละ 19.63 กลวิธีการแสดงความคิดเห็นเชิงบวกร้อยละ 15.34 กลวิธีการขอโทษร้อยละ 9.82 ส่วนกลวิธีที่พบน้อยที่สุดคือกลวิธีการเสนอทางเลือกซึ่งพบอัตราการใช้กลวิธีนี้ 4 ครั้งหรือร้อยละ 2.45 เท่านั้น

1.6 กลวิธีการปฏิเสธอื่นๆที่พบในงานวิจัยนี้

นอกจากกลวิธีการปฏิเสธที่กล่าวมาในข้างต้น ได้แก่ การให้เหตุผล การปฏิเสธแบบตรงไปตรงมา การขอโทษ การเสนอทางเลือก การแสดงความคิดเห็นเชิงบวก และการขอรุณแล้ว ผู้วิจัยยังพบการใช้กลวิธีการปฏิเสธอื่นๆในงานวิจัยนี้ รวมทั้งสิ้น 8 กลวิธี กลวิธีการปฏิเสธอื่นๆกลุ่มนี้ เป็นกลวิธีการตอบปฏิเสธที่อยู่นอกเหนือจากกลวิธีการตอบปฏิเสธที่กำหนดไว้ในกรอบการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดังที่ได้กล่าวรายละเอียดไว้ในบทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

ตารางที่ 8 ความถี่ของกลวิธีการปฏิเสธอื่นๆของกลุ่มตัวอย่าง

กลวิธีการปฏิเสธอื่นๆที่ปรากฏ	จำนวนครั้ง	ร้อยละ (%)
1. การแสดงความยินดีและปรารถนาดี	32	14.04
2. การแสดงความลั้งเล	14	6.14
3. การขอความเห็นใจจากคู่สนทนา	10	4.39
4. การตอบตกลงแบบมีเงื่อนไข	8	3.51
5. การแสดงความกังวลและเป็นห่วงคู่สนทนา	8	3.51
6. การแสดงความคิดเห็นเชิงลบ	5	2.19
7. การให้คำสัญญา	4	1.75
8. การแสดงเจตนาของผู้พูด	4	1.75

จากตารางที่ 8 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการใช้กลวิธีการแสดงความยินดีและปรารถนาดีในการตอบปฏิเสธร้อยละ 14.04 รองลงมาเป็นการใช้กลวิธีการแสดงความลั้งเล คือร้อยละ 6.14 การขอความเห็นใจจากคู่สนทนาพบร้อยละ 4.39 การตอบตกลงแบบมีเงื่อนไขและการแสดงความกังวลและเป็นห่วงคู่สนทนาพบในอัตราความถี่ที่เท่ากัน คือร้อยละ 3.51 การแสดงความคิดเห็นเชิงลบพบร้อยละ 2.19 และกลวิธีที่พบการใช้น้อยที่สุดมี 2 กลวิธีคือ การให้คำสัญญา และการแสดงเจตนาของผู้พูดซึ่งพบอัตรการใช้กลวิธีเท่ากัน คือร้อยละ 1.75 กลวิธีการตอบปฏิเสธในกลุ่มนี้ สามารถอธิบายเจตนาของคำพูดได้ดังนี้

1.6.1 การแสดงความยินดีและปรารถนาดี เป็นกลวิธีที่ผู้ปฏิเสธใช้เพื่อรักษาความสัมพันธ์และสร้างความรู้สึที่ดีให้แก่คู่สนทนา โดยลักษณะของกลวิธีนี้เป็นการแสดงความยินดีต่อคู่สนทนา และแสดงความยินดีในการได้สนทนากับคู่สนทนา การใช้กลวิธีเช่นนี้เป็นการสร้างความรู้สึกเอาใจใส่ต่อคู่สนทนาซึ่งมีการใช้ข้อความที่ทำให้คู่สนทนาสามารถรับรู้ได้ นอกจากนี้การใช้คำพูดปลอบใจก็เป็นอีกหนึ่งกลวิธีย่อยในการใช้กลวิธีการแสดงความยินดีและปรารถนาดีเนื่องจากการแสดงความปรารถนาดีและใส่ใจต่อคู่สนทนา การใช้กลวิธีแสดงความยินดีและปรารถนาดีมีการใช้ข้อความ เช่น “I’m glad to hear that”, “congratulation” การแสดงความยินดีและปรารถนาดีพบการใช้ในทุกกลุ่มสถานการณ์ยกเว้นกลุ่มสถานการณ์ที่คู่สนทนามีอำนาจทางสังคมเท่ากันและมีระยะห่างทางสังคมมาก (ไม่สนิทสนม)

1.6.2 การแสดงความลังเล ผู้ปฏิเสธมีการใช้ข้อความที่แสดงความลังเลเพื่อให้หน้าหนักของการปฏิเสธลดลง กลวิธีนี้สามารถแบ่งออกเป็นกลวิธีย่อยได้ 3 กลวิธี คือ การแสดงความไม่แน่ใจที่จะกระทำตามที่คู่สนทนากล่าวชักชวน การผลักดันการให้คำตอบ และการรับปากว่าจะพยายามทำตามตามที่คู่สนทนาชักชวน ซึ่งอธิบายได้ดังนี้

1.6.2.1 การแสดงความไม่แน่ใจที่จะกระทำตามที่คู่สนทนากล่าวชักชวน มีการใช้คำว่า “I’m not sure...” การแสดงความไม่แน่ใจเช่นนี้พบจำนวน 5 ครั้งจากคำตอบทั้งหมดในงานวิจัย และพบในสถานการณ์ที่มีตัวแปรของระยะห่างทางสังคมมาก (ไม่สนิทสนม) เท่านั้น

1.6.2.2 การผลักดันการให้คำตอบ เป็นกลวิธีย่อยซึ่งผู้ตอบปฏิเสธไม่กล้าที่จะปฏิเสธคู่สนทนาตรงๆ จึงใช้คำพูดที่แสดงถึงการขอให้คำตอบในภายหลัง กลวิธีนี้บางครั้งก็พบร่วมกับการให้เงื่อนไขหรือเหตุจำเป็นในการผลักดันการให้คำตอบ ตัวอย่างเช่น

สถานการณ์ที่ 8: เพื่อนชาวต่างชาติชวนทำงานอาสาสมัคร

“I’m not available this Saturday cause I’ve an interview already. I’d like to try this time interview first and then I’ll call you again if I’d like to join you. Thanks or your opportunity.

สถานการณ์ที่ 4: ญาติของเพื่อนร่วมงานชวนไปฟังบรรยายธุรกิจขายตรง

“Thank you very much. I think it is very interesting. But I am not sure I can go with you or not. If I can I will call to you next time.

การผลักดันการให้คำตอบพบจำนวน 5 ครั้งในสถานการณ์ที่คู่สนทนามีอำนาจเท่ากันและมีระยะห่างทางสังคมมาก (ไม่สนิท) เท่านั้น

1.6.2.3 การรับปากว่าจะพยายามทำตามตามที่คู่สนทนาชักชวนเป็นกลวิธีย่อยสุดท้ายที่พบในกลวิธีการแสดงความลังเล กลวิธีนี้มักพบร่วมกับการให้เหตุผล ตัวอย่างเช่น

สถานการณ์ที่ 10: หัวหน้าแผนกชวนไปร่วมงานแต่งงานของเขา

“Thank you so much for inviting me. If I have no any urgent case I will join your party for sure.”

สถานการณ์ที่ 10: หัวหน้าแผนกชวนไปร่วมงานแต่งงานของเขา

“Congratulations and thank you for inviting me. Mr. Simson. Actually I need to go to visit my cousin at the end of this month but anyway I will try my best to join your wedding party.”

ในงานวิจัยนี้ไม่พบการใช้กลวิธีการรับปากว่าจะพยายามทำตามที่คู่สนทนาชักชวนในสถานการณ์ที่คู่สนทนามีความเหลื่อมล้ำทางอำนาจเท่ากันและมีระยะห่างทางสังคมน้อย (สนิท)

1.6.3 การขอความเห็นใจจากคู่สนทนา จากการศึกษาพบว่าผู้ปฏิบัติเสริมมีการใช้กลวิธีการเรียกร้องขอความเห็นใจจากคู่สนทนาที่เขาไม่สามารถกระทำตามที่คู่สนทนาชักชวนได้ โดยมีการใช้คำว่า “please” “hope you will understand” การขอความเห็นใจจากคู่สนทนาในรูปแบบกลวิธีย่อยของการขอร้องยังสามารถตีความได้จากประโยคดังตัวอย่างต่อไปนี้

สถานการณ์ที่ 9: เจ้านายชวนไปงานเปิดร้านของลูกค้าคนสำคัญ

“I am very sorry but I can not go with you since I have a plan to have a holiday with my parents next week. Please take my sincere and congratulation to Mr. Lee and hope you will understand.”

สถานการณ์ที่ 11: พี่สาวชวนไปสระว่ายน้ำกับหลานๆ

“Sorry, Jane, I cannot go because I have to finish my project tonight! Otherwise my boss will kill me.”

การอ้างสถานการณ์จำเป็นบังคับก็เป็นกลวิธีย่อยอีกกลวิธีหนึ่งซึ่งใช้เพื่อเรียกร้องขอความเห็นใจจากคู่สนทนาเช่นกัน โดยมีการกล่าวอ้างถึงสถานการณ์จำเป็นบังคับซึ่งอาจเกิดขึ้นกับตัวผู้ปฏิบัติหากไม่ปฏิบัติตามคู่สนทนา ซึ่งการอ้างสถานการณ์จำเป็นบังคับนั้นพบในเฉพาะสถานการณ์ที่มีตัวแปรทางอำนาจระหว่างคู่สนทนาเท่ากัน ดังแสดงให้เห็นในคำตอบของตัวอย่างสถานการณ์ที่ 11

1.6.4 การตอบตกลงแบบมีเงื่อนไข กลวิธีเช่นนี้เป็นการตอบปฏิเสธที่จะกระทำตามที่คู่สนทนาชักชวนเพียงส่วนหนึ่ง โดยเป็นการใช้คำพูดตกลงแต่มีเงื่อนไขของการตกลงที่จะกระทำตามเพียงบางส่วนเท่านั้น ดังนั้นการใช้กลวิธีเช่นนี้จึงมักใช้ควบคู่ไปกับการให้เงื่อนไขของการตกลงและการให้เหตุผล การใช้กลวิธีการตอบตกลงแบบมีเงื่อนไขพบในทุกกลุ่ม

สถานการณ์ยกเว้นกลุ่มสถานการณ์ที่คู่สนทนามีอำนาจมากกว่าและระยะห่างทางสังคมมาก (ไม่สนิทสนม) การใช้กลวิธีการตอบตกลงแบบมีเงื่อนไขมีการใช้ดังตัวอย่างต่อไปนี้

สถานการณ์ที่ 9: เจ้านายชวนไปงานเปิดร้านของลูกค้าคนสำคัญ

“Yes, Bruce I will go but may I join for quick time because I take annual leave for next week.”

สถานการณ์ที่ 3: เพื่อนสนิทชวนดูหนัง

“I don’t have enough money but if you pay the movie ticket for me it’s OK!”

1.6.5 การแสดงความกังวลและเป็นห่วงคู่สนทนา การใช้กลวิธีนี้เป็นการแสดงความ เป็นห่วงและกังวลว่าจะเป็นการรบกวนคู่สนทนา การแสดงกลวิธีเช่นนี้พบเฉพาะในสถานการณ์ที่ คู่สนทนามีระยะห่างทางสังคมมาก (ไม่สนิท) เท่านั้น ตัวอย่างของการใช้กลวิธีแสดงได้ดังต่อไปนี้

สถานการณ์ที่ 12: พนักงานคนละแผนกชวนแชร์ห้องนอนในงานสัมมนา

“Ah! I need that, but I afraid I will make noisy to you, I always louder snore when I sleep. Don’t let me be your roommate.”

1.6.6 การแสดงความคิดเห็นเชิงลบ กลวิธีเช่นนี้เป็นการที่ผู้ปฏิเสธใช้คำพูดเชิงลบ กับคู่สนทนาไม่ว่าจะเป็นการบ่น การประชดประชัน หรือการต่อว่า เช่น

สถานการณ์ที่ 3: เพื่อนสนิทชวนดูหนัง

“Stop John I know you are Movienism! But you see the movie many time it’s more over, ok if you want to see but not me ok? I don’t have enough money but if you pay the mjoyie ticket for me it’s OK!”

สถานการณ์เช่นนี้พบเฉพาะในกลุ่มสถานการณ์ที่มีระยะห่างทางสังคมน้อย หรือมีความสนิทสนมกันมาก ในการวิเคราะห์ข้อมูลของกลวิธีนี้ ผู้วิจัยพบกลวิธีนี้มากที่สุดใน สถานการณ์ระหว่างคู่สนทนาที่เป็นเพื่อนสนิทกัน

1.6.7 การให้คำสัญญา เป็นกลวิธีที่ผู้ปฏิเสธใช้คำสัญญาเพื่อทดแทนการที่เขาได้ตอบ ปฏิเสธคู่สนทนาไป กลวิธีเช่นนี้พบเฉพาะในสถานการณ์ที่คู่สนทนามีระยะห่างทางสังคมน้อย (สนิท) เท่านั้น ตัวอย่างของกลวิธีการให้คำสัญญา เช่น

สถานการณ์ที่ 9: เจ้านายชวนไปงานเปิดร้านของลูกค้าคนสำคัญ

“Oh sorry sir, I already ask for day off at that day for visiting my parent. But I will help you to manage and arrange everything for the opening ceremony before I am off.”

1.6.8 การแสดงเจตนาของผู้พูด กลวิธีนี้เป็นการบอกเจตนาที่แท้จริงหรือความต้องการที่แท้จริงของผู้ปฏิเสธ ซึ่งในงานวิจัยนี้พบกลวิธีการแสดงเจตนาของผู้พูดในเฉพาะกลุ่มที่มีระยะห่างทางสังคมน้อยหรือมีความสนิทสนมกันมากและพบในสถานการณ์ที่คู่สนทนาเป็นบุคคลในครอบครัวเท่านั้น ถึงแม้ว่าคู่สนทนาจะมีอำนาจมากกว่าผู้ปฏิเสธก็ตาม การใช้กลวิธีการแสดงเจตนาของผู้พูดพบดังตัวอย่างต่อไปนี้

สถานการณ์ที่ 1: พ่อแม่ชวนไปเชียงใหม่

“I don’t want to go. Going to Chiang Mai is such a long ride and dangerous. I prefer to stay here. We could eat dinner outside. It’s on me.”

2. ผลการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการใช้ภาษาอังกฤษในกลวิธีการตอบปฏิเสธของกลุ่มตัวอย่าง

ปัญหาเกี่ยวกับการใช้ภาษาอังกฤษในการตอบปฏิเสธของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษารั้งนี้สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 หัวข้อหลัก คือ การใช้สำนวนภาษาผิดหน้าที่ การใช้สำนวนไม่ตามธรรมเนียมปฏิบัติ และการใช้ภาษาอังกฤษผิดไวยากรณ์ ซึ่งปัญหาเกี่ยวกับการใช้ภาษาอังกฤษในงานวิจัยนี้ ไม่ได้รวมถึงปัญหาในการสะกดคำผิด หรือการใช้คำย่อ เช่น “Thx” (Thanks) หรือ “yr” (your) เนื่องจากขอบเขตของการศึกษารั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะการใช้ภาษาพูดเท่านั้น มิได้รวมถึงภาษาเขียนของกลุ่มตัวอย่าง ปัญหาเกี่ยวกับการใช้ภาษาอังกฤษในการตอบปฏิเสธของกลุ่มตัวอย่างสามารถอธิบายได้ดังนี้

2.1 การใช้สำนวนภาษาผิดหน้าที่ คือ การนำสำนวนที่มีความหมายอย่างหนึ่งไปใช้ในอีกสถานการณ์หนึ่งจึงเป็นการใช้สำนวนดังกล่าวผิดหน้าที่ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

สถานการณ์ที่ 12: Ben พนักงานคนละแผนกชวนแชร์ห้องนอนงานสัมมนา

Ben: Hello, A. I've heard that you don't have a roommate, so do I. Why don't we share the room during the trip?

You: I'm afraid not Ben, I think we will keep all materials for the seminar in my room and it will be in a mess."

สำนวน "I'm afraid not" ที่พบในกลวิธีการตอบปฏิเสธนั้น กลุ่มตัวอย่างนำมาใช้ผิดหน้าที่ โดยกลุ่มตัวอย่างได้นำสำนวนนี้มาใช้ในความหมายของการตอบปฏิเสธโดยตรงไปตรงมา แต่แท้จริงแล้ว "I'm afraid not" เป็นสำนวนที่ใช้ตอบแสดงการไม่เห็นด้วยหรือในบริบทของการแสดงความคิดเห็น ไม่ใช่การตอบปฏิเสธการชักชวนดังที่กลุ่มตัวอย่างนำมาใช้

สถานการณ์ที่ 9: เจ้านายชวนไปงานเปิดร้านของลูกค้าคนสำคัญ

Mr. Hover: A, Mr. Lee is arranging the opening ceremony for his second supermarket next Tuesday. I will join the ceremony and I need you to go with me.

You: "What a pity! Mr. Bruce, I've already had a plan for my one week vacation and it is one time a year for visiting my parents. For this reason, I can't join the ceremony.

สำนวน "What a pity!" ที่พบในกลวิธีการตอบปฏิเสธในงานวิจัยนี้ ความหมายของสำนวนนี้ คือ "น่าสงสาร" ใช้แสดงความเห็นใจคู่สนทนา แต่ในงานวิจัยนี้กลับพบ "What a pity" ในบริบทการนำมาใช้เพื่อแสดงความเสียดายที่ไม่สามารถกระทำตามที่คู่สนทนาชักชวน

สถานการณ์ที่ 10: หัวหน้าแผนกชวนไปร่วมงานแต่งงานของเขา

Mr. Simson: "Good morning Miss/Mr. A. As you know I'm getting married at the end of this month, I would like to invite you to my wedding party and this is an invitation card. I hope you can come."

You: "Ohh!!! Thank you very much for invitation and congratulation with you. But I have to say sorry for your kindness because I must to go my home land at the end of this month. It's very necessary, I feel sorry for this loss. However I bless you to be very happy with your family forever.

สำนวน “I feel sorry for this loss” ใช้ในการแสดงความเสียใจในการสูญเสียบุคคลหรือบางสิ่งบางอย่างไป แต่ในคำตอบข้อนี้กลับพบการใช้สำนวนนี้ในการแสดงการขอโทษที่ไม่สามารถกระทำตามที่คู่สนทนาชักชวนได้ นอกจากจะพบการใช้สำนวนภาษาผิดหน้าที่แล้ว ในประโยคนี้ยังมีการใช้สำนวนไม่ตามธรรมเนียมปฏิบัติซึ่งจะกล่าวในหัวข้อถัดไป ข้อความที่ขีดเส้นใต้ “for your kindness” มักพบการใช้กับประโยคแสดงความขอบคุณ แต่ไม่พบการนำไปใช้ในประโยคขอโทษเช่น “sorry for your kindness” เลย

สถานการณ์ที่ 9: เจ้านายชวนไปงานเปิดร้านของลูกค้าคนสำคัญ

Mr. Hover: “A, Mr. Lee is arranging the opening ceremony for his second supermarket next Tuesday. I will join the ceremony and I need you to go with me.”

You: “Congratulations Mr. Bruce. I’m very glad for your invitation but I have a vacation all of next week to visit my family that can do only once of a year.”

สำนวน “Congratulations...” เป็นสำนวนที่ใช้เพื่อแสดงความยินดีกับคู่สนทนาแต่ในคำตอบข้อนี้กลุ่มตัวอย่างไม่เข้าใจสถานการณ์การชักชวนจึงใช้สำนวนนี้แสดงความยินดีกับเจ้านายทั้งที่เจ้านายแค่ชวนไปงานเปิดร้านของลูกค้าเท่านั้น

สถานการณ์ที่ 6: ผู้จัดการแผนกคนใหม่จะขับรถไปส่งที่บ้าน

Mr. Hill: “Hello Miss/Mr. A. Are you going home? I know our houses are on the same road. Do you want me to give you a lift?”

You: “Never mind at all. Thank you so much. I’m waiting my boyfriend to pick me up. He asked me to wait him over there. You can go first.”

สำนวน “Never mind at all” เป็นสำนวนที่ใช้ในการตอบบุคคลที่เขาพูดขอโทษเราหรือทำอะไรผิดพลาด แต่กลุ่มตัวอย่างกลับนำสำนวนนี้มาใช้ในความหมายของการตอบปฏิเสธ ส่วนสำนวน “You can go first” เป็นสำนวนที่ใช้แสดงการให้เกียรติบุคคลอื่นในการไปหรือทำอะไรก่อนตนเอง แต่กลุ่มตัวอย่างนำมาใช้ในการเสนอแนะผู้จัดการแผนกให้กลับบ้านไปก่อนซึ่งถ้าใช้สำนวนนี้จะมีความหมายว่าให้ผู้จัดการแผนกกลับบ้านไปก่อนแล้วผู้พูดจึงจะตามไปที่บ้านของเขา

2.2 การใช้สำนวนไม่ตามธรรมเนียมปฏิบัติ (unconventional expressions) สำนวนไม่ตามธรรมเนียมปฏิบัติหมายถึง การใช้สำนวนที่ไม่มีการใช้ในภาษาอังกฤษ สำนวนเหล่านี้สามารถเข้าใจได้เฉพาะกลุ่มคนที่ใช้ภาษาเดียวกัน ในที่นี้คือกลุ่มคนที่พูดภาษาไทยจะสามารถเข้าใจสำนวนเหล่านี้ได้ แต่กลุ่มคนที่ใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันอาจฟังสำนวนเหล่านี้แล้วไม่เข้าใจ หรือไม่คุ้นเคย การใช้สำนวนไม่ตามธรรมเนียมปฏิบัติ มีดังตัวอย่างต่อไปนี้

สถานการณ์ที่ 2: หัวหน้าชวนลูกน้องทานข้าวเย็นพร้อมคุยเรื่องงาน

Mr. Hover: “Miss/Mr. A, I heard about your new marketing project, it sounds interesting. May be we can have dinner together this evening so that we can talk through the details of your project”

You: “This evening I have appointment with dentist so I can’t go with you. Could you change to tomorrow? I really apologize.”

สำนวน “I really apologize” จะใช้ขอโทษเมื่อมีการกระทำผิดค่อนข้างรุนแรง แต่สถานการณ์นี้เป็นเพียงการตอบปฏิเสธการไปทานข้าวกับหัวหน้าไม่ได้เพียงเพราะติดนัดกับหมอพื้นเท่านั้น

สถานการณ์ที่ 7: เพื่อนร่วมงานชาวจีนชวนไปงานเลี้ยงสังสรรค์

Wang: “Everyone! Let’s have a party at Western Bar tonight, I’ll treat you all. You go with us too...A, it must be fun!”

You: “Congratulate with you, but I afraid I cannot go to join with you tonight, But I feel I have a fever. I need to the rest. be funny for you.”

สำนวน “be funny for you.” นี้ผู้พูดน่าจะแปลจากข้อความในภาษาไทยว่า “ขอให้สนุกนะ” เป็นภาษาอังกฤษ โดยขาดความเข้าใจในความหมายของคำในภาษาอังกฤษซึ่ง “funny” แปลว่า “ตลกขบขัน” ในขณะที่ “fun” แปลว่า “สนุก” เมื่อนำมาแปลเป็นภาษาอังกฤษแล้วจึงมีความหมายผิดไปจากที่เจตนา อีกทั้งในภาษาอังกฤษไม่พบการใช้สำนวนเช่นนี้เลยแต่จะพบการใช้สำนวน “have fun” แทน ดังนั้นการนำสำนวน “be funny for you.” มาใช้ในสถานการณ์นี้จึงเป็นการใช้สำนวนไม่ตามธรรมเนียมปฏิบัติ

สถานการณ์ที่ 7: เพื่อนร่วมงานชาวจีนชวนไปงานเลี้ยงสังสรรค์

Wang: “Everyone! Let’s have a party at Western Bar tonight, I’ll treat you all. You go with us too...A, it must be fun!”

You: “Congratulation, Wang! From my honesty, I want to celebrate for you tonight. But my parents wait for me to have outside dinner at the hotel and I already promised them. Please also celebrate for me.”

สำนวนที่ขีดเส้นใต้นี้ผู้พูดน่าจะแปลจากข้อความในภาษาไทยว่า “อย่าลืมเลี้ยงฉลองเพื่อนนะ” ซึ่งเป็นสำนวนที่พบได้ทั่วไปในภาษาไทยแต่ไม่พบการใช้ในธรรมเนียมปฏิบัติของผู้ใช้ภาษาอังกฤษ

สถานการณ์ที่ 7: เพื่อนร่วมงานชาวจีนชวนไปงานเลี้ยงสังสรรค์

Wang: “Everyone! Let’s have a party at Western Bar tonight, I’ll treat you all. You go with us too...A, it must be fun!”

You: “That’s sound great but I think you know I don’t like to drink. So maybe I will join and go back home early. So, please don’t be upset me.”

สำนวนที่ขีดเส้นใต้ไม่พบการใช้ในธรรมเนียมปฏิบัติภาษาอังกฤษแต่ผู้พูดน่าจะแปลความหมายมาจากภาษาไทยว่า “ขอร้องละ อย่าผิดหวังในตัวฉันนะ” หรือ “ได้โปรด...อย่าน้อยใจฉันเลยนะ”

สถานการณ์ที่ 10: หัวหน้าแผนกชวนไปร่วมงานแต่งงานของเขา

Mr. Simson: “Good morning Miss/Mr. A. As you know I’m getting married at the end of this month, I would like to invite you to my wedding party and this is an invitation card. I hope you can come.”

You: “Wow congratulation!! So jealous, about your wedding party I want to go but I’ve to go my hometown it’s really important for me so sorry.”

สำนวนที่ขีดเส้นใต้เป็นสำนวนที่ไม่พบการใช้ในภาษาอังกฤษ แต่สามารถพบได้ในภาษาไทย โดยแปลได้ว่า “น่าอิจฉางานแต่งงานของคุณจังเลยนะ”

2.3 การใช้ภาษาอังกฤษผิดไวยากรณ์ ในงานวิจัยนี้ ปัญหาที่พบมากที่สุดจากการวิเคราะห์กลวิธีการตอบปฏิเสธ คือ การใช้ภาษาอังกฤษผิดไวยากรณ์ ซึ่งปัญหาด้านไวยากรณ์นี้พบตั้งแต่การผิดไวยากรณ์ในขั้นพื้นฐาน เช่น การผันกริยาตามกาล, การละหรือใช้ชนิดของคำผิด, การผันกริยาเอกพจน์หรือพหูพจน์ผิด, การวางลำดับคำผิด หรือใช้คำผิด การใช้โครงสร้างประโยคความเดียวผิดไปจนถึงผิดไวยากรณ์ที่ขั้นสูงขึ้น เช่น โครงสร้างประโยคความซ้อนและการใช้บุพบทเชื่อมประโยคความซ้อนผิด ตัวอย่างความผิดพลาดทางไวยากรณ์ เช่น

“I have planning to go to...”

“Why do we stay home...”

“...a best news...”

“I must to see the dentist...”

“Let’s we go on next holiday.”

“...in evening tomorrow?”

“Thank you again for your kind...”

“I will make noisy to you”

“It’s surely not fun...”

“I must to see the dentist this evening otherwise waiting for 2 months later, anyway can we postpone to tomorrow evening.”

“As I already have permanent job which have no time to join you in this Friday or even do direct sale and part time. Thank you anyway.”

“Congratulate with you, but I afraid I cannot go to join with you tonight, But I feel I have a fever. I need to the rest.”

จากการศึกษาพฤติกรรมการตอบปฏิเสธในภาษาอังกฤษทำให้ได้ทราบถึงการใช้กลวิธีตอบปฏิเสธซึ่งมีอยู่หลายกลวิธีและแต่ละกลวิธีก็การใช้แตกต่างกันไปตามตัวแปรทางสังคมที่ปรากฏในสถานการณ์การสนทนา คือ ความเหลื่อมล้ำทางอำนาจระหว่างคู่สนทนา และระยะห่างทางสังคม ทำให้รูปแบบการปรากฏของกลวิธีมีค่าความถี่ในการใช้มากขึ้นแตกต่างกัน นอกจากนี้ในการศึกษายังพบว่ากลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักศึกษาชาวไทยมีปัญหาในการใช้ภาษาอังกฤษในการตอบปฏิเสธดังที่ได้นำเสนอข้อมูลไว้ในข้างต้น

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล ข้อจำกัด ปัญหา และข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องกลวิธีการตอบปฏิเสธในภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากรประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 19 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบแบบเติมเต็มบทสนทนา (DCT) จากสถานการณ์สมมติ โดยให้กลุ่มตัวอย่างเติมเต็มข้อความที่เว้นว่างไว้ในสถานการณ์ 12 สถานการณ์ที่มีตัวแปรทางสังคม (social variable) 2 ตัวแปร ควบคุม ได้แก่ ตัวแปรเรื่องความเหลื่อมล้ำทางอำนาจระหว่างคู่สนทนา (power) และ ระยะห่างทางสังคม (social distance) ซึ่งได้แบ่งสถานการณ์สมมติออกเป็น 4 กลุ่ม คือ 1. สถานการณ์ที่คู่สนทนามีอำนาจมากกว่าและมีความสนิทสนมกัน 2. สถานการณ์ที่คู่สนทนามีอำนาจมากกว่าและไม่สนิทสนมกัน 3. สถานการณ์ที่คู่สนทนามีอำนาจเท่ากันและสนิทสนมกัน และ 4. สถานการณ์ที่คู่สนทนามีอำนาจเท่ากันและไม่สนิทสนมกัน ในการสรุปกลวิธีการตอบปฏิเสธนั้น ผู้วิจัยได้สร้างกรอบในการศึกษาวิจัยกลวิธีการตอบปฏิเสธขึ้นโดยอ้างอิงจากงานวิจัยทางด้านวัจนปฏิบัติศาสตร์เกี่ยวกับการใช้วัจนกรรมการปฏิเสธของ Beebe, L. M. et. Al (1990) และธนพรพรชัย หุ่ยห่อน (2542) ซึ่งกลวิธีการตอบปฏิเสธตามกรอบการศึกษาวิจัยที่พบในงานนี้สามารถแบ่งได้เป็น 2 กลวิธี คือ กลวิธีการปฏิเสธทางตรง และ กลวิธีการปฏิเสธทางอ้อม กลวิธีการตอบปฏิเสธทางตรง คือ การตอบปฏิเสธแบบตรงไปตรงมาซึ่งผู้ฟังสามารถรับรู้ได้ทันทีโดยไม่ต้องมีการตีความ ส่วนกลวิธีการตอบปฏิเสธทางอ้อมเป็นกลวิธีที่ผู้ปฏิเสธใช้ภาษากล่าวแบบอ้อมค้อมไม่แสดงเจตนาของตนออกมาอย่างชัดเจน ผู้ฟังต้องตีความเอาเอง กลวิธีนี้สามารถแบ่งออกเป็น 5 กลวิธีย่อย คือ การให้เหตุผล การขอโทษ การเสนอทางเลือก การแสดงความคิดเห็นเชิงบวก และการขอบคุณ

นอกจากกลวิธีการตอบปฏิเสธที่ได้กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยยังพบการใช้กลวิธีการตอบปฏิเสธอื่นๆ ในงานนี้ซึ่งอยู่นอกเหนือจากที่ได้ศึกษาในกรอบการศึกษาวิจัยจำนวนทั้งสิ้น 8 กลวิธี โดยกลวิธีอื่นที่พบทั้งหมดจัดเป็นกลวิธีการใช้วัจนกรรมการปฏิเสธทางอ้อม ได้แก่ การแสดงความยินดีและปรารถนาดี การแสดงความลังเล การขอความเห็นใจจากคู่สนทนา การตอบตกลงแบบมีเงื่อนไข การแสดงความกังวลและเป็นห่วงคู่สนทนา การแสดงความคิดเห็นเชิงลบ การให้คำสัญญา และการแสดงเจตนาของผู้พูด

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ศึกษาปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษในการตอบปฏิเสธของกลุ่มตัวอย่างซึ่งพบปัญหาในการใช้ภาษาอังกฤษทั้งสิ้น 3 ประการ คือ การใช้สำนวนภาษาผิดหน้าที่ การใช้สำนวนไม่ตามธรรมเนียมปฏิบัติ และการใช้ภาษาอังกฤษผิดไวยากรณ์ โดยปัญหาที่พบในงานวิจัยนี้ไม่ได้รวมถึงปัญหาในการสะกดคำผิด หรือการใช้คำย่อเนื่องจากงานวิจัยนี้มุ่งศึกษาเฉพาะการใช้ภาษาพูดเท่านั้นไม่ได้ศึกษาการใช้ภาษาเขียนของกลุ่มตัวอย่าง

2. อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัย ผู้วิจัยจะนำเสนอเป็น 2 ส่วน ส่วนแรก คือ การอภิปรายผลเรื่องกลวิธีในการตอบปฏิเสธ และส่วนที่สอง คือ การอภิปรายปัญหาในการใช้ภาษาอังกฤษในการตอบปฏิเสธของกลุ่มตัวอย่าง โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 กลวิธีการตอบปฏิเสธของกลุ่มตัวอย่าง

การใช้กลวิธีการตอบปฏิเสธตามกรอบการศึกษาวิจัยในสถานการณ์ที่มีตัวแปรทางสังคมเข้ามาควบคุม 2 ตัวแปร คือ ความเหลื่อมล้ำทางอำนาจระหว่างคู่สนทนา และระยะห่างทางสังคมนั้น ผู้วิจัยพบว่า “การให้เหตุผล” เป็นกลวิธีที่มีการใช้มากที่สุด ในทั้ง 4 กลุ่มสถานการณ์ ได้แก่ สถานการณ์ที่คู่สนทนามีอำนาจมากกว่าและมีความสนิทสนมกัน สถานการณ์ที่คู่สนทนามีอำนาจมากกว่าและไม่สนิทกัน สถานการณ์ที่คู่สนทนามีอำนาจเท่ากันและสนิทสนมกัน และสถานการณ์ที่คู่สนทนามีอำนาจเท่ากันและไม่สนิทกัน สาเหตุที่การให้เหตุผลเป็นกลวิธีที่มีการใช้มากที่สุดนั้นเนื่องจากสังคมไทยเป็นสังคมที่เน้นการอิงบริบทสูง (high context) ดังนั้นในการตอบปฏิเสธจึงไม่อาจพูดตรงๆ ให้จบไปในคราวเดียว แต่จะพูดอ้อมค้อมก่อนจะเข้าประเด็นหลัก หรือพูดเป็นนัยให้ผู้ฟังตีความเอาเอง นอกจากนี้สังคมไทยยังสอนให้คนมีความเกรงใจ คนไทยจึงเน้นบริบทของการไว้หน้า และหลีกเลี่ยงการใช้วัจนกรรมที่อาจก่อให้เกิดความผิดพลาดในการสื่อสาร โดยเฉพาะในวัจนกรรมที่มีการคุกคามหน้าของผู้ฟัง เช่น วัจนกรรมการตอบปฏิเสธ เป็นต้น การให้เหตุผลเป็นหนึ่งในกลวิธีที่ใช้ภาษาสุภาพเชิงบวก ซึ่งบราวน์และเลวินสัน (Brown & Levinson 1978, 1987, อ้างจาก กฤษดาพรรณ หงส์ถาวรณ และ ชีรนุช โชคสุวณิช 2551: 121-123, 129) มองว่าการใช้ภาษาสุภาพเป็นกลวิธีที่ใช้เพื่อลดการคุกคามหน้าของผู้ฟัง เนื่องจากการสนทนาผู้พูดและผู้ฟังอาจมีการใช้ถ้อยคำที่ทำให้อีกฝ่ายเสียหน้าได้ ดังนั้นจึงต้องคิดถ้อยคำอย่างรอบคอบ ในการตอบปฏิเสธ กลุ่มตัวอย่างมีการให้เหตุผลมากที่สุดเพื่อเป็นการเพิ่มน้ำหนักในการปฏิเสธ หรือให้คู่สนทนาเห็นความจำเป็นของการไม่สามารถกระทำตามที่เขาชักชวนได้

ผลของงานวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของนักวิจัยหลายท่าน เช่น นัทรฤทัย สีหะเกรียงไกร (2549) และ ธนพรพรณ สายหรั่ง (2542) ซึ่งผลการศึกษาวิจัยพบว่ากลวิธีการให้เหตุผลเป็นกลวิธีที่กลุ่มตัวอย่างใช้ในการตอบปฏิเสธมากที่สุดเช่นเดียวกัน

จากการศึกษาผลของตัวแปรทางสังคมต่อการเลือกใช้กลวิธีการตอบปฏิเสธในงานวิจัยพบว่า ตัวแปรด้านระยะห่างทางสังคมมีอิทธิพลต่อการเลือกใช้กลวิธีในการสื่อสารมากกว่าตัวแปรด้านความเหลื่อมล้ำทางอำนาจระหว่างคู่สนทนา โดยสรุปได้จากการเปรียบเทียบการใช้กลวิธีการตอบปฏิเสธใน 4 กลุ่มสถานการณ์ที่ถูกตัวแปรทางสังคมควบคุมและสามารถอธิบายได้จากการศึกษาอัตราความถี่ในการใช้กลวิธีต่อไปนี้

กลวิธีการตอบปฏิเสธที่ถูกใช้มากที่สุดเป็นอันดับที่สอง คือ กลวิธีการปฏิเสธแบบตรงไปตรงมา โดยสามารถพบได้ใน 3 กลุ่มสถานการณ์ คือ กลุ่มสถานการณ์ที่คู่สนทนามีอำนาจมากกว่าและมีความสนิทสนมกัน กลุ่มสถานการณ์ที่คู่สนทนามีอำนาจเท่ากันรวมถึงมีทั้งความสนิทสนมกันและไม่สนิทสนมกัน อย่างไรก็ตาม การปฏิเสธแบบตรงไปตรงมากลับเป็นกลวิธีที่กลุ่มตัวอย่างมีการใช้น้อยที่สุดในสถานการณ์ที่คู่สนทนามีอำนาจมากกว่าและไม่มีความสนิทสนมกับผู้พูด อัตราการใช้กลวิธีที่ปรากฏนี้แสดงให้เห็นว่าระยะห่างทางสังคมเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดการเลือกใช้กลวิธีการตอบปฏิเสธ เพราะในขณะที่คู่สนทนามีอำนาจมากกว่าผู้พูดแต่เมื่อมีความสนิทสนมกัน ผู้พูดก็ยังกล้าที่จะใช้การตอบปฏิเสธแบบตรงไปตรงมากับคู่สนทนา ในทางตรงกันข้ามเมื่อต้องสื่อสารกับคู่สนทนาที่มีอำนาจมากกว่าและไม่มีความสนิทสนมกันด้วยแล้วผู้พูดก็จะเลือกใช้กลวิธีอื่นในการปฏิเสธมากกว่าที่จะตอบปฏิเสธแบบตรงไปตรงมา ทั้งนี้เพื่อหลีกเลี่ยงการคุกคามหน้าและการคำนึงถึงความสัมพันธ์ในอนาคตกับคู่สนทนาอีกด้วย

นอกจากที่กล่าวมาแล้ว หากสังเกตลำดับการเลือกใช้กลวิธีการตอบปฏิเสธที่ได้แสดงในตารางที่ 4 (หน้า 34) ความถี่ของกลวิธีการตอบปฏิเสธในสถานการณ์ที่คู่สนทนามีอำนาจมากกว่าและมีความสนิทสนมกัน และตารางที่ 6 (หน้า 36) ความถี่ของกลวิธีการตอบปฏิเสธในสถานการณ์ที่คู่สนทนามีอำนาจเท่ากันและสนิทสนมกัน จะพบว่าถึงแม้คู่สนทนาจะมีความเหลื่อมล้ำทางอำนาจในสังคมแต่เมื่อมีความสนิทสนมกันก็อาจเลือกใช้กลวิธีการตอบปฏิเสธที่เหมือนกันได้ และเมื่อเปรียบเทียบตารางที่ 5 (หน้า 35) ความถี่ของกลวิธีการตอบปฏิเสธในสถานการณ์ที่คู่สนทนามีอำนาจมากกว่าและไม่สนิทกัน และตารางที่ 7 (หน้า 37) ความถี่ของกลวิธีการตอบปฏิเสธในสถานการณ์ที่คู่สนทนามีอำนาจเท่ากันและไม่สนิทสนมกัน จะพบว่าในสถานการณ์ที่คู่สนทนามีระยะห่างทางสังคมมาก (ไม่สนิทสนมกัน) มีการใช้รูปแบบ (patterns) ของกลวิธีการปฏิเสธในลำดับที่คล้ายคลึงกัน คือ การขอขอบคุณ การแสดงความคิดเห็นเชิงบวก และการขอโทษ

ส่วนกลวิธีการเสนอทางเลือกซึ่งเป็นหนึ่งในกลวิธีการใช้ภาษาสุภาพด้านบวกนั้น ในกลุ่มสถานการณ์ที่คู่สนทนามีอำนาจมากกว่าและไม่มีความสัมพันธ์กันมีการใช้กลวิธีนี้มากรองลงมาจากการใช้กลวิธีการให้เหตุผล แต่ในสถานการณ์ที่คู่สนทนามีอำนาจเท่ากันและไม่มีความสัมพันธ์กลับพบการใช้กลวิธีนี้น้อยที่สุด สาเหตุของความแตกต่างนี้อาจอธิบายได้จากคำอธิบายเรื่องปัจจัยในการกำหนดการใช้ภาษาสุภาพของ คง (Kong 1998, อ้างจาก กฤษดาวรรณ หงส์คารมภ์ และ ชีรนุช โชคสุวนิช 2551: 122) ซึ่งเสนอปัจจัยเรื่องการคำนึงถึงความสัมพันธ์ในอนาคตกับผู้ที่สนทนาด้วย โดยในสถานการณ์ที่คู่สนทนามีอำนาจมากกว่าและไม่มีความสัมพันธ์กันนั้น คู่สนทนาในแบบสอบถามงานวิจัยล้วนเป็นผู้บังคับบัญชาในการทำงานของกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น ดังนั้นในการตอบปฏิเสธการชักชวน กลุ่มตัวอย่างจึงได้ใช้การเสนอทางเลือกเพื่อแสดงถึงความสนใจที่จะตอบรับการชักชวนเพียงแต่ไม่สามารถกระทำในวันหรือเวลาดังกล่าวได้ แต่อาจสามารถกระทำตามได้ในเวลาอื่น หรือให้การแนะนำหรือเสนอแนะทางเลือกอื่นเพื่อแสดงถึงการให้ความสนใจและเอาใจใส่ในการช่วยเหลือคู่สนทนา ซึ่งการเสนอทางเลือกที่ได้กล่าวมาล้วนแต่เป็นการสื่อสาร โดยคำนึงถึงการรักษาความสัมพันธ์ในอนาคตกับคู่สนทนาซึ่งเท่ากับเป็นการรักษาอนาคตเกี่ยวกับหน้าที่การงานของผู้พูดเช่นกัน อย่างไรก็ตามหากดูจากตารางที่ 7 (หน้า 37) ในสถานการณ์ที่คู่สนทนามีอำนาจเท่ากันและไม่มีความสัมพันธ์กันนั้น ผู้พูดมีการใช้กลวิธีการเสนอทางเลือกน้อยที่สุด คือ เพียง 4 ครั้งเท่านั้น ที่เป็นเช่นนั้นเพราะผู้พูดคงคิดว่าไม่มีความจำเป็นต้องเสนอทางเลือกอื่นเพื่อบ่งบอกว่าตนต้องการกระทำตามที่คู่สนทนาชักชวน เนื่องจากในอนาคตเขาคงไม่มีความเกี่ยวข้องกับคู่สนทนาหรือมีความจำเป็นต้องขอความช่วยเหลือจากคู่สนทนาคนนี้อีก

การใช้กลวิธีการตอบปฏิเสธที่น่าสนใจอีกเรื่องหนึ่งคือ การแสดงความคิดเห็นเชิงลบ ซึ่งเป็นกลวิธีการปฏิเสธอื่นๆที่ปรากฏในงานวิจัยนอกเหนือจากที่ได้กำหนดไว้ในกรอบการศึกษา กลวิธีการปฏิเสธเช่นนี้สามารถพบได้ในสถานการณ์ที่คู่สนทนามีระยะห่างทางสังคมน้อย (สนิทสนมกัน) โดยพบเฉพาะกับคู่สนทนาที่มีความสนิทสนมกันมาก ได้แก่ เพื่อนสนิท และครอบครัวเท่านั้น

2.2 ปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษในการตอบปฏิเสธของกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษาปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษในการตอบปฏิเสธของกลุ่มตัวอย่างพบปัญหาสำคัญ 3 ประการ คือ การใช้สำนวนภาษาผิดหน้าที่ การใช้สำนวนไม่ตามธรรมเนียมปฏิบัติ และการใช้ภาษาอังกฤษผิดไวยากรณ์ ซึ่งปัญหาในการใช้ภาษาอังกฤษที่เกิดขึ้นนี้อาจมีสาเหตุมาจากปัจจัยต่างๆ ดังนี้

2.2.1 การแทรกแซงของภาษาแม่ เป็นการที่ผู้พูดติดลักษณะต่างๆในภาษาแม่ของตน ดังนั้นเวลาพูดภาษาอังกฤษจึงนำความเคยชินในภาษาตนมาใช้ เช่น การไม่ใช้บุพบท หรือความผิดพลาดในการใช้คำคุณศัพท์ซึ่งถือว่าผิดไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ แต่ข้อผิดพลาดเหล่านั้นหากแปลเป็นภาษาไทยแล้วก็จะได้รับการยอมรับว่าถูกต้องตามไวยากรณ์ภาษาไทย ตัวอย่างเช่น “Could we meet together in evening tomorrow?” แปลเป็นภาษาไทยได้ว่า “พวกเราสามารถพบกันในวันพรุ่งนี้ได้ไหม”

ในงานวิจัยนี้การแทรกแซงของภาษาแม่ที่สื่อผ่านวัจนกรรมการปฏิเสธอีกประการหนึ่งที่น่าสนใจและมีความคล้ายคลึงกับงานวิจัยของธนพรพรชัย หุ่น (2542: 116) คือ การใช้รูปแบบ “Yes, but...” ในการแสดงการปฏิเสธซึ่งเป็นการใช้สำนวนภาษาผิดหน้าที่ เนื่องจากคำว่า “yes” มีความหมายบ่งบอกถึงการตอบรับ จากงานวิจัยของธนพรพรชัย หุ่น พบรูปแบบ “ได้แต่...” ในการแสดงการตอบปฏิเสธในบริบทภาษาแม่ของนักศึกษาไทย แต่ไม่พบการใช้เช่นนี้ในนักศึกษาอเมริกัน

ความตระหนักทางวัฒนธรรมเป็นอีกสาเหตุที่ทำให้เกิดการแทรกแซงของภาษาแม่ จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับมิติของความแตกต่างทางวัฒนธรรมของ Geert Hofstede (1980, 1983, อ้างจาก เมตตา วิวัฒนานุกูล 2548: 66) หนึ่งในมิติทางวัฒนธรรมที่มีการศึกษา คือ วัฒนธรรมแบบเน้นความเป็นปัจเจกบุคคล (individualism) และวัฒนธรรมแบบเน้นความเป็นกลุ่ม (collectivism) วัฒนธรรมแบบเน้นความเป็นปัจเจกบุคคลมักพบในวัฒนธรรมตะวันตกโดยเน้นเป้าหมายสูงสุดของปัจเจกบุคคลเป็นสำคัญ ขณะที่วัฒนธรรมแบบเน้นความเป็นกลุ่มมักพบในแถบเอเชีย โคลัมเบีย อเมริกาใต้ ซึ่งประเทศไทยก็มีวัฒนธรรมแบบเน้นความเป็นกลุ่ม ซึ่งยึดระบบพวกพ้องเป็นหลักและเน้นความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น โดยเฉพาะบุคคลในครอบครัว ดังนั้นในการตอบปฏิเสธผู้พูดจึงมีการใช้คำกล่าวอ้างถึงบุคคลในครอบครัวเพื่อทำให้การปฏิเสธนั้นดูมีน้ำหนักมากขึ้น เช่น “I would love to but I have an appointment with my mother.” นอกจากนี้ผู้พูดชาวไทยยังคำนึงเรื่องความเกรงใจในกลุ่มพวกพ้องทำให้มีการแสดงออกถึงการเคารพ “หน้า” ของผู้อื่นซึ่งส่งผลต่อความตระหนักด้านความเหมาะสมในการใช้ภาษาในการตอบปฏิเสธ (ปาริย์ นิพาสพงษ์ 2554: 55-56) ซึ่งในงานวิจัยนี้พบการตอบปฏิเสธโดยที่เป็นการคุกคามหน้าด้านลบและหน้าด้านบวกของผู้พูดเองเพื่อเป็นการแสดงออกถึงความเกรงใจและเคารพใน “หน้า” ของผู้ฟัง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

สถานการณ์ที่ 6: ผู้จัดการแผนกคนใหม่จะขับรถไปส่งที่บ้าน

Mr. Hill: “Hello Miss/Mr. A. Are you going home? I know our houses are on the same road. Do you want me to give you a lift?”

You: “Thank you for your generosity, I’m going to dine out with my parents at the downtown Thai restaurant this evening. If you don’t mind I will join you for a ride home next time, thanks again.”

จากตัวอย่างนี้จะเห็นว่าการขอบคุณและการให้คำสัญญาส่วนตัวเป็นการกระทำที่ถูกคามหน้าด้านลบของผู้พูดเพียงฝ่ายเดียว การขอบคุณเป็นการยอมรับว่าผู้พูดเป็นหนี้บุญคุณผู้จัดการแผนกและการสัญญา ก็เป็นการรบกวนหน้าด้านลบของผู้พูดเช่นกัน กลวิธีเช่นนี้ผู้พูดใช้เพื่อแสดงออกถึงการยกย่องและให้ความเคารพใน “หน้า” ของคู่สนทนามากกว่า “หน้า” ของตัวเอง

2.2.2 การขาดความรู้และประสบการณ์ในการใช้สำนวนภาษาอังกฤษ มาจากข้อจำกัดทางความรู้เกี่ยวกับสำนวนในภาษาอังกฤษทำให้ผู้พูดนำสำนวนภาษาอังกฤษไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ โดยส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากการแปลสำนวนนั้นเป็นบริบทในภาษาแม่ของตนและเกิดความเข้าใจผิดคิดว่าสำนวนนั้นสามารถนำมาใช้ได้เหมือนกับการพูดในภาษาไทย การไม่เข้าใจสำนวนภาษาอังกฤษก่อให้เกิดการใช้สำนวนภาษาผิดหน้าที่ และใช้สำนวนไม่ตามธรรมเนียมปฏิบัติในภาษาอังกฤษ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

สถานการณ์ที่ 10: หัวหน้าแผนกชวนไปร่วมงานแต่งงานของเขา

Mr. Simson: “Good morning Miss/Mr. A. As you know I’m getting married at the end of this month, I would like to invite you to my wedding party and this is an invitation card. I hope you can come.”

You: “Ohhhh!!! Thank you very much for invitation and congratulation with you. But I have to say sorry for your kindness because I must to go my homeland at the end of this month. It's very necessary. I feel sorry for this loss. However I bless you to be very happy with your family forever.

สำนวน “sorry for your kindness” และ “I feel sorry for this loss.” เป็นสำนวนที่ผู้พูดคิดขึ้นเอง โดยขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้สำนวนตามธรรมเนียมปฏิบัติใน

ภาษาอังกฤษ ซึ่งอาจส่งผลให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อน หรือไม่เข้าใจข้อความที่ผู้พูดสื่อเลยก็ได้ ซึ่งจากตัวอย่างสำนวน “I feel sorry for this loss.” เป็นสำนวนที่ใช้เพื่อแสดงความเสียใจต่อการสูญเสียใครบางคนไป จึงไม่เหมาะสมอย่างยิ่งที่จะนำมาพูดในเรื่องของงานแต่งงาน แต่ผู้พูดอาจไม่เข้าใจความหมายของสำนวนนี้จึงทำให้เกิดการตีความหมายของสำนวนผิดและน่าจะแปลสำนวนนี้เป็นภาษาไทยว่า “ฉันรู้สึกเสียใจที่ไม่สามารถไปได้” เนื่องจากผู้พูดอาจแปลความหมายของคำว่า “loss” ว่า “หาย” ซึ่งก็คือ “ไม่สามารถไปปรากฏตัวที่งานแต่งงานได้”

สถานการณ์ที่ 7: เพื่อนร่วมงานชาวจีนชวนไปงานเลี้ยงสังสรรค์

Wang: “Everyone! Let’s have a party at Western Bar tonight, I’ll treat you all. You go with us too...A, it must be fun!”

You: “Congratulate with you, but I afraid I cannot go to join with you tonight, But I feel I have a fever. I need to the rest. be funny for you.”

จากตัวอย่างสำนวนที่ขีดเส้นใต้ขึ้น นั้น เนื่องจากผู้พูดขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้สำนวนภาษาอังกฤษในสถานการณ์เช่นนี้ นอกจากนี้ยังอาจเกิดจากการแทรกแซงของภาษาแม่ โคนสแตนิชฐานว่าผู้พูดน่าจะแปลจากข้อความในภาษาไทยว่า “ขอให้สนุกนะ” เป็นภาษาอังกฤษว่า “be funny for you.” ซึ่งคำว่า “funny” นั้นจริงๆแล้วแปลว่า “ตลกขบขัน” ในขณะที่ “fun” แปลว่า “สนุก” อย่างไรก็ตามไม่มีการนำสำนวนนี้มาใช้ในธรรมเนียมปฏิบัติภาษาอังกฤษในการอวยพร แต่ในสถานการณ์เช่นนี้ในภาษาอังกฤษมักจะใช้สำนวนว่า “have fun”

3. ข้อจำกัดในงานวิจัยและปัญหา

ในงานศึกษาวิจัยนี้ผู้วิจัยเลือกที่จะเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามชนิดเติมเต็มบทสนทนา (DCT) แทนการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีข้อจำกัดทางด้านเวลาในการให้สัมภาษณ์ ดังนั้นการเก็บข้อมูลจึงจำเป็นต้องให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบชนิดเติมเต็มบทสนทนาและส่งคำตอบผ่านทางอีเมลแทน ข้อจำกัดที่เกิดขึ้นจากการเก็บข้อมูลด้วยวิธีนี้จึงไม่อาจทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีพูดแสดงวจนกรรมต่างๆ เช่น การขอโทษ การขอบคุณ การแสดงความยินดี หรือการแสดงความเห็นท้วงติงสนทนาของกลุ่มตัวอย่างอันได้แก่ การใช้น้ำเสียง การเน้นน้ำหนักคำ การเว้นจังหวะ ตลอดจนการแสดงออกด้วยสีหน้าและภาษาท่าทาง ซึ่งข้อมูลดังกล่าวล้วนเป็นส่วนประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการศึกษาทางจิตภาษาศาสตร์เช่นกัน

4. ข้อเสนอแนะ

4.1 ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นๆ เช่น เพศ และ อายุ ว่าจะมีผลต่อการใช้วัจนกรรมการปฏิเสธหรือไม่อย่างไร

4.2 ควรศึกษาการใช้วัจนกรรมการปฏิเสธในภาษาอังกฤษ เปรียบเทียบระหว่างบุคคลที่มีความรู้และประสบการณ์ในการใช้ภาษาอังกฤษแตกต่างกันโดยอาจจัดข้อสอบวัดระดับภาษาอังกฤษเพื่อแบ่งระดับความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของผู้ที่ศึกษาร่วมด้วย

4.3 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการใช้วัจนกรรมอื่นๆ ในภาษาอังกฤษของนักศึกษาไทยที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ เช่น วัจนกรรมการขอโทษ การโน้มน้าวใจ หรือการขอร้อง

4.4 ควรมีการศึกษาการใช้วัจนกรรมการตอบปฏิเสธโดยการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมที่สามารถบ่งบอกได้ถึงความรู้สึก น้ำเสียง และสีหน้าของกลุ่มสนทนา

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กฤษดาวรรณ หงส์ลดาธมภ์ และ ชีรนุช โชคสุวนิช. วัจนปฏิบัติศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.
- จุฑาพรรษ์ (จามจุรี) ผดุงชีวิต. วัฒนธรรม การสื่อสาร และอัตลักษณ์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.
- ศาสตราจารย์ ดร.พิณทิพย์ ทวยเจริญ. ภาพรวมของการศึกษาภาษาและภาษาศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต, 2543.
- เมตตา วิวัฒนาบุญ (กฤตวิทย์). การสื่อสารต่างวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.
- วิไลวรรณ ขนิษฐนันท์. ภาษาและภาษาศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์, 2519.
- ปจริย์ นิพาสพงษ์. “ระดับและรูปแบบความตระหนักเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ของผู้เรียนภาษาอังกฤษชาวไทยและเจ้าของภาษาชาวอเมริกัน.” รายงานการวิจัย สาขาวิชาภาษาตะวันตก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554.
- แก้วใจ ก้างออนดา. “กลวิธีในการตอบปฏิเสธของชาวอเมริกันและชาวไทย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา, 2550.
- ชนพรรษ สายหรั่ง. “กลวิธีการปฏิเสธในภาษาอังกฤษของนักศึกษาไทยที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ : การศึกษาการถ่ายโอนทางวัจนปฏิบัติศาสตร์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- นัทธฤทัย สีหะเกรียงไกร. “กลวิธีการปฏิเสธเพื่อปกปิดความจริงในภาษาไทยของวัยรุ่น.” วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2549.
- วิมลพัทธ์ พรหมศรีมาศ. “กลวิธีการปฏิเสธในการตอบวัจนกรรมที่แสดงความรู้สึกปรารถนาดีในภาษาไทย.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

- สุภาสินี โพธิวิทย์. “กลวิธีการแสดงความเห็นโต้แย้งในภาษาไทย.” วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต แผนกวิชาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547.
- อรวิ บุญนาค. “กลวิธีการใช้ภาษาแสดงความผิดหวังต่อผู้ฟังที่มีสถานภาพต่างกันในประเทศไทย:
กรณีศึกษานิสิตนักศึกษา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
ภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

ภาษาต่างประเทศ

- Geoffrey, N. Leech.** Principles of Pragmatics. London: Longman, 1983
- Jacob L. Mey.** Concise Encyclopedia of Pragmatics. Oxford: Elsevier Ltd, 1998.
- Leslie, M. Beebe et al.** Pragmatic transfer in ESL refusals. Quoted in R. Scarcella, E. Andersen,
S.D. Krashen (Eds.), *On the Development of Communicative Competence in a Second
Language*. New York: Newbury House, 1990.
- Stephen, C. Levinson.** Pragmatics. Cambridge: Cambridge University Press, 1983
- Thomas, Jenny.** Meaning in Interaction: An Introduction to Pragmatics. London: Longman, 1995
- Wittgenstein, Ludwig.** Philosophical Investigations. Oxford: Basil Blackwell, 1958
- Ikoma, T., and A. Shimura.** Pragmatic transfer from English to Japanese: The speech act
of refusals [Online]. Accessed 19 August 2011. Available from
<http://www.carla.umn.edu/speechacts/bibliography/refusals.html>
- Kanemoto, M.** A comparative study of refusal assertion in the United States and Japan. Quoted
in Ryudai Review of Language and Literature [Online]. Accessed 19 August 2011.
Available from <http://www.carla.umn.edu/speechacts/bibliography/refusals.html>
- Kitao, S. K.** Communicative competence, preference organization, and refusals in
British English [Online]. Accessed 19 August 2011. Available from
<http://www.carla.umn.edu/speechacts/bibliography/refusals.html>
- Taguchi, Naoko.** Pragmatic Competence. Berlin: Walter de Gruyter GmbH & Co.
KG, 2009. [Online]. Accessed 23 August 2011. Available from
http://books.google.co.th/books?id=14dEa1EZm4oC&printsec=frontcover&dq=Naoko+Taguchi&hl=th&ei=NoaATrQZDYPIrQe7xZ3SDw&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=1&ved=0CDAQ6AEwAA#v=onepage&q&f=false

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

QUESTIONNAIRE

แบบสอบถามจากสถานการณ์สมมติ

โปรดอ่านสถานการณ์การสนทนาทั้ง 12 ข้อต่อไปนี้ และเขียนตอบปฏิเสธการชักชวนในแต่ละสถานการณ์เป็นภาษาอังกฤษ โดยในแต่ละสถานการณ์ คุณถูกสมมติให้ใช้ชื่อว่า Miss/Mr. A

สถานการณ์ที่ 1:

คู่สนทนา: Mr. Charlie Hover หัวหน้างานของคุณ

คุณ: พนักงานบริษัท (คุณทำงานในบริษัทนี้มา 1 ปีกว่าๆ แต่ไม่ค่อยจะสนิทกับหัวหน้างานของคุณมากนัก)

สถานที่: ตอนเช้า ที่บริษัท

Mr. Charlie Hover สนใจแผนการตลาดใหม่ที่คิดขึ้น แต่เขาหาเวลาว่างคุยกับคุณไม่ได้สักที จึงได้เชิญคุณไปรับประทานอาหารเย็นที่ร้านอาหารกับเขา พวกคุณจะได้ทานอาหารไปพร้อมทั้งคุยเรื่องแผนการตลาดใหม่ของคุณไปด้วย แต่คุณไม่สามารถไปทานอาหารเย็นกับ Mr. Hover ได้เนื่องจากคุณมีนัดหมายกับทันตแพทย์เย็นนี้

Mr. Charlie: “Miss/Mr. A, I heard about your new marketing project, it sounds interesting. May be we can have dinner together this evening so that we can talk through the details of your project.

สถานการณ์ที่ 2:

คู่สนทนา: Lilly Spencer เพื่อนบ้านของคุณ เธอมีลูกสาววัย 9 ขวบชื่อว่า Mary

คุณ: คุณย้ายเข้ามาอยู่บ้านข้างๆ Mrs. Spencer เป็นระยะเวลา 8 ปีแล้ว คุณจึงรู้จักกับเธอและลูกสาวของเธอดี

สถานที่: สนามหญ้าหน้าบ้านคุณ

Mrs. Spencer เดินมาหาคุณที่บ้านขณะที่คุณกำลังรดน้ำต้นไม้อยู่ในสวนหน้าบ้าน เธอกล่าวทักทายคุณพร้อมทั้งชวนคุณไปร่วมงานเลี้ยงวันเกิดครบรอบ 10 ขวบของ Mary ลูกสาวของเธอซึ่งจะจัดขึ้นที่บ้านของเธอในบ่ายวันเสาร์ที่กำลังจะถึงนี้ แต่ช่วงนี้คุณงานยุ่งมากจึงไม่อยากไป

Mrs. Spencer: A...would you like to come to Mary's birthday party this Saturday? Mary would be very happy if you can make it.

สถานการณ์ที่ 3:

คู่สนทนา: John เพื่อนสนิทของคุณ

สถานที่: โรงอาหารของมหาวิทยาลัย

ขณะที่คุณกับ John กำลังทานอาหารกลางวันอยู่นั้น John ก็ชวนคุณคุยเรื่องหนัง คุณรู้ว่า ทุกครั้งที่ John คุยเรื่องหนัง เขาก็มักจะชวนคุณไปดูหนังกับเขาที่โรงหนังเสมอ เมื่อ John เริ่มพูดคุณ ก็พอจะเดาได้ว่าเขาจะต้องชวนคุณไปดูหนังด้วยอย่างแน่นอน แต่เดือนนี้คุณไปดูหนังกับ John ไป 5 เรื่องแล้ว และคุณคิดว่าถ้าจะไปดูเรื่องที่ 6 อีกภายในเดือนเดียวกันจะเป็นการสิ้นเปลืองอย่างมากคุณ จึงคิดหาหนทางที่จะปฏิเสธคำชวนของเขา

John: Have you ever seen “Shaolin” movie trailer? I saw the trailer and I think it’s the one you can’t miss! I’d like to watch it. A...after we finish afternoon course, let’s go to the cinema!

สถานการณ์ที่ 4:

คู่สนทนา: Mrs. Marry Bell, ญาติของเพื่อนร่วมงานซึ่งคุณไม่สนิทด้วยเท่าไรนัก เธอเป็นพนักงานขายตรงอาหารเสริมยี่ห้อหนึ่งซึ่งคุณเคยซื้ออาหารเสริมด้วยครั้งหนึ่งเพราะเพื่อนร่วมงานคุณแนะนำมา

สถานที่: ที่บ้านของคุณ

Mrs. Bell มาที่บ้านของคุณเพื่อชวนคุณร่วมทำธุรกิจขายตรงกับเธอ เธอเล่าให้คุณฟังถึงรายได้และผลประโยชน์ต่างๆที่คุณจะได้รับจากบริษัท Mrs. Bell อยากให้คุณเข้าใจระบบการทำงานต่างๆในบริษัทอย่างถ่องแท้ ดังนั้นเธอจึงเชิญชวนคุณให้ไปงานประชุมที่จัดขึ้นเพียงเดือนละครั้งกับเธอ งานประชุมจะมีขึ้นในวันศุกร์หน้าในห้องประชุมใหญ่ของโรงแรมสี่ลม แต่คุณไม่มีความสนใจจะทำธุรกิจขายตรงเลย

Mrs. Bell: It’s a good chance for you to learn about this business. I also have a ticket to enter the conference room, it costs 500 baht but I can give it to you for free. Would you like to go with me on Friday? Don’t miss the chance!

สถานการณ์ที่ 5:

คู่สนทนา: Sister Janny Crof, ผู้อำนวยการโรงเรียนเซนต์แมรี

คุณ: คุณครูสอนภาษาอังกฤษนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย คุณสอนอยู่โรงเรียนนี้มาเกือบ 10 ปีแล้ว

สถานที่: ห้องผู้อำนวยการ

Sister Jenny Croff เรียกคุณให้มาที่ห้องของเธอเพื่อคุยเกี่ยวกับเรื่องของ Mrs. Elsa Bell คุณครูสอนภาษาอังกฤษอีกคนซึ่งตอนนี้เธอขอลากิจเป็นเวลา 3 เดือนเพื่อรอคลอดลูกและเลี้ยงลูก Sister Jenny Croff จึงอยากให้คุณช่วยสอนวิชาการพูดภาษาอังกฤษแทน Mrs. Bell ในขณะที่เธอไม่อยู่ แต่คุณไม่สามารถรับสอนแทน ได้เพราะช่วงเวลาที่ต้องสอนแทน Mrs. Bell นั้นตรงกับช่วงเวลาพักจากการสอนวิชาของคุณซึ่งคุณเปิดช่วงเวลาดังนั้นให้นักเรียนในห้องเรียนของคุณเพื่อเข้ามาปรึกษาเรื่องการทำข้อสอบและการสอบเข้ามหาวิทยาลัยที่จะมีขึ้นในปลายปีนี้

Sister Jenny: Miss/Mr. A...I've checked your class schedule and your free time fits Mrs. Bell's Speaking class. So do you think you can teach the class for Mrs. Bell while she's away?

สถานการณ์ที่ 6:

คู่สนทนา: Ron , เพื่อนร่วมงานคนใหม่ในบริษัทที่คุณทำงานอยู่

คุณ: พนักงานบริษัท

สถานที่: ที่บริษัท

Ron เป็นเพื่อนร่วมงานคนใหม่ของคุณ วันนี้เป็นวันแรกที่ Ron มาทำงานในบริษัทเขาจึงพยายามผูกมิตรกับคนอื่น ๆ รวมทั้งคุณด้วย Ron นั่งคุยกับคุณอยู่สักครู่ก็ได้รู้ว่าบ้านของพวกคุณตั้งอยู่ไม่ห่างไกลกันมากนัก ดังนั้นเขาจึงชวนคุณกลับบ้านด้วยกัน แต่คุณไม่อยากกลับบ้านพร้อมกับคนที่เพิ่งรู้จักกัน อีกทั้งคุณเองก็มีนัดกลับบ้านพร้อมแฟนที่ทำงานอยู่บริษัทข้างๆ ด้วย

Ron: A, our houses are close so...shall we go home together today?

สถานการณ์ที่ 7:

คู่สนทนา: พ่อแม่ของคุณ

สถานที่: ที่บ้าน

พ่อแม่ของคุณเพิ่งจะซื้อรถยนต์คันใหม่ พวกเขาจึงอยากจะขับรถคันนี้ไปเที่ยวพร้อมกับคุณในวันหยุดสงกรานต์ แต่คุณไม่ค่อยอยากไปเที่ยวเชียงใหม่ เพราะอยากอยู่บ้านเล่นน้ำกับเพื่อนๆ มากกว่า

Father: Let's go to CheingMai on Songgran Day!

สถานการณ์ที่ 8:

คู่สนทนา: Jawed เพื่อนชาวต่างชาตินักเรียนแลกเปลี่ยนที่เคยเรียนกับคุณที่มหาวิทยาลัย 1 เทอม

คุณ: คุณเรียนจบมา 5 ปี เพิ่งออกจากงานเก่าและกำลังหางานใหม่ทำอยู่

สถานที่: ร้านกาแฟ ที่ห้างสรรพสินค้าแห่งหนึ่ง

ขณะที่คุณเดินเข้าไปในร้านกาแฟ คุณก็เห็น Jawed เพื่อนชาวต่างชาติที่ไม่ได้เจอกันมา 5 ปี นั่งจิบกาแฟอยู่ คุณจึงเข้าไปทักทายเขา Jawed คอยเรื่องงานอาสาสมัครเผยแพร่วัฒนธรรมของเขาให้คุณฟังพร้อมกับเสนอว่างานนี้เป็นงานที่น่าสนใจสำหรับคนว่างงานอย่างคุณ เพราะงานนี้นอกจากคุณจะได้เผยแพร่วัฒนธรรมอันดีงามของคุณแก่ชาวต่างชาติแล้วคุณยังจะได้ไปต่างประเทศอีกด้วย แต่คุณเคยได้ยินว่างานอาสาสมัครถึงจะได้ไปต่างประเทศแต่ก็ได้เงินน้อยคุณจึงไม่อยากทำงานนี้

Jawed: Being a volunteer is a good job! A...come to my office and I'll show you more information about this. How about this Saturday?

สถานการณ์ที่ 9:

คู่สนทนา: Mr. Bruce Hover, เจ้านายของคุณ

คุณ: พนักงานบริษัท (คุณทำงานในบริษัทนี้มานาน และสนิทกับเจ้านายของคุณพอสมควร)

สถานที่: ที่ห้องทำงานของคุณซูเวอร์

Mr. Bruce Hover ได้รับบัตรเชิญจาก Mr. Lee ลูกค้ายักษ์ใหญ่ของบริษัทที่เป็นชาวเกาหลีให้ไปร่วมงานฉลองเปิดร้านซูเปอร์มาร์เก็ตสาขาที่ 2 ของเขาในวันอังคารหน้า Mr. Hover ต้องการให้คุณไปร่วมงานฉลองเปิดร้านพร้อมกับเขา เนื่องจากคุณเป็นคนติดต่องานให้กับซูเปอร์มาร์เก็ตสาขาแรกของ Mr. Lee และ Mr. Lee ก็รู้จักกับคุณด้วย แต่คุณไม่สามารถไปงานฉลองเปิดร้านกับเจ้านายคุณได้ เนื่องจากคุณมีแผนการจะขอลาหยุดอาทิตย์หน้าทั้งสัปดาห์เพื่อกลับบ้านไปเยี่ยมพ่อแม่ของคุณ ซึ่งคุณได้กลับไปเยี่ยมท่านเพียงแค่วันละครั้งเท่านั้น

Mr. Bruce: A, Mr. Lee is arranging the opening ceremony for his second supermarket next Tuesday. I will join the ceremony and I need you to go with me.

สถานการณ์ที่ 10:

คู่สนทนา: Cheng Wang เพื่อนร่วมงานชาวจีนของคุณซึ่งทำงานร่วมกับคุณมา 8 ปี

คุณ: พนักงานบริษัท

สถานที่: ที่บริษัท

Cheng Wang เพื่อนร่วมงานของคุณได้เลื่อนตำแหน่งงาน เขาดีใจมากจึงได้ชวนเพื่อนพนักงานทั้งแผนกรวมทั้งคุณไปเลี้ยงฉลองงานเลื่อนตำแหน่งที่ Western Bar คืนนี้ แต่คุณรู้ว่าหาก

ไปกับ Cheng Wang เขาจะต้องชวนคุณดื่มเหล้าทั้งคืน ตัวคุณไม่ชอบดื่มเหล้าจึงไม่อยากไปเลี้ยงฉลองกับเขา

Cheng Wang: Everyone! Let's have a party at Western Bar tonight, I'll treat you all. You go with us too...A, it must be fun!

สถานการณ์ที่ 11:

คู่สนทนา: Jane พี่สาวของคุณซึ่งมีลูกทั้งหมด 3 คน

สถานที่: ที่บ้านของพี่สาวคุณ

เย็นนี้ Jane จะพาลูกๆของเธอไปว่ายน้ำที่สระว่ายน้ำแต่บังเอิญสามีของเธอติดธุระจึงไม่สามารถไปเป็นเพื่อนเธอกับลูกๆได้ Jane กล่าวว่าเธอคนเดียวจะดูแลลูกๆวัยชนทั้ง 3 คนที่สระว่ายน้ำไม่ไหว เธอจึงชวนคุณไปเป็นเพื่อนเธอ แต่คุณมีงานที่ยังค้างอยู่และจะต้องทำให้เสร็จก่อนวันพรุ่งนี้ คุณจึงไปกับพี่สาวคุณไม่ได้

Jane: You know...my children are so naughty. I don't think I alone can take care of them at the swimming pool! A, can you come with me to the swimming pool this afternoon?

สถานการณ์ที่ 12:

คู่สนทนา: Ben พนักงานบริษัทเดียวกับคุณแต่อยู่คนละแผนกกันจึงรู้จักกับคุณแค่ผิวเผิน

คุณ: พนักงานแผนกบุคคลของบริษัท

สถานที่: ห้องประชุมของบริษัท

บริษัทของคุณจะจัดงานสัมมนาที่เขาใหญ่ วันนี้พนักงานทุกคนจึงได้เข้าร่วมประชุมเรื่องที่พักกัน เพื่อนๆในแผนกของคุณได้จับคู่ห้องนอนกันครบแล้ว เหลือคุณเพียงคนเดียวที่ไม่มีคู่จึงต้องนอนคนเดียว ขณะที่ทุกคนกำลังคุยเรื่องการเตรียมตัวไปเขาใหญ่อยู่นั้น Ben พนักงานอีกแผนกซึ่งคุณรู้จักแค่ผิวเผินก็เดินเข้ามาหาคุณพร้อมทั้งบอกกับคุณว่าเขากียังไม่มีคู่ที่จะแชร์ห้องนอนเช่นกันจึงชวนคุณนอนห้องเดียวกับเขาจะได้มีเพื่อน แต่คุณคิดว่าคุณอยากนอนคนเดียวดีกว่าจะไปนอนห้องเดียวกับคนที่ไม่สนิทเลย

The officer: Hello, A. I've heard that you don't have a roommate, so do I. Why don't we share the room during the trip?

ภาคผนวก ข.

ข้อมูลการตอบปฏิเสธของกลุ่มตัวอย่าง

สถานการณ์ที่ 1

1. Thank you father. But I would like to have Songkran festival with my friends. I don't like the long journey.
2. I don't think so, I prefer spreading water with my gang in Bangkok.
3. It sounds interesting for me, But I'm afraid I cannot go with you on Songkran Day because I need to rest in home on the day. I'm so sorry.
4. I'd love to but this year shall we stay in Bangkok and join Songkran Day! here
5. Dad.. I think Chiangmai is overcrowd during Songkran festival. Why do we stay home and go to make a merit at the temples in Bangkok.
6. Oh! Dad, can I stay in Bangkok this year. I'd like to join with my friends.
7. Thank you Dad, but I'd rather stay at home as a security guard, I will definitely go travel with you next time.
8. Sorry Dad and Mum, I don't want to go Chiang Mai and I have an appointment with my friends on that day.
9. Dad, I think we should go there after Songkran Festival. It has many people think same you. It's surely not fun. Shall we go there on May Day?
10. No, I wanna spread water with my friends. I wanna preserve Thai traditional practice.
11. With new car? I don't think so! C'mon, Mom and Dad, Chiangmai is very noisy. Better to celebrate Songkran festival around Bangkok. Also, We have to care and maintenance new car. Not drive too far.
12. No daddy, let's stay at our home. I don't like crowded people and traffic jam in Songkran. Why don't we go next weekend? I'll drive for you.
13. I don't want to go Dad. I'll stay here and there will be old friends meeting on this vacations.
14. I don't want to go. Going to Chiang Mai is such a long ride and dangerous. I prefer to stay here. We could eat dinner outside. It's on me.
15. Take care yourself, I have an appointment with my friend and don't forget my souvenir when you comeback.

16. I have already make appointment with friends. And this year is the first year we were together. Please.
17. Ahhh we need to go there really? I prefer to join songkran with my friend anyway, we just get a new car and the way to Chiangmai it's so terrible and Songkran is a big festival, in the rout there are many cars I think it's dangerous to drive I think we should to enjoy Songkran in my home town!
18. So sorry, Dad....I already have a plan with my friends for Songgran Day, we plan to go to Khao-San Road, so I can't really go with you. Anyway, Let's we go on next holiday.
19. I would like to but I must confess that I prefer enjoy attending Songkrarn Festival with my friend to go to ChiengMai.

สถานการณ์ที่ 2

1. Sorry, I have to see the dentist this evening. Can we have dinner tomorrow?
2. I'm glad to hear that Boss but I'm afraid, I can't have dinner with you. I have a dental appointment. How about tomorrow evening?
3. Excuse me, boss, I have a dental appointment this evening, so can we have dinner together tomorrow evening ?
4. That's very kind of you but unfortunately, I have an appointment with my doctor.
5. Unfortunately, I have an appointment with my dentist this evening, my teeth problem is quite serious. Is it possible for next time lunch or dinner?
6. Oh! Mr Charlie, I'm sorry, I'm afraid I can't because I've an appointment with the doctor today. Can we postpone to tomorrow?
7. I am glad to discuss with you about the project, but I am so sorry that I can not go with you this evening because I have an appointment with the dentist , what about tomorrow evening?
8. This evening I have appointment with dentist so I can't go with you. Could you change to tomorrow? I really apologize.
9. Apologize for your inconvenience, Sir. I've made an appointment with dentist this evening. It's very necessary. Would you mind if it will be on tomorrow evening?
10. I'm afraid not. I'd like to join with you for talking about the new project, but I have a dental appointment. May be tomorrow evening?

11. It's nice to hear that my new marketing project have been drawn your attention and thanks for your invitation. I'd love to have dinner with you but I am so sorry because today I've already made an appointment with Dentist which can't postpone his schedule. Is it possible to make up our dinner to another day per date and time you're available? Or else, I will personally mailing you roughly detail about my new planning for your references in advance, would that be ok?
12. Oh, I'm really sorry, sir. I've already had an appointment with my dentist this evening. Maybe we can have a personal meeting in the office tomorrow then I can show you the presentation and further details. I think this should be better for us to go through all picture of the project.
13. That's would be great Sir, but I have some appointment today, If it possible can we talk this issue in office tomorrow?
14. Oh, that would be great! I've been meaning to talk to you about it. Unfortunately I have my dentist appointment this evening! May I talk to you tomorrow?
15. I want to go with you but I have an appointment with my dentist today. Can we postpone to tomorrow, please.
16. I would love to but I have a dentist appointment .
17. Hmm so thank you for your attention my project but I'm so sorry because I've a big problem to solve this evening, could we meet together in evening tomorrow? May be I will take my project report to you.
18. Oh! really sorry Boss, I must to see the dentist this evening otherwise waiting for 2 months later, anyway can we postpone to tomorrow evening? Boss.
19. I'm afraid, I can't have dinner with you today because I've already had an appointment with a dentist. Can we have dinner other day?

สถานการณ์ที่ 3

1. Thank you for that. But I'm tired, I'd like to have a rest.
2. Hey, John, you know? We saw 5 movies in this month and I don't wanna get 6. After we finish afternoon course, I'll get back home and take a nap.
3. Oh! I sorry John. I cannot go with you afternoon, because I have something to do, It's important for me. Let me see with you next time ?

4. I'm afraid I can't, I still have a lot of work left and I have to finish all of them, Maybe some other time.
5. Sorry John, I have to go home after class right away because my parents have to work overtime for 2 weeks and I am responsible for taking care our pets.
6. John, can we make it next month. Before the end of this month I have not enough money for that.
7. I am afraid I can not go with you John, I am glad you asking me out for a cinema, but my dad wants me to practice a golf course with him for a whole week after class!
8. I'm sorry. I can't go because I have to go home early today. My mum wants me to help her to do something.
9. Sorry John! I has family meeting this evening. If I don't join it, I will make my parents regret. Let's go for the next program or if you see it, please tell how it is.
10. Sorry guy. Now I'm falling in love so I don't wanna see movie. I have a date with a pretty girl.
11. That is nice movie, isn't it? Sound nice to watch this film but frankly tell you, I have been spent money for 5 movies in this month. This cost me a lot expenses and of course, enough for me. Hope you understand.
12. No, 5 movies for this month. You don't need to see every movie, John. You're not director. I'm very poor now haha. Let's talk again next month. O.K.?
13. Thank you John but I think this kind of movie seems not interesting for me ,maybe next time should be better.
14. Well, it's not my kind of movie. May be next time
15. Thanks John but I will go to the cinema again in next month because I don't have enough money for this time.
16. I would love to but I have an appointment with my mother.
17. Stop John I know you are Movienism! But you see the movie many time it's more over, ok if you want to see but not me ok? I don't have enough money but if you pay the movie ticket for me it's OK!
18. Umm...I'm afraid that I couldn't because I think 5 movies within 1 month quite too much, so why we looking for other activities that quite interesting, may be you will love it than movie.

19. John, this month I saw the movie with you 5 times. You know?, how often it is! For this reason, I will not go to see the movie with you because I want to save my money. I 'm sorry to tell you like that.

สถานการณ์ที่ 4

1. Thank you. But I can't, I have to see the doctor.
2. That's sound interesting, thank you for the ticket but I have to do a project plan and send it to my boss next week. So I have to spend the time all of this week, sorry.
3. It sounds interesting for me, But I'm afraid I cannot go with you on Friday because I have a rush task to do. I'm so sorry.
4. Thank you very much, I'd love to but I have another engagement then.
5. Thank you for your good information but my job is going well and I would like to focus on it.
6. Appreciate that but I'm not interested in this business. It will waste your time. I think it better to find someone who really interest in this business. Then it will worth for you.
7. I am sorry that I cannot go with you, because I am not interested in this kind of business, my husband has his own business and I have to help him as this is a peak time of his business. Thank you for inviting me and if you have any interested products, you can introduce it to me.
8. I really apologize because on that day I have an appointment with my client. I can't go
9. Thank you very much for telling this good chance,Mrs. Bell. But I'm very busy at this time and have to work over time everyday. I'm afraid that I can't join it. Sincere apologies.
10. Friday? Oh I'm going to join with my friends at Music studio. Thanks for your kindly offering and so sorry if I make you down.
11. I have been heard about this business before. It's seemed good for long term business. As I already have permanent job which have no time to join you in this Friday or even do direct sale and part time. Thank you anyway.
12. Thank you Mrs. Bell. I know that it's a good business and good return but I'm not really good at sell a thing and I don't have enough time to work for it.
13. Thank you Bell but I'm not interested about this because my job rather busy at this time.
14. Thank you so much for the opportunity. But I don't think I'll fit for this kind of business. I am not good at selling at all.

15. Thank you very much, I think it is very interesting. But I am not sure I can go with you or not. If I can I will call to you next time.
16. I would love to but I have many thing to do and I don't want to waste your time.
17. Hmm good if I've enough time to work this job, I prefer buy its product. I'm so sorry for your persuasion
18. Mrs.Bell, I'm so sorry I couldn't go with you because I'm quite busy this month, especially if my boss know that I also do another one job together, he might be unsatisfied and affect to the assessment at the end of year.
19. I'm really sorry, Mrs. Bell. I am not interested in this type of business at all . I think you will waste your time for persuading me to join this business because I'm sure that I will not join it.

สถานการณ์ที่ 5

1. Excuse me. It's my free time, but it is planed for my students to consult about the examination and university entrance. Can I help you for 1 month?
2. Sorry sir, I made a plan to give suggestion for my students who are going to get entrance examination.
3. I'm so sorry, I afraid I cannot teach the class for Mrs.Bell, Because I have schedule for my classroom in order to consult them about entrance to university.
4. I'd love to but I've already arranged something else
5. I don't think so since my availability has been announced to my students that they can see me to discuss the up-coming examination and University Admission Test.
6. My apologize Sister Jenny, I'm afraid I cannot because during that slot I've asked my students to see me for the exam and this coming entrance consulting.
7. I am sorry , I can not teach at that time because I reserve that period of time for my students to come and discuss their problems with me about the course, anyway , you can suggest Mrs.Bell 's students to come to ask me whether they have some problems about their homeworks.
8. I really apologize because at that time I appoint my students who have problem about exam to come to see me so I can't teach at that time.

9. I'm afraid that I can't teach on behalf of her. Although this is my free time but I have only this time to give advice about this examination and entrance examination for my students. Would you mind if I would like to suggest another one?
10. Sorry, I've set a plan that giving a chance for my students to consult me for the Entrance Examination on my free time. So I think I couldn't do it.
11. I cannot manage time for teaching instead of you. As I've already fix schedule to meet student and advice them about entrance examination.
12. I'm afraid that I cannot. I spare my time for advising student about their test and entrance exam that will be held at the end of this year and I don't have another hour for them. So, please kindly check other teacher's schedule again.
13. Yes, Sister Crof but I spare this time to guidance preparation for university of my students. So, if you can find someone to teaching instead me, it will be better .
14. Actually, it's not really a free time. I schedule it for my students, so we can discuss about their final exams and entrance exams. I don't think I can reschedule. I am so sorry.
15. I think I can't because I am already notify my free time to our students for advise about the test. Can you find new teacher, if not please notify me again to postpone our students.
16. I can't teach the class for her. because I have to spend during that time to the students in my classroom to discuss the exam and university entrance exams to be held later this year.
17. I'm so sorry I can't because In my free time I set for my student to come to consult about their future education. It's necessary for them, they need a teacher who can introduce the right way for them.
18. Sister Jenny, I can teach instead of her, it's ok. but I have some problems. During free time I give students come to consult with me about their tests and university admission, so if I take The speaking class, then they will loss the good chance at all. However, I think it's better if I can help both my colleague and my students together, so I'd like to ask you to provide another time for those students.
19. I think I can't. Although I'm free, it is an opportunity for my students to ask me some question that they can't understand in my lesson. So if I teach Mrs. Bell's Speaking class, I don't have any time to answer my students' questions because my schedule is full.

สถานการณ์ที่ 6

1. Excuse me, I have to buy something on the way.
2. Thank you for your kindness but I will have to stop some place before I direct to my home.
3. Thank you very much for you kindness, But I'm not going home now, I will visit my friend at the hospital this evening. I'll go with you next time. Thank you.
4. Thank you for inviting me. I'd love to, but I have an appointment with my dentist.
5. Thank you for your generosity, I'm going to dine out with my parents at the downtown Thai restaurant this evening. If you don't mind I will join you for a ride home next time, thanks again.
6. Oh, really thanks for yr kindness but I've an appt with my friend today. I'd appreciate to take that opportunity next
7. Thank you so much Mr.Hill, but today I have to visit my sister's house just 4 blocks away from here. Really appreciate your kindness, Mr.Hill.
8. I'm sorry. Today I am not going home. I have something to do. Maybe next time Thank you so much.
9. Thank you so much but I'm afraid that I can't go with you because today I have to buy something at supermarket.
10. Thank you. That's very kind of you. I'm glad that you are my neighbourhood , but I'm not going home now. I've been waiting for my friend to go the cinema.
11. Hi, Mr.Hill, Oh that's nice to hear that you are on same road as me. I am really appreciated your kindness. But today I have to go to Supermarket before going home which different way to back home. Thank you very much.
12. Never mind at all. Thank you so much. I'm waiting my boyfriend to pick me up. He asked me to wait him over there. You can go first.
13. Oh! Thank you very much I've appreciated your kindness but I think I've something to do before go home So, maybe next time would be great thanks in advance!!!
14. Oh, that's very kind of you. But I'm waiting for my friends. Maybe some other time. Anyway, thank you so much for your generosity.
15. Thank you so much but I want to go someplace for shopping, it better in next time.
16. I would like to but I will be next time Thank you very much indeed.

17. Thx a lot but I've something to do before go home.
18. Thanks for your kindness, boss, but I have to go home with my friend who works at near our office, anyway thank you so much.
19. Thank you so much .It's a very kind of you but I'm afraid that it will disturb you.

สถานการณ์ที่ 7

1. Thank you. But I can't, I have a headache. I'd like to have a rest.
2. Congratulations for your promotion, you are a good officer but I'm afraid I'll make you down. I have to take care my cousin who came from Saraburi Province. Sorry I'll join with you next time.
3. Congratulate with you, but I afraid I cannot go to join with you tonight, But I feel I have a fever. I need to the rest. be funny for you.
4. Thank you very much, I'd love to but I have another engagement.
5. Oh, that's a pity!! I have to go home early today, picking up my family because my father and my mother visits us and we will have dinner at Thai Restaurant together with my brother and my sister tonight.
6. Congratulation with you Cheng..... But I'll have an early meeting tomorrow, sorry that I cannot make it tonight.
7. Sorry Cheng, I can not go with you tonight as I have to take my niece to a hospital, anyway congratulations to you and I hope I can join you next time.
8. I'm sorry. I can't go tonight because my family will go somewhere and I have to go with them.
9. Congratulation, Wang! From my honesty, I want to celebrate for you tonight. But my parents wait for me to have outside dinner at the hotel and I already promised them. Please also celebrate for me.
10. Sorry, I have to get back home to look after my nephews who they've just come to visit my family with my sister.
11. Congratulations Wang! And Thanks for invitation. But I am not Drink.
12. I'm sorry Cheng. I can't go that day. My mom asked me to bring her to grandma home. Let's go to have lunch instead.

13. That's sound great but I think you know I don't like to drink. So maybe I will join and go back home early. So, please don't be upset me
14. I can't. I already have a plan for tonight. But hey congratulations! I am really happy for you.
15. I congratulation to you! I will go but I must to come home in a early. Is this ok?
16. I'm really need to visit friend in the hospital she not well for a week. So sorry.
17. Sure! It must be fun! Cuz alcohol... I must to say I can't join with you, I hate alcohol.
18. I'd like to join with your congratulation, but I already have a dinner with my family, and also it's quite difficult for us to join completely. However, I'm very glad to you, so let's have a fun.
19. I'm really sorry, Cheng Wang. Today I didn't feel well .It seems that I got a cold. By the way, Congratulations for your promotion.

สถานการณ์ที่ 8

1. Thank you, it sounds interesting. But I don't like this job.
2. Thank you for your invitation but I'm so busy because I have to help my relative doing a little business so I think I cannot be a volunteer.
3. It sounds interesting for me, But I'm afraid I cannot do that. because I want to live with my family. Thank you for your invitation.
4. Thank you very much, I'd love to but I have another engagement then. if anything can I do for you please tell me.
5. That sounds nice Jawed but my family prefer me not to travel very often, actually I have applied for jobs to many companies and I hope I will get the new one soon. Thank you for your help anyway.
6. I'm not available this Saturday cause I've an interview already. I'd like to try this time interview first and then I'll call you again if I'd like to join you. Thanks for your opportunity.
7. Sound interesting, but thank you for your suggestion, I would appreciate it, but I have to discuss with my dad that he told me to help for his new business.
8. Oh I'm sorry. I can't do this job because my family doesn't want me to work aboard.
9. Oh! Sorry Jawed. I must see the doctor this Saturday. May I have your name card? I will contact you again when I'm ready.

10. I think so, it's good job but I think my qualification is not OK. I'm not talkative and I don't like travelling to aboard. Thank you for your kindly suggestion.
11. Sound great! Let's me see and check my schedule. I am free. I will meet you. If not, I will tell you by phone.
12. I'm not sure that I'll like a volunteer job. I prefer to work routine job with steady organization and I don't earn for myself only but for my whole family as well. Thank you so much for your recommend, Jawed.
13. Thank you Jawed, but I think I don't want to go abroad for long time and I want to find a job that sort of permanent job.
14. This Saturday! I don't think I am ready to go on another quest. You know I just quit my job and really need a time for my own. But thank you so much for your great opportunity!
15. Thank you Jawed, I am very please too. But I think this job is not suitable for me because I don't like to go to aboard in long time. Thank you again for your kind I will try myself for looking suitable job.
16. Sounds good! I would love to but I look forward to hearing from another one before.
17. Ahhh I want to go there but I have many thing to do I'm not sure how long it takes and I want to consult with my family first I'm not sure I can go sorry
18. Thanks for your kindness Jawed, I think it's a good job that I can gain more experience, but I have some problems with my health, and this job have to go abroad sometimes, so it may be difficult to me for traveling.
19. That sounds a great opportunity for me but I think I can't be a volunteer because I would like to stay in Thailand with my family.

สถานการณ์ที่ 9

1. Excuse me. I can't, I plan to visit my parents. They are ill and think of me.
2. Congratulations Mr.Bruce. I'm very glad for your invitation but I have a vacation all of next week to visit my family that can do only once of a year.
3. Oh! I'm so sorry, I afraid I cannot join with you and Mr.Lee because I have planning to go to see my parents in the time. Can you find someone to go with you?
4. Thank you very much, I'd love to but I have another engagement .

5. Oh!! Mr. Bruce, I have received a call from the travel agency this morning that I got the air ticket to my hometown to visit my parents and I am going to send you my leave request this afternoon...anyway I will see Mr. Lee right away when I'm back.
6. Oh sorry I'm afraid I cannot because during that week I have to go to visit my mom and dad. It's just once in a year. Can I assign someone to go with you?
7. Thank you for inviting me Mr Bruce, but I am afraid I can not join because I have to visit my parents at that time, I will leave my card with you.
8. I really apologize because I have plan to go to see my family at that time. I haven't seen them for long time.
9. Bruce, I'm very regret to say that I can't go this celebration because I plan to vacation through next week. I have to visit my parents and will meet my whole family. They will be sorry if I don't go due to I promise them for this case. May I recommend another one instead of me?
10. I apologise Mr.Lee. I have to see my Dad and mom on my vacation all of next week.
11. Oh Sorry Sir, I already ask for day off at that day for visiting my parent. But I will help you to manage and arrange everything for the opening ceremony before I am off.
12. I cannot, boss. I have a plan to go back home for the next whole week. You can go without me, pleaseeeeeee.
13. Yes, Bruce I will go but may I join for quick time because I take annual leave for next week.
14. Oh I can't, Mr. Bruce. I'm taking the whole week off to visit my parents. I am really sorry.
15. I am very sorry but I can not go with you since I have a plan to have a holiday with my parents next week. Please take my sincere and congratulation to Mr. Lee and hope you will understand.
16. I'm sorry, Next week I plan to return home, This is the only chance I will met with the family this year.
17. I know I should to go there but I've a plan to see my parent, I don't see them for a long time, they've waited me a year...
18. Boss, I'm really sorry, in fact I'd like to go with you because he is the important client of our business, but I have already plan to visit my mom and dad all next week, if I miss this chance so waiting for next year later.

19. What a pity! Mr. Bruce, I've already had a plan for my one week vacation and it is one time a year for visiting my parents. For this reason, I can't join the ceremony.

สถานการณ์ที่ 10

1. Excuse me, I'm not sure I can go.
2. Congratulation and thank you for invitation I'd love to go but I have to go to the province end of this month.
3. Congratulations and Thank you very much for you invitation. I'm afraid I cannot join wedding party. I have planning to visit my grandmother at Chiang Mai at the end of this month, She's not well. I hope you have amazing party.
4. That's very kind of you but unfortunately, I'm trying to focus on finishing off some other things.
5. Congratulations Mr. Simson!!, umm...I'm so sorry that I can't attend your wedding party since I have plan to visit my grandparents up-country around that time. If possible after I come back I would love to invite you and Mrs. Simson to my place and have a dinner with my family.
6. Congratulation you're going to have such a wonderful day, actually I really would like to go but I'm not quite so sure cause I've to go to the country during that time. I wish you to have a great day, if I can finish my task earlier I'll be there for sure. Thanks for inviting me, really appreciate that.
7. Congratulations and thank you for inviting me, Mr.Simson. Actually I need to go to visit my cousin at the end of this month but anyway I will try my best to join your wedding party.
8. I cannot go to your wedding party I really apologize because on that day I have to go to upcountry but congratulation
9. Ohhhh!!! Thank you very much for invitation and congratulation with you. But I have to say sorry for your kindness because I must to go my homeland at the end of this month. It's very necessary. I feel sorry for this loss. However I bless you to be very happy with your family forever.
10. Oh, David, I'd like to join to your wedding party but I'm going to do business with my family at the end of this month, it's very important, I cannot deny. Although I don't have a chance to

join with you but I prepare lovely words for new wedding couple “Love is not getting, but giving”. Hope you have a nice time with your bride.

11. Good Morning Mr.Simson, Oh, Wow, such nice news in this morning! Congratulations!! Appreciate your invitation. Of course, if there are no any businesses at that day, I will definitely show up. But unfortunately, I have to do urgent business in upcountry during that time. I might not make the day. After I came back, shall we have a little congratulation party?
12. Congratulations for you but that's a pity because in that day, I have to visit my grandpa in upcountry. He is sick and now he lives alone.
13. Thank you so much for inviting me If I have no any urgent case I will join your party for sure
14. Congratulation! I am very happy for you. Unfortunately I have to be out of town on that day. I am so sorry I can't make it. Anyway, thanks for the invitation and I wish you all the happiness.
15. Oh really!! It is a best news, congratulation to you. But I not sure I can come to your party or not because I have a plan to go country side for my mother business. But I will try and congratulation to you again.
16. I would like to but I have to do something more necessary. May I send you some present? Happy wedding party.
17. Wow congratulation!! So jealous, about your wedding party I want to go but I've to go my hometown it's really important for me so sorry.
18. Really sorry MR. Simson, I would kile to go to your wedding party, but I have to go to other places for doing some business during the end of month, however, I'm glad to know that you're getting married, so wishing you have a great time.
19. I would like to join your wedding ceremony but I'm really sorry that I can't because it must go to work in upcountry at the end of this month .It is planned before for a long time. By the way ,Congratulation on your marriage ! I hope you will have joyful and happiness in your life together.

สถานการณ์ที่ 11

1. I know well. But I have to clear my work. My boss wants me to finish it.
2. Jane, I know you worry about the children but I can't stay with you tonight because I have to clear the rest work that will be done before the dawn. Hope you understand me.
3. Oh, I'm so sorry. I want to help you to take care of my grandchild. but I have a rush task to do. I think that "There are guards in the swimming pool, They can help you.
4. I'm afraid I can't, I still have a lot of work left and I have to finish all of them,
5. Jane, it's so funny to join the kids at swimming pool but not today as I have so many paper works to be done. Can we go may be tomorrow or this weekend I promise and I will buy them ice cream.
6. Jane, I'd like to but I have to finish this assignment by tonight. Can you ask mom?
7. Sorry,Jane, I can not go because I have to finish my project tonight! Otherwise my boss will kill me.
8. Sorry sis, I have a lot of works to do and it has to submit tomorrow.
9. Sorry! Jane. I really can't help you because I have urgent meeting on tomorrow morning and now my presentation is still not finish. I will let Jeffry to go with you instead.
10. I want to help you Jane, but I have a lot of works that must finish today.
11. There are many things for me to finish today. I can't go with you. Hope you understand. I believe you can manage those boys.
12. I have so much work to do for presenting my boss tomorrow morning. Why don't you go another day?
13. Sorry, Jane I've load work and have to finish today. If I can finish by afternoon. I can go with you.
14. I can't Jane. I have plenty of work to do. Don't worry too much. They'll be fine.
15. I can not I have too much work for clear before tomorrow morning. Can you postpone to tomorrow?
16. So sorry, I have work and it's must be completed before tomorrow. I can't go with you.
17. Jane I'm sorry I've many things to do it's must finish this night sorry I can't go with you and your kids hmmm.. can we go together next time?

18. Oh! Jane...I have lots of work to finish within tonight, so I can't go with you definitely. I think we could go tomorrow because I can help you to take care of kids, it's better.
19. I would like to spend time with your lovely children but I must finish my work tonight because tomorrow is my deadline. Can you change this plan into tomorrow evening because I can go with you and your children?

สถานการณ์ที่ 12

1. Thank you. I'd like to stay alone. I go to bed late, maybe you don't like it.
2. I don't think so Mr.Ben. I have a cold that I worry about infection. Maybe you infect Ben so I think we shouldn't share the room.
3. Aha! I need that, but I afraid I will make noisy to you, I always louder snore when I sleep. Don't let me be your roommate.
4. Thanks for the invitation but, I snore so loud, maybe you cannot sleep well.
5. I'm afraid not Ben, I think we will keep all materials for the seminar in my room and it will be in a mess.
6. Sound good but sorry Ben because I'm waiting for one of my friend confirmation. She just informed me that maybe we can share the room.
7. No, I don't really need a roommate now because my friend who works near the hotel will come to see me, anyway thank you for your concern.
8. I'm sorry. I would like to sleep alone because at night I always sleep late and do many works. It will interrupt you when you sleep.
9. It's good idea. But I'm afraid that I will make you can't sleep all night because I'd like to turn the light on while sleeping. Therefore I think I should be alone. Anyhow if you don't mind, let's share the room.
10. I think it's not good idea because I always snore. May be disturb your bed time. So I wouldn't like to share the room with someone that's good for you.
11. It might be surprised and annoyed to roommate because I sleepwalking and snore. I think it must be better to stay individual in single room.
12. Ummm, I can't sleep with feeling that there is someone in the same room. I need to sleep alone. That's why I don't have roommate. Thank you.

13. Ummm I think I prefer to stay alone but if that day there is no room available we can share.
Thanks for inviting me!!!
14. Oh I'm sorry. I already signed up for staying alone and I might take my sister there with me.
15. Sorry but now I have a cold it better if I stay alone and it make me more comfortable.
16. I want to take a job to do when free on a trip. it seems to be disturbing you if we share the same room. So I think I prefer to stay alone.
17. Yes I don't have a roommate because I've decided to stay alone.
18. Thanks Ben, it's a good idea, but I may interrupt you while taking a rest because I always sleep midnight over. Besides, when I stay at hotel or other places so I have to turn on the light all night, otherwise I can't sleep at all. So, I'm afraid that I would interrupt your sleeping.
19. Thank you but it would be better for me to stay alone because I usually go to bed very late at night so it may bother you if you want to relax yourself after seminar.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาวธีรดา กิตติศิริประเสริฐ
ที่อยู่	47/12-13 ถนนทหาร ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 41000
ที่ทำงาน	ห้างหุ้นส่วนจำกัด โชวทวิมอเตอร์ ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี โทรศัพท์ (042) 243998
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2548	สำเร็จการศึกษาปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต วิชาเอกภาษาอังกฤษ วิชา โทภาษาจีนกลาง จากมหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
พ.ศ. 2552	ศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาวิชาภาษาและการสื่อสาร ระหว่างวัฒนธรรม คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2548-2549	ติวเตอร์ภาษาจีนกลาง จังหวัดขอนแก่น
พ.ศ. 2549	มัคคุเทศก์ ทัวร์จักรยาน บริษัท Covan Kessel Bangkok Bicycle Tour
พ.ศ. 2550-ปัจจุบัน	ผู้ช่วยผู้จัดการ ห้างหุ้นส่วนจำกัด โชวทวิมอเตอร์ จังหวัดอุดรธานี